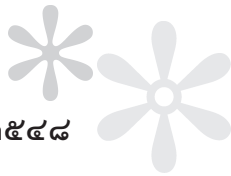

รายงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘

จัดพิมพ์โดย	สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) ชั้น ๒ อาคารด้านทิศเหนือสวนสุขภาพ (ถ.สาธารณสุข ๖) ภายในบริเวณกระทรวงสาธารณสุข ถ.ติวานนท์ อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐ โทรศัพท์ (๐๒) ๕๙๐-๒๓๐๔ โทรสาร (๐๒) ๕๙๐๒๓๑๑ ตู้ ปณ.๙ ปณ.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๒ www.hsro.or.th
สนับสนุนโดย	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) กระทรวงสาธารณสุข
ที่ปรึกษา	อำพล จินดาวัฒนะ อุกฤษณ์ มลินาทงกูร กรรณิการ์ บรรเทิงจิตร ปิธิพร จันทรรัตน์ ณ อยุธยา อรพรรณ ศรีสุขวัฒนา นิรขรา อัครวิธราษฎร์ พลินี เสริมสินศิริ
บรรณาธิการ	สุรณี พิพัฒน์โรจนกมล กรกนก ตันตระกูล วรรณวิมล ขวัญยาใจ
รวบรวมและเรียบเรียง	สมพร เพ็งคำ, สุมาลี ประทุมพันธ์, จิธิพร คหวัฐฐา, สุนีย์ สุขสว่าง สุรศักดิ์ บุญเทียน, กฤตกร แสงทอง
เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ	๙๗๔-๒๙๖-๔๑๑-๔
พิมพ์ครั้งที่ ๑	มีนาคม ๒๕๕๙
จำนวน	๑,๐๐๐ เล่ม

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

สุรณี พิพัฒน์โรจนกมล, บรรณาธิการ

รายงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘/สุรณี พิพัฒน์โรจนกมล.

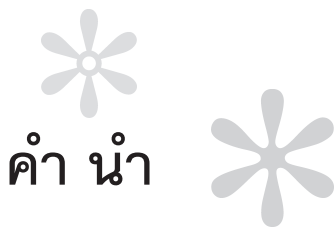
พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ ๒๕๕๘.

๓๗๒ หน้า

๑.รายงาน ๒.สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ

พิมพ์ที่ บริษัท วิคตอเรีย อิมเมจ จำกัด

ออกแบบรูปเล่ม อาภาพรรณ สายยศ

สมัชชาสุขภาพ คือกระบวนการสาธารณะที่ถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมทางสังคมอย่างหนึ่ง ถือกำเนิดขึ้นบนการเคลื่อนไหวเพื่อการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๔ เป็นต้นมา โดยมีการทดลองจัดสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น และสมัชชาสุขภาพแห่งชาติสืบเนื่องเรื่อยมา

ในอดีตที่ผ่านมา เรื่องสุขภาพจะกินความหมายเกี่ยวข้องอยู่กับการแพทย์ การสาธารณสุข การจัดบริการสาธารณสุข โรคภัย การรักษาพยาบาล มดหมอ หยูกยา เป็นส่วนใหญ่ แท้จริงแล้ว สุขภาพมีความหมายที่กว้างขวางกว่านั้น กินความไปถึงการมีสุขภาวะทั้งทางกาย ทางใจ ทางสังคมและทางจิตวิญญาณ คนทุกคน ทุกฝ่าย ทุกสาขาอาชีพในสังคมล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องสุขภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม และการจะทำให้คนในสังคมมีสุขภาพดีหรือมีสุขภาวะ จำเป็นต้องสร้างโอกาสและช่องทางให้ทุกฝ่ายเข้ามาร่วมคิดร่วมทำ (all for health) โดยเน้นการสร้างสุขภาพนำหน้าการซ่อมสุขภาพ

อีกประการหนึ่งที่สำคัญต่อการทำให้เกิดสุขภาวะก็คือ การมีนโยบายสาธารณะที่ดี เพราะนโยบายสาธารณะมีผลกระทบต่อสุขภาพได้อย่างมากทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาอีกเช่นกัน ที่การกำหนดนโยบายสาธารณะมักจะเป็นเรื่องของฝ่ายรัฐ ฝ่ายราชการ ฝ่ายวิชาชีพเป็นหลัก ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยหรือเกือบจะไม่มีส่วนร่วมเลย ซึ่งนโยบายสาธารณะในที่นี้ หมายถึงทั้งที่เป็นนโยบายที่เป็นลายลักษณ์อักษร รวมไปถึงอุดมการณ์หรือเจตนารมณ์ร่วมกันของคนในสังคมนั้นๆ ด้วย

สมัชชาสุขภาพคือความพยายามทดลองปิดช่องว่างข้างต้น ด้วยการสร้างกระบวนการที่เปิดให้คนทุกฝ่ายในสังคมที่มีความสนใจต่อเรื่องสุขภาพในมิติต่างๆ และมีความกระตือรือร้นได้เข้ามาร่วมกันคิดร่วมกันพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ (healthy public policy) ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากบทเรียนและประสบการณ์ดี ๆ ของกันและกัน และร่วมกันผลักดันนโยบายสาธารณะและการดำเนินงานต่างๆ ที่ดีงามให้เกิดเป็นรูปธรรมและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

กล่าวอีกนัยหนึ่งก็ได้ว่า สมัชชาสุขภาพคือ กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนไทยด้วยการปฏิบัติในชีวิตจริงเพื่อช่วยการสร้างสุขภาวะในมิติที่กว้างและเป็นองค์รวม แต่ก็ไม่ได้ละเลยมิติหรือประเด็นเฉพาะต่างๆ ที่สำคัญและมีผู้ให้ความสนใจ

ปี พ.ศ.๒๕๔๘ มีการขับเคลื่อนกระบวนการสมัชชาสุขภาพในระดับต่างๆ แล้วจบลงที่สมัชชาสุขภาพแห่งชาติว่าด้วย ความอยู่เย็นเป็นสุข เมื่อวันที่ ๗-๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ จึงได้มีการจัดทำหนังสือเล่มนี้ขึ้น เพื่อบันทึกข้อมูลสำคัญต่างๆ ไว้สำหรับเป็นฐานการเรียนรู้และสืบค้นเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ต่อไปในอนาคต ด้วยการสนับสนุนของกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และองค์กรภาคีต่างๆ อีกเป็นจำนวนมาก

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

คำนำ

เปิดฉากสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข”

กว่าจะถึงสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๘	๗
โครงการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๘ ประเด็นหลักว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข”	๙
กำหนดการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๘ ว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข”	๑๖
คำกล่าวเปิดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๘	๒๓
คำกล่าวรับมอบข้อเสนอและกล่าวปิดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๘	๒๕
รายงานความคืบหน้าสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ	๒๗
สรุปสาระวิดิทัศน์เปิดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ “รวมพลังสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข”	๒๘
	๓๒

เวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข”

รายงานสรุปข้อเสนอต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ	๓๕
เสวนานำร่อง และสรุปความคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้เข้าร่วมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ	๓๗
สานเจตนารมณ์คนไทยทั้งชาติ สร้าง “สังคมอยู่เย็นเป็นสุข”	๔๑
ปาฐกถาพิเศษ “พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติกับการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข”	๕๘
	๗๓

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติประเด็นย่อย ๑๒ ประเด็น และข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์

ประเด็นที่ ๑	ห้องย่อยพลิกวิกฤติภาคใต้ สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข	๗๙
ประเด็นที่ ๒	ห้องย่อยพลังเด็ก เยาวชน ครอบครัว และผู้สูงอายุ เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข	๘๑
ประเด็นที่ ๓	ห้องย่อยอาหารและเกษตร เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข	๑๐๓
ประเด็นที่ ๔	ห้องย่อยท้องถิ่นชุมชนกับการสร้างหลักประกันสุขภาพ เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข	๑๑๕
ประเด็นที่ ๕	ห้องย่อยชีวิตสาธารณะ ท้องถิ่นน่าอยู่ สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข	๑๒๗
ประเด็นที่ ๖	ห้องย่อยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการสร้างนโยบายสาธารณะ เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข	๑๓๗
ประเด็นที่ ๗	ห้องย่อยศักยภาพคนพิการ สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข	๑๔๗
ประเด็นที่ ๘	ห้องย่อยนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข	๑๖๗
		๑๘๑

ประเด็นที่ ๙	ห้องย่อยนโยบายสาธารณะเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข :	๑๙๕
	ลด ละ เลิก การดื่มแอลกอฮอล์	
ประเด็นที่ ๑๐	ห้องย่อยสื่อกับการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข	๒๑๓
ประเด็นที่ ๑๑	ห้องย่อยยุทธศาสตร์เมืองไทยแข็งแรง สู่ประเทศไทยอยู่เย็นเป็นสุข	๒๒๙
ประเด็นที่ ๑๒	ห้องย่อยภูมิปัญญาไท สุขภาพวิถีไท สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข	๒๔๕

คำประกาศเจตนารมณ์ สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข	๒๕๙
เจตนารมณ์ ๙ ข้อ สู่ “การร่วมสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข”	๒๖๑

ลานสมัชชาสุขภาพ : นวัตกรรมสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข	๒๖๓
สังเคราะห์เวทีเสวนา : ลานสมัชชาสุขภาพ เสวนา ๔ เรื่อง	๒๖๗
“พลังคนเมือง สู่การสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข”	๒๖๙
“พลังการอ่าน สร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข”	๒๗๔
“สังคมการมีส่วนร่วม สร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข”	๒๗๙
“บริหารธุรกิจอย่างไร ให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข”	๒๘๕
๙ กรณีศึกษา นวัตกรรมสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข	๒๙๑

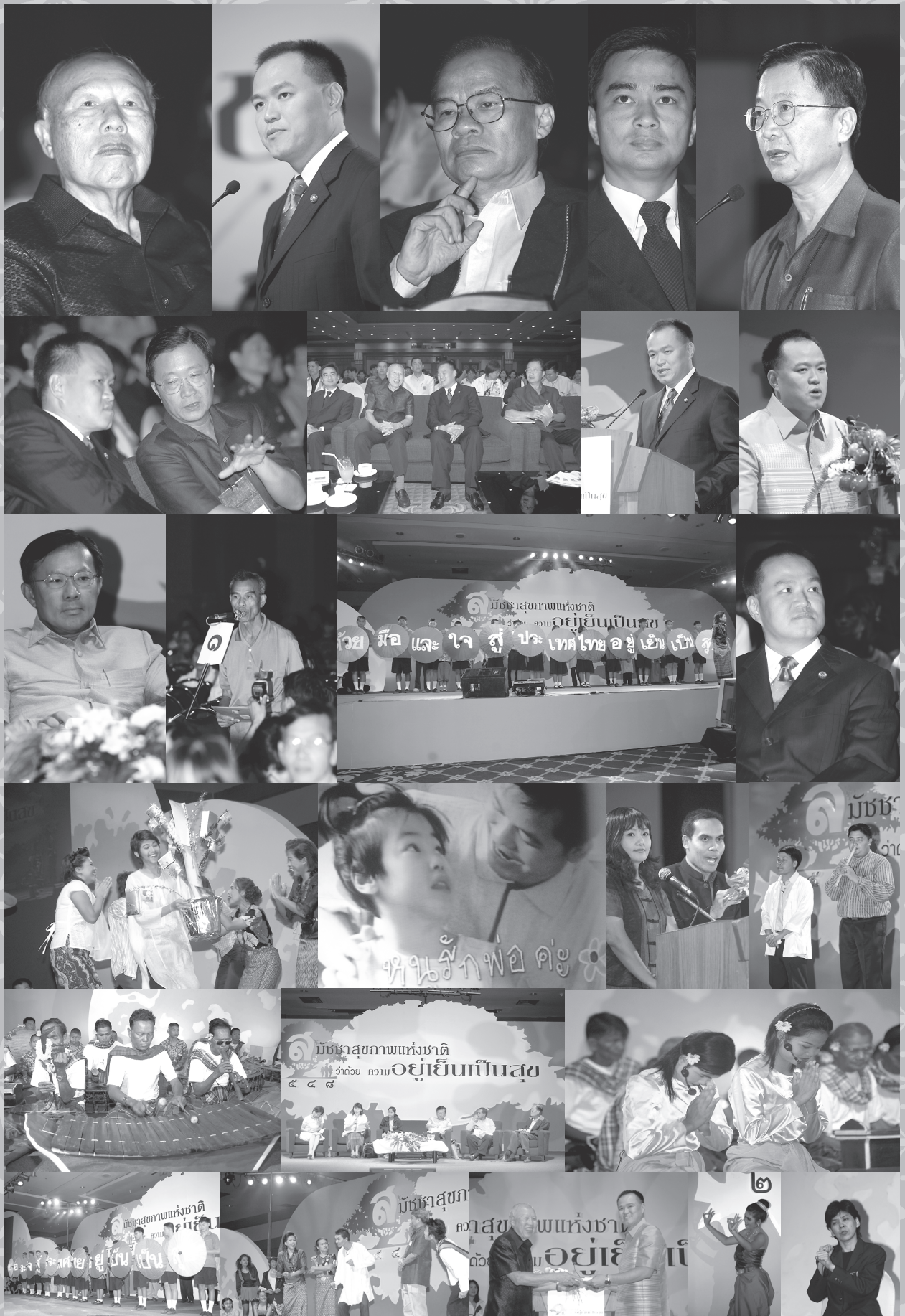
การสื่อสารสาธารณะ	๓๑๙
บทความสื่อสมัชชาสุขภาพ	๓๒๐
เกาะติดสมัชชา	๓๓๑

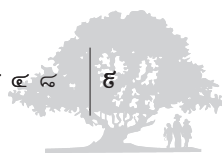
ภาคผนวก	๓๓๖
คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน	๓๓๗
รายชื่อผู้จัดการห้องย่อย/ผู้จัดการ/ผู้ประสานงาน	๓๔๘
รายชื่อองค์กรเข้าภาพร่วมจัด	๓๕๐
รายชื่อเวทีสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น พ.ศ.๒๕๔๘	๓๕๒
รายชื่อองค์กรเครือข่ายเข้าร่วม	๓๕๗
ประมวลภาพกิจกรรม “อยู่เย็นเป็นสุข”	๓๖๙

“สมัชชาสุขภาพปีนี้	ชวนมาตั้งสติกันใหม่
จะพัฒนาประเทศไปทางใด	ให้ได้เงินมากเข้าไว้เท่านั้นหรือ?
ใครจะเป็นอย่างไรเราไม่สน	เราจะทนอย่างเดิมหรือเริ่มใหม่
จะบูชาจิตดีพิกันต่อไป	ชวนเอาใจเอาจิตมาคิดกัน
ทำอย่างไรจะอยู่เย็นและเป็นสุข	ร่วมทุกข์เกื้อกูลสมานฉันท์
อยู่พอดี มีพอเพียง อยู่เคียงกัน	เป็นแต่ฝัน หรือจริงได้ อย่างไรก็ตามกัน?”

เปิดจากสมัยราชสุภาพแห่งชาติ
ว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข”

กว่าจะถึงสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ๒๕๔๘

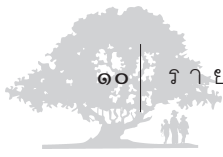
แนวคิดและเหตุผลสำคัญของการปฏิรูประบบสุขภาพ

แนวคิดเรื่องการปฏิรูประบบสุขภาพในประเทศไทยก่อตัวขึ้นมากกว่า ๑ ทศวรรษแล้ว ด้วยเหตุผลหลักอย่างน้อย ๔ ประการคือ

๑. ในอดีตที่ผ่านมา กระบวนทัศน์ (Paradigm) เรื่องสุขภาพแคบ ผูกโยงอยู่กับการแพทย์และสาธารณสุขที่มีแก่นความรู้หลักวางบนฐานที่ว่าด้วยโรค (Disease Oriented) เป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการคิดแบบแยกส่วน จึงมุ่งเน้นการขยายบริการการแพทย์และสาธารณสุขที่เน้นการซ่อมสุขภาพเสียหรือรักษาโรคเป็นหลัก แท้จริงแล้วสุขภาพเป็นเรื่องกว้างกว่านั้นมาก สุขภาพเป็นเรื่องของความเป็นสุขภาวะ (Well-being) ทั้งมิติทางกาย-ใจ-สังคม และปัญญา (จิตวิญญาณ) (Physical-Mental-Social-Spiritual) สุขภาพเป็นเรื่ององค์รวมเกี่ยวพันกับเรื่องของชีวิตและสังคมอย่างแยกกันไม่ได้

๒. ที่ผ่านมา เมื่อกระบวนทัศน์แคบและแยกส่วน ระบบสุขภาพก็ถูกออกแบบให้แคบ เน้นที่การจัดระบบบริการการแพทย์และสาธารณสุข ประเทศไทยมีโรงพยาบาลในทุกจังหวัด มีโรงพยาบาลชุมชนในทุกอำเภอ และมีสถานีนอนาถมีกว่า ๑๐,๐๐๐ แห่ง ในทุกตำบลทั่วประเทศ มีแพทย์พยาบาลและบุคลากรสาธารณสุข ราว ๕ แสนคน ดูแลประชากร ๖๓ ล้านคน ถึงแม้ระบบดังกล่าวมีความจำเป็นอยู่มาก แต่ถ้าเทียบกับระบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ จะพบว่าระบบบริการการแพทย์และสาธารณสุขมีผลกระทบต่อการมีสุขภาพดีของประชาชนไม่ถึง ๒๐%

๓. ที่ผ่านมา แม้มีการทุ่มเทขยายบริการการแพทย์และสาธารณสุขอย่างต่อเนื่องมาตลอด ทำให้ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพสูงถึงปีละประมาณ ๓ แสนล้านบาท และมีอัตราเพิ่มขึ้นปีละกว่า ๑๐% แต่คนไทยก็ยังต้องป่วยพิการและตายจากโรคและปัญหาสุขภาพที่ควรจะสามารถป้องกันได้มากขึ้นเรื่อยๆ ได้แก่ อุบัติเหตุบนท้องถนน โรคที่เกี่ยวข้องกับหัวใจและหลอดเลือด โรคเบาหวาน โรคมะเร็ง โรคทางจิตและประสาท โรคที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม เป็นต้น โรคและปัญหาสุขภาพสมัยใหม่ส่วนใหญ่ เกิดจากนานาปัจจัย (Multifactors) แก่ไม่ได้ด้วยการจัดบริการการแพทย์และสาธารณสุข และแก้ไม่ได้ด้วยวิทยาศาสตร์การแพทย์แต่เพียงด้านเดียว

ในขณะที่เดียวกับปัญหา สุขภาพสังคม (Social Health) ก็มีมากขึ้นไม่ว่าจะเป็น ปัญหาอาชญากรรมความรุนแรง การบริโภคสุราและยาสูบมากขึ้น ปัญหาครอบครัว แยกแยก ปัญหายาเสพติด ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ (Environmental Health) และพยาธิสภาพทางสังคมอื่นๆ ฯลฯ ซึ่งอยู่นอกระบบบริการการแพทย์และ สาธารณสุข นอกขอบข่ายงานของ กระทรวงสาธารณสุข แต่ก็เป็นปัญหาที่คุกคาม สุขภาพส่วนหนึ่งด้วย

๔. ที่ผ่านมา ประชาชนมีส่วนร่วมในระบบบริการทางแพทย์และสาธารณสุขโดย ผ่านทางงานสาธารณสุขมูลฐานมาเป็นเวลายาวนานแล้วมีการอบรมผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.)/อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งเป็นตัวแทนประชาชนในระดับ หมู่บ้านทั้งในเขตเมืองและชนบททำหน้าที่ดูแลช่วยเหลือประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ในด้านการสร้างเสริมสุขภาพ การช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยเล็กๆ น้อยๆ การแจ้งข่าวสารสุขภาพ ไปสู่ประชาชนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพต่างๆ จนปัจจุบันมี อสม.กว่า ๕๐๐,๐๐๐ คน

ข้อมูลด้านการพึ่งตนเองด้านสุขภาพของประชาชนไทย พบว่า ในชุมชน ทุกภูมิภาคของประเทศไทย เรามีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพที่สามารถดูแลสุขภาพ ด้านกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ ในชุมชนกันเองได้ระดับหนึ่งโดยไม่ต้องไปพึ่ง พึ่ง การแพทย์ตะวันตก เป็นการสร้างเสริมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย เช่น หมอแผนไทย การแพทย์พื้นบ้านการใช้สมุนไพรทั้งในด้านการดูแลสุขภาพตนเองและการรักษาพยาบาล การเจ็บป่วย การกินข้าวกล้องโดยเฉพาะหมอแผนไทย หมอพื้นบ้านพบว่ามียูนิในหมู่บ้าน อย่างน้อย ๒-๓ คน/หมู่บ้าน สามารถช่วยเหลือดูแลการเจ็บป่วยเล็กๆ น้อยๆ ให้กับ คนในชุมชนได้ แสดงให้เห็นถึงศักยภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแล และจัดการระบบบริการสุขภาพกันเองได้ นอกจากนี้ ชุมชนเองมีวิถีคิดและการจัดการด้าน สิ่งแวดล้อม เช่นการบวชป่าเพื่อป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า การจัดการลุ่มน้ำลำคลอง ด้วยการจัดสรรแบ่งปันน้ำของคนต้นน้ำ คนกลางน้ำ และคนปลายน้ำ ได้อย่างสมดุลย์ การช่วยกันเฝ้าระวังคุณภาพน้ำของคูคลองซึ่งเป็นสายน้ำหลักของคนในชุมชน เป็นต้น

ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๐ ได้เปิดศักราช ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายในสังคมเข้ามามี ส่วนร่วมกำหนดอนาคตของประเทศ ร่วมคิด ร่วมทำและร่วมรับผิดชอบการดำเนินการ ต่างๆ ในทุกสาขามากยิ่งขึ้น

ดังนั้น จึงมีความพยายามที่จะช่วยกันออกแบบระบบสุขภาพแห่งชาติในรูปของระบบที่กว้างขวางครอบคลุมมากกว่าระบบบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ที่เปิดให้ทุกฝ่ายในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งระบบนี้ครอบคลุมระบบย่อยอื่นๆ ที่กว้างกว่าระบบบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข เช่น ระบบนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ระบบการสร้างเสริมสุขภาพ ระบบควบคุมป้องกันปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ ระบบการสร้างความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งเป็นระบบที่เน้น **“การสร้างสุขภาพนำการซ่อมสุขภาพ”** โดยพยายามออกแบบให้ทุกภาคส่วนในสังคม สามารถเข้ามามีส่วนร่วมทำงานสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรคและปัญหาที่คุกคามสุขภาพในลักษณะที่เรียกว่า All for Health (AFH) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการมีสุขภาพดีถ้วนหน้า Health for All (HFA) อย่างแท้จริง

ปฏิรูปอย่างไร

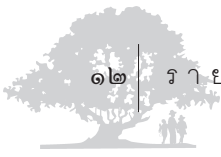
การปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติของไทยดำเนินการอย่างเป็นทางการตามข้อเสนอของคณะกรรมการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นประธาน เสนอให้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ.๒๕๕๓ ตั้งคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (คปรส.) ขึ้น มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีกรรมการมาจากส่วนราชการที่ทำงานเกี่ยวกับสุขภาพและผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายฝ่าย มีสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) ซึ่งเป็นองค์กรอิสระเฉพาะกิจภายใต้สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) เป็นหน่วยจัดการ ใช้ยุทธศาสตร์สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา ของ ศ.นพ.ประเวศ วะสี เป็นยุทธศาสตร์หลัก และผ่านการทำงาน **๔ ยุทธศาสตร์** ที่เชื่อมโยงกันคือ

(๑) **ยุทธศาสตร์ความรู้** โดยการสังเคราะห์องค์ความรู้เชิงระบบที่เกี่ยวข้องและสร้างความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง

(๒) **ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวสังคม** โดยการทำงานเชื่อมโยงกับเครือข่ายทั้งภาครัฐและประชาชนอย่างกว้างขวางเพื่อชวนร่วมคิดร่วมผลักดันการปฏิรูปทั้งในระดับแนวคิด ระดับระบบ และระดับปฏิบัติการ

(๓) **ยุทธศาสตร์การสื่อสารสาธารณะ** เพื่อให้ประชาชนวงกว้างได้รับรู้และชวนประชาชนร่วมคิดร่วมทำ

(๔) **ยุทธศาสตร์การจัดการ** เพื่อให้การจัดทำ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติประสบผลสำเร็จ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมทำแบบค่อยเป็นค่อยไป ใช้การจัดทำ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ เป็นเครื่องมือทำให้เกิดการเคลื่อนไหวของสังคมและหวังให้ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ เป็นเครื่องมือดูแลระบบสุขภาพแห่งชาติที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

กำหนดระยะเวลาทำงานไว้จนกว่า พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติจะประกาศใช้เป็นกฎหมาย แต่ไม่เกิน ๓ ปี นับจากเริ่มงานเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๓ (ซึ่งต่อมามีการต่ออายุจนกว่า ร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติจะประกาศใช้เป็นกฎหมาย) รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณแบบอุดหนุนทั่วไปเพื่อให้ทำงานได้อย่างคล่องตัว ไม่ติดปัญหาราชการ และได้รับการสนับสนุนจาก องค์การอนามัยโลก (WHO) และ สสส.อีกส่วนหนึ่ง

เครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูป

ร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมร่วมกันของทุกภาคส่วนสู่การมีสุขภาวะ และใช้กระบวนการจัดทำ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคมในประเด็นต่างๆ ที่ต้องการแก้ไขปรับปรุงสังคม ชุมชนสู่ความมีสุขภาวะ ซึ่งสาระสำคัญของ ร่าง พ.ร.บ.สุขภาพ ฯ คือ การสนับสนุนให้มีกลไกการทำงานเพื่อการขับเคลื่อนสังคมสู่สุขภาวะ มีคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติซึ่งมีองค์ประกอบจากทุกภาคส่วน มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ผู้แทนจากภาครัฐ ผู้แทนองค์กรสาธารณะประโยชน์และผู้แทนภาคประชาชนจากทั่วประเทศ มีสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่ใช่ราชการ ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ กำหนดให้มีการสนับสนุนกลุ่มองค์กรภาคีเครือข่ายและประชาชนในการจัดสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่และสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นตามความเหมาะสม และสนับสนุนการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เพื่อให้เป็นเวทีและกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม โดยไม่รื้อฟื้นนโยบายสาธารณะที่มาจากรัฐและฝ่ายวิชาชีพเท่านั้น และเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพของทุกฝ่ายในสังคมเพื่อสร้างให้เกิดการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) และเกิดกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมร่วมกันโดยผ่านการปฏิบัติ (Social Interactive Learning Through Action) อย่างต่อเนื่อง

บทเรียนสมัชชาสุขภาพ

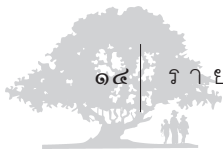
การจัดสมัชชาสุขภาพทุกครั้ง เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมของทั้งฝ่ายการเมือง ฝ่ายวิชาการ/วิชาชีพและภาคประชาสังคม แต่ทุกครั้งสัดส่วนของผู้เข้าร่วมสมัชชาสุขภาพมีภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในสัดส่วนที่สูงกว่าภาคส่วนอื่นๆ ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมา ๕ ครั้งสรุปเป็นสังเขปดังนี้

ปี พ.ศ.๒๕๔๔ กระบวนการจัดทำร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติได้จัดเวทีระดมความคิดเห็นของประชาชน ราชการ เอกชน และฝ่ายนโยบายเพื่อประมวลความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบสุขภาพ ซึ่งต่อมาพัฒนาเป็นร่างกรอบความคิดระบบสุขภาพจัดเวทีสมัชชาสุขภาพในพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อให้ความเห็นต่อร่างกรอบความคิดระบบสุขภาพ กว่า ๕๐๐ เวที มีคนเข้าร่วมเวทีประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ คน ซึ่งร่างกรอบความคิดระบบสุขภาพที่ได้มานั้น ถูกนำเสนอเพื่อรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมในเวทีสาริตสมัชชาสุขภาพแห่งชาติเป็นครั้งแรก

ปี พ.ศ.๒๕๔๕ มีการสนับสนุนการจัดเวทีสมัชชาสุขภาพจังหวัดเพื่อพิจารณาร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติในทุกจังหวัด และนำผลเข้าสู่เวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พิจารณาร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติรอบสุดท้ายก่อนเสนอให้รัฐบาลรับเป็นเจ้าภาพเสนอกฎหมายต่อรัฐสภา ในงานนี้ นายกรัฐมนตรีได้มาร่วมแสดงเจตนารมณ์การผลักดันการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ และรับเป็นเจ้าภาพผลักดัน ร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติให้เป็นผลสำเร็จต่อไป สมัชชาสุขภาพครั้งนี้มีตัวแทนประชาชน หน่วยงานองค์กรภาคีเข้าร่วมกว่า ๓,๐๐๐ คน

หลังจากนั้น ในช่วงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ได้มีการจัดการรณรงค์รวมพลังสร้างสุขภาพตามรอยพระยุคลบาทเชิญชวนคนในสังคมทุกกลุ่มองค์กรภาคีเครือข่ายทุกจังหวัดร่วมลงชื่อสนับสนุนร่าง พ.ร.บ.สุขภาพฯ โดยจัดขบวนวิ่งและปั่นจักรยาน ๕ สายจากภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้ ผ่านจังหวัดต่างๆ ใช้เวลาทั้งสิ้น ๗ วัน โดยวันสุดท้ายมาร่วมแสดงพลังของทุกสายที่ท้องสนามหลวง กรุงเทพฯ เพื่อมอบรายชื่อผู้สนับสนุนร่าง พ.ร.บ.สุขภาพฯ รวมทั้งสิ้น ๔.๗ ล้านชื่อต่อประธานรัฐสภา เพื่อให้การสนับสนุนการจัดทำ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติด้วย

ปี พ.ศ.๒๕๔๖ มีการสนับสนุนการจัดสมัชชาสุขภาพใน ๔ ภาคของประเทศ และมีการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พิจารณาเกี่ยวกับประเด็นตามร่างสาระสำคัญใน พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ เช่น การพัฒนานโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม อาหารและเกษตรเพื่อสุขภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ สุขภาพคนพิการ เป็นต้น มีการจัดลานนวัตกรรมสร้างเสริมสุขภาพเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีคนจากหน่วยงานองค์กรภาคีเข้าร่วมกว่า ๓,๐๐๐ คน

ปี พ.ศ.๒๕๕๗ มีการสนับสนุนการจัดสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่และสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น รวม ๑๗๓ เวที มีผู้เข้าร่วมกว่า ๓๒,๐๐๐ คน พิจารณาประเด็นต่างๆ รวม ๑๐ ประเด็น และมีการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติว่าด้วย **“อาหารและเกษตรเพื่อสุขภาพ”** มีการทำงานด้านวิชาการเพื่อสนับสนุนประเด็นให้มีความชัดเจนขึ้น ได้แก่ การศึกษากลไกการควบคุมการโฆษณาและระบบการตลาด มาตรการควบคุมการอนุญาต การเฝ้าระวังอาหารปลอดภัยแบบมีส่วนร่วม ระบบเกษตรยั่งยืน ซึ่งข้อเสนอนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพจากสมัชชาสุขภาพได้ถูกนำไปดำเนินการหลายทาง ได้แก่ เครือข่ายภาคประชาชนนำกลับไปดำเนินการในส่วนที่พวกเขาทำได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปดำเนินการกำหนดนโยบายของท้องถิ่นและลงมือดำเนินการเอง สถาบันวิชาการนำบางเรื่องไปศึกษาวิจัยสร้างความรู้เพิ่มขึ้นบางเรื่องที่เป็นเรื่องระดับชาติก็เสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเพื่อให้หน่วยงานของรัฐนำไปดำเนินการให้เป็นรูปธรรม เช่น การสร้างมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมการโฆษณาสารกำจัดศัตรูพืชในการเกษตร การส่งเสริมเกษตรอินทรีย์เข้าสู่วงจรอาหารปลอดภัยอย่างครบวงจร เป็นต้น สมัชชาสุขภาพแห่งชาติปีนี้มีตัวแทนประชาชน หน่วยงานองค์กรภาคีเข้าร่วมกว่า ๓,๕๐๐ คน

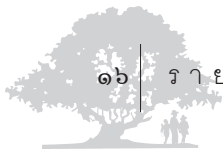
ปี พ.ศ.๒๕๕๘ มีการสนับสนุนสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่และสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น รวม ๖๔ เวที มีผู้เข้าร่วม ๑๓,๓๖๐ คน พิจารณาประเด็นต่างๆ รวม ๑๒ ประเด็น และมีการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติว่าด้วย **“ความอยู่เย็นเป็นสุข”** เพื่อผลักดันนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม โดยผลักดันทิศทางการพัฒนาประเทศให้ความสำคัญกับเรื่องความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross Domestic Happiness หรือ GDH) ควบคู่ไปกับเรื่องผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross Domestic Product หรือ GDP) มีผู้เข้าร่วมเวทีประมาณ ๓,๗๖๐ คน จากเวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติปีนี้มีประกาศเจตนารมณ์ร่วมกัน ๙ ข้อ เพื่อให้ทุกฝ่ายในสังคมช่วยกันนำไปพัฒนาให้เป็นรูปธรรมต่อไป

กระบวนการสมัชชาสุขภาพข้างต้น เป็นการทดลองนำสาระในร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ มาทดลองปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ทางสังคมและการสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยหวังว่าเมื่อ ร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติประกาศใช้เป็นกฎหมาย กระบวนการสมัชชาสุขภาพก็จะได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องต่อไป ❖

ลำดับเหตุการณ์/บทเรียนสมัชชาสุขภาพปรากฏังภาพ

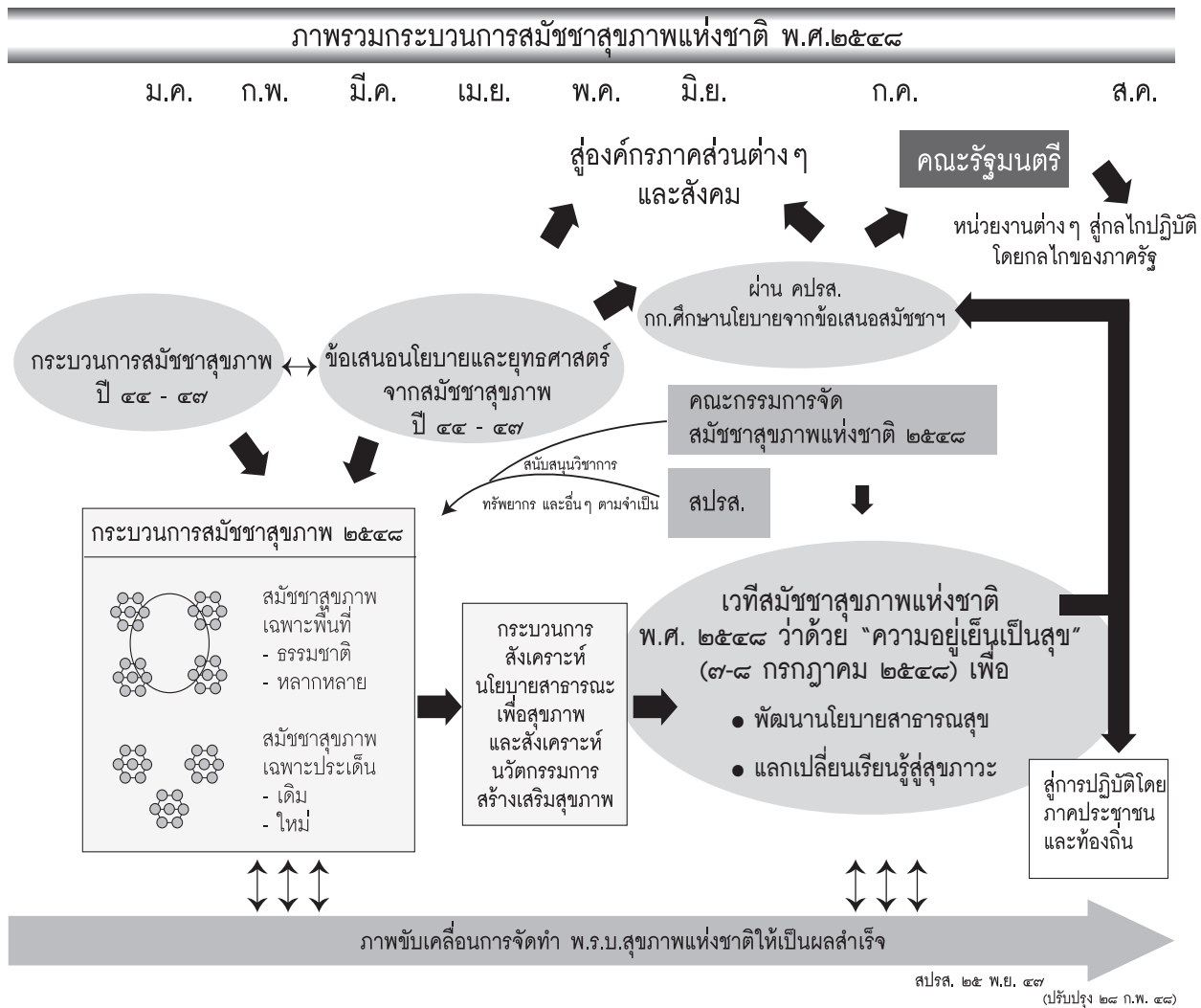
โครงการจัดสมัชชาสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๔๘

ว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข”

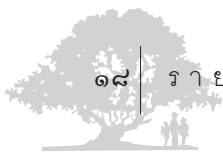
๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ ตามร่างพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ....ได้กำหนดให้คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่จัดการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อเป็นกระบวนการให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และเรียนรู้ อย่างใช้ปัญญาและสมานฉันท์เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ หรือ ความมีสุขภาวะของประชาชน โดยจัดให้มีการประชุมอย่างเป็นระบบและอย่างมีส่วนร่วม

๑.๒ คณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ปี ๒๕๔๘ มีนายแพทย์บรรลุ ศิริพานิช เป็นประธาน มีรองประธาน ๒ ท่านจากภาคการเมืองและราชการ และภาคประชาชน พร้อมคณะกรรมการอีก ๓๗ คนได้มีมติการประชุมร่วมกันเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ กำหนดให้จัด **สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๘ ว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข”** โดยให้มีกระบวนการสังเคราะห์ข้อเสนอที่ได้จากสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่และสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น พร้อมทั้งนวัตกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ นำเสนอร่วมในสมัชชาสุขภาพแห่งชาติที่จะจัดขึ้นในวันที่ ๗-๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ณ ฮอลล์ ๙ ศูนย์การประชุมอิมแพค เมืองทองธานี นนทบุรี โดยใช้ยุทธศาสตร์ “การจัดการอย่างมีส่วนร่วม” ทั้งฝ่ายวิชาการ วิชาชีพ ฝ่ายประชาชน และฝ่ายการเมือง ราชการ อย่างเป็นกัลยาณมิตร ดังภาพรวมกระบวนการสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๘ ต่อไปนี้

๑.๓ เหตุผลสำคัญที่ทำให้คณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ เลือก “ความอยู่เย็นเป็นสุข” มาเป็นประเด็นหลักในสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ เกิดขึ้นจากคำถามที่สืบเนื่องจากผลของแนวทางการพัฒนาแบบใช้เงินเป็นเป้าหมายสูงสุดตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ จนถึงนโยบายรัฐบาลปัจจุบันว่าจะสามารถตอบสนองคุณภาพชีวิตที่ดีของคนและนำไปสู่การมีความสุขในชีวิตทั้งในระดับปัจเจก ชุมชนจนถึงระดับประเทศได้จริงหรือไม่ สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กล่าวถึงเหตุที่อัญเชิญ “เศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ ว่า “การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการเสริมพลังให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างฐานรากทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็ง รักษาความสมดุลของทุนและทรัพยากรในมิติต่างๆ ตลอดจนสามารถปรับตัวพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างรู้เท่าทัน และนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนชาวไทย” “ความมั่นคงในการพัฒนา” และ “ความอยู่เย็นเป็นสุขของคน” จึงดูเหมือนจะถูกยกเป็น “เป้าหมาย” การพัฒนายุคใหม่ ซึ่งสอดคล้องไปกับนโยบายและเป้าหมายตามคำประกาศวาระแห่งชาติ “เมืองไทยแข็งแรง” เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๗ ของรัฐบาลที่ว่า “รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้คนไทยอยู่เย็นเป็นสุขทั้งกาย ใจ สังคม และปัญญา สามารถ

ดำรงชีพบนพื้นฐานความพอดีพอประมาณอย่างมีเหตุผลภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง... ภายในปี พ.ศ.๒๕๖๐” โดยกำหนดเป้าหมายความสำเร็จไว้ ๑๗ เรื่อง ๒๓ ตัวชี้วัด ขณะเดียวกัน ยังมีหลายเครือข่าย องค์กรที่ดำเนินการศึกษา วิจัย หรือลงมือกระทำด้วยชีวิตของตน ของ ชุมชนเพื่อให้ได้เป้าหมายที่คล้ายๆ กันในชื่อที่หลากหลาย เช่น ดัชนีความอยู่ดีมีสุข ตัวชี้วัด ความสุขของประชาชนชาวไทย ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและการพัฒนาสังคม เป็นต้นในขณะเดียวกัน ในกระแสคิดด้านการพัฒนาของสากล ได้เกิดคำว่า ความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross Domestic Happiness - GDH) เข้ามาเคียงคู่กับ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross Domestic Product-GDP) ทั้งในข้อเสนอให้ใช้ GDH เป็นเป้าหมายการพัฒนาแทนที่ GDP หรือการใช้ GDH เป็นวิสัยทัศน์การพัฒนา ที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นองค์ประกอบหนึ่ง

๑.๔ การเปลี่ยนแปลงที่หันมาวัดผลการพัฒนาจาก “คน” เป็นเป้าหมายสุดท้าย จึงน่าสนใจยิ่งต่อการสร้างกระบวนการถกแถลงแสดงความเห็น (Deliberative) เพื่อให้เห็นถึงความหมายร่วม กระบวนการขับเคลื่อน และการสานเครือข่ายเพื่อให้ได้มาซึ่ง “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ที่ดูจะเป็นเป้าหมายร่วมกันทั้งในระดับแผนพัฒนาประเทศ วาระแห่งชาติ และทิศทางพัฒนาของสากล และสอดคล้องอย่างยิ่งกับ “สุขภาวะ” ในร่างพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ....ที่หมายถึง “ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล” สมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นและสมัชชาสุขภาพแห่งชาติที่ผ่านมามีตั้งแต่ปี ๒๕๔๖-๒๕๕๗ ก็ล้วนมุ่งสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนทั้งสิ้น แม้จะมีรูปแบบ กระบวนการ หรือประเด็นที่แตกต่างกัน คณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ จึงเห็นควรให้จัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ปี ๒๕๕๘ ว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข” โดยจัดกระบวนการพัฒนาประเด็นให้เกิดความพร้อมต่อการสร้างข้อเสนอนโยบายและยุทธศาสตร์ในเรื่องดังกล่าวในเวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติต่อไป

๒. แนวคิด

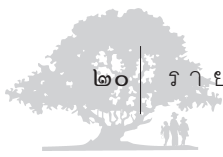
ดัชนี “ความอยู่เย็นเป็นสุข” นับเป็นนวัตกรรมของเป้าหมายกระบวนการพัฒนาที่มีเครือข่ายและองค์กรหลากหลายที่ให้ความสนใจทั้งในแวดวงหน่วยงานรัฐและนักวิชาการที่ศึกษาวิจัยถึงดัชนีชี้วัด ภาครัฐกิจเอกชนที่เริ่มกล่าวถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ช่างชุมชนที่ใช้วิถีพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียงและพึ่งตนเอง และเครือข่ายทางศาสนาที่ให้ความสำคัญกับความสุขทางจิต อาจสรุปได้ถึงมุมมองที่ผู้เกี่ยวข้องมีต่อ “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ได้เป็น ๓ ด้าน ๑) ในฐานะเครื่องมือสร้างกระแสดูแลความคิดและการเรียนรู้สู่ทิศทางการพัฒนา ๒) ในฐานะเครื่องมือวัดผลการพัฒนาระดับการพัฒนาที่สามารถเปรียบเทียบได้ทั้งในระดับมหภาคและจุลภาค ๓) ในฐานะเครื่องมือเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน ดังนั้น การที่จะหนุนเสริมให้ “ความอยู่เย็นเป็นสุข” เกิดเป็นประเด็นสาธารณะ จึงควรมีการจัดกระบวนการให้ภาคี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประเด็นดังกล่าวโดยใช้ปัญญาและสมานฉันท์ ซึ่งจะนำไปสู่การประสานงานถักทอเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนอันจะนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยในอนาคตได้

๓. สถานการณ์

เครือข่ายและองค์กรที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับประเด็น “ความอยู่เย็นเป็นสุข” เท่าที่ประมวลข้อมูลเบื้องต้น ประกอบด้วย

กลุ่ม/องค์กร	แนวคิดหลัก	กิจกรรมดำเนินการ	เครือข่าย
๑. กลุ่มชาวบ้าน ๑.๑ กระบวนการดับทุกข์สร้างสุข ๑.๒ สุขภาพชุมชน และชุมชนพึ่งตนเอง ๑.๓ เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนยั่งยืน	- เรียนรู้อยู่กับธรรมชาติ - สร้างชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเอง - คนมีความสุขได้คือมีกินมีใช้มีหลักประกัน (สวัสดิการชีวิต)	- ทดลองเกษตรกรรมปราณีต ๑ ไร่ - ร่วมวิจัย “ตัวชี้วัดความสุขของประชาชนไทย” เป็นดัชนีชี้วัดความสุขระดับกลุ่ม (จากระดับครอบครัวสู่เครือข่าย) - จัดการความรู้และขยายเครือข่ายข้ามจังหวัด - สนับสนุนชุมชนเรียนรู้ การจัดทำแผนแม่บทชุมชน และจัดการทุนท้องถิ่น - ใช้วนเกษตรเป็นเครื่องมือ เรียนรู้สู่การพึ่งตนเอง	- เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านอีสาน - เครือข่ายแผนแม่บทชุมชนและวิสาหกิจชุมชน - ชุมชนภาคตะวันออก
๒. กลุ่มรัฐ/ราชการ ๒.๑ สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนาสังคม. ๒.๒ สถาบันบำราศนราดูร ๒.๓ กรมสุขภาพจิต	- ความอยู่ดีมีสุข ครอบคลุมทุกมิติของการดำรงชีวิตที่เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวม - สุขภาวะแนวพุทธ	- ศึกษาดัชนีความอยู่ดีมีสุข เพื่อประเมินผลการพัฒนาที่มีเป้าหมายการพัฒนา “คน” เป็นศูนย์กลาง - ทดลองสุขภาวะแนวพุทธในบางชุมชน	
๓. กลุ่มนักวิชาการ/เอกชน ๓.๑ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว	- ครอบครัวดีมีสุข	- ศึกษาตัวชี้วัดครอบครัวอยู่ดีมีสุข ร่วมกับสภาพัฒนาฯ (๑ ใน ๗ ตัวชี้วัดทางสังคม)	- ๓ เครือข่ายคือ ข่ายระดับหมู่บ้าน ข่ายภาคเอกชน และข่ายนโยบาย

กลุ่ม/องค์กร	แนวคิดหลัก	กิจกรรมดำเนินการ	เครือข่าย
๓.๒ บริษัทสวนเงินมีมา	- ความสุขมวลรวม ประชาชาติ (GNH จากแนวคิดฐาน)	- ประชุม GNH ที่ฐาน - จัดเวที GNH มุ่งสู่ กระบวนการทัศน์ใหม่ใน การพัฒนา ที่ AIT	
๓.๓ สกว.	- ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิต และพัฒนาสังคมเป็น เครื่องมือการพัฒนา วัดได้โดยตนเองแต่ละ ชุมชนไม่เหมือนกัน	- ศึกษาตัวชี้วัดชุมชน โดยชุมชน	
๔. กลุ่มศาสนา ได้แก่ แม่ชีคณินัย พระไพศาล วิสาโล กลุ่มจิตวิวัฒน์ฯ			

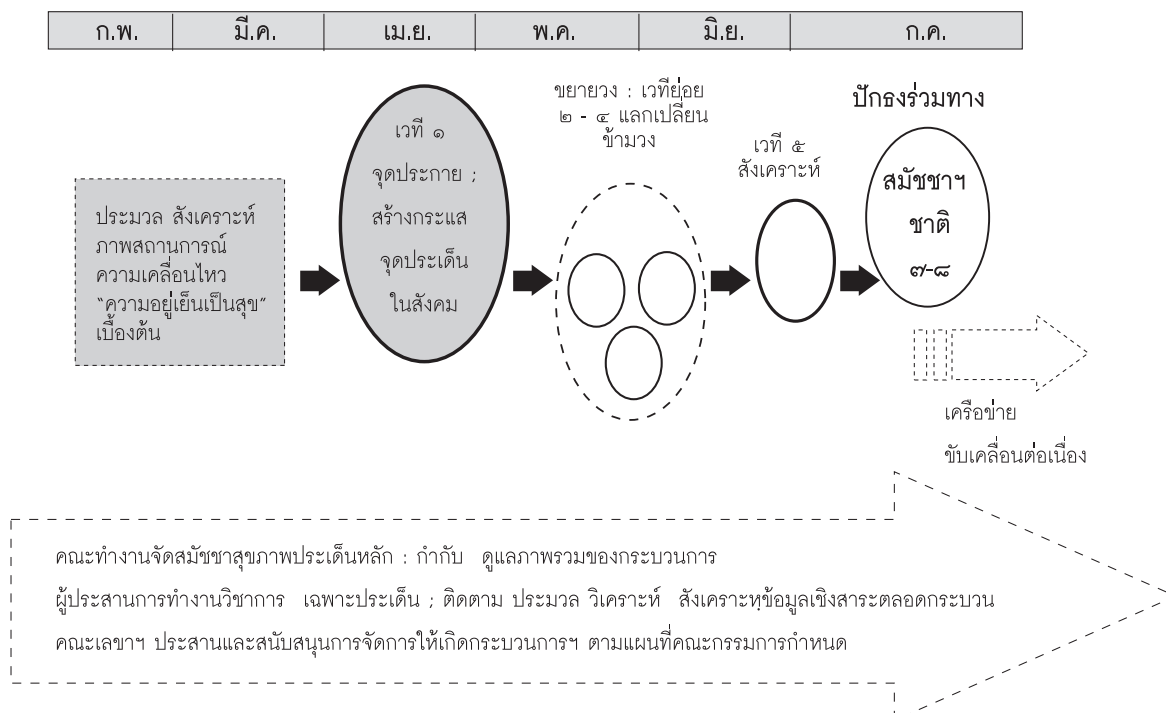
นอกจากนี้ ยังมีองค์กรอื่นๆ ที่ดำเนินการในประเด็นใกล้เคียงกัน แต่ยังต้องทบทวน
ข้อมูลเพิ่มเติม เช่น กลุ่มจิตวิวัฒน์ โครงการชุมชนเป็นสุข โครงการรักษากันเกิด ปรัชญา
ตะวันออกของผู้บริหาร 7-eleven เป็นต้น

๔. วัตถุประสงค์

- ๔.๑ เพื่อให้ “ความอยู่เย็นเป็นสุข” เกิดเป็นประเด็นสาธารณะที่นำไปสู่การถกแถลง
สร้างกระแสความคิดและเรียนรู้สู่ทิศทางการพัฒนาที่มุ่งเน้นความสมดุลและ
ยั่งยืนเป็นหลักการสำคัญ
- ๔.๒ เพื่อเสริมพลังกระบวนการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน อันนำไปสู่ความ
อยู่เย็นเป็นสุขตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๔.๓ เพื่อเป็นกระบวนการประสานเครือข่ายองค์กรที่มีเป้าหมายสาระการดำเนินงาน
เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนอันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนร่วมกันต่อไป

๕. กระบวนการ

๖. กำหนดการจัดเวทีย่อย

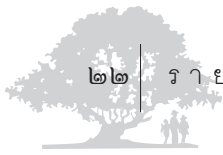
- ๖.๑ เวทีที่ ๑ จุดประกาย : สมัชชาสุขภาพว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข”
วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๘
- ๖.๒ เวทีที่ ๒ ประเด็น “การสร้างครอบครัวและชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข”
วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘
- ๖.๓ เวทีที่ ๓ ประเด็น “เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข”
วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘
- ๖.๔ เวทีที่ ๔ ประเด็น “การสร้างสังคมและสภาพแวดล้อมเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข”
วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘
- ๖.๕ เวทีที่ ๕ สังเคราะห์นโยบายสาธารณะเพื่อนำเข้าสู่สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ
วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๘

๗. สถานที่จัดเวทีย่อย

- ครั้งที่ ๑ : โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ กรุงเทพฯ
 ครั้งที่ ๒, ๓, ๔ : สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ กรุงเทพฯ
 ครั้งที่ ๕ : สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ

๘. ผู้รับผิดชอบ

คณะทำงานจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ประเด็นหลัก ว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข”

๙. งบประมาณ

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

๑๐. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑๐.๑ เกิดข้อเสนอต่อสาธารณะ และองค์กรที่เกี่ยวข้องถึงความหมายและแนวทางไปสู่ “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ที่จะเป็นรากฐานของเมืองไทยแข็งแรงที่สมดุลและยั่งยืน
- ๑๐.๒ เกิดเครือข่ายองค์กรขับเคลื่อนประเด็น “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ต่อเนื่องไปในอนาคตอย่างมีพลัง

กำหนดการสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ ว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข”

วันพุธ ที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๘

๑๕.๐๐ - ๑๙.๐๐ น. ลงทะเบียน (ชั้น ๒ หน้า ฮอลล์ ๙)

วันพฤหัสบดี ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘

๐๗.๐๐ - ๐๘.๔๕ น. ลงทะเบียน (ชั้น ๒ หน้า ฮอลล์ ๙)

๐๙.๐๐ - ๐๙.๓๕ น. พิธีเปิดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ (ห้องแกรนด์ไดมอนด์)

ประธาน นายอนุทิน ชาญวีรกูล

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข แทน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

วิดิทัศน์ “รวมพลังสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข” และละครนำ

เปิดการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘

๐๙.๓๕ - ๐๙.๔๕ น. รายงานความคืบหน้าสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ โดย

เลขาธิการคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ

๐๙.๔๕ - ๑๒.๐๐ น. เวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข”

ผู้ดำเนินรายการ : นายสุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์ ปราชญ์ชาวบ้าน

นางนิรมล เมธิ์สุกุล สื่อมวลชน

นางมุกดา อินต๊ะสาร ผู้แทนสมัชชาสุขภาพฯ

รายงานสรุปข้อเสนอสมัชชาสุขภาพฯ

เสวนานำร่องโดย : นางสุภาวดี หาญเมธี พัฒนาสังคม

นางสาวน้ำค้าง คำแดง เยาวชน

นายศิริชัย สาครรัตน์กุล ภาคเอกชน

นายเชษฐา มุคุระ ชุมชนท้องถิ่น

ผู้เข้าร่วมเวทีแสดงความคิดเห็น (ท่านละไม่เกิน ๓ นาที)

๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน (ศูนย์อาหาร ชั้น ๑)

๑๓.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น (ห้องย่อยที่ ๑ - ๖)

ห้องย่อย ๑ พลิกวิกฤติภาคใต้ สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข

ห้องย่อย ๒ พลังเด็ก เยาวชน ครอบครัว และผู้สูงอายุ เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข

ห้องย่อย ๓ อาหารและเกษตร เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข

ห้องย่อย ๔ ท้องถิ่นและชุมชนกับการสร้างหลักประกันสุขภาพ
เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข

ห้องย่อย ๕ ชีวิตสาธารณะ ท้องถิ่นน่าอยู่ สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข

ห้องย่อย ๖ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการสร้างนโยบายสาธารณะ
เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข

๑๐.๐๐ - ๑๙.๐๐ น. ลานสมัชชาสุขภาพ : นวัตกรรมสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข

วันศุกร์ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘

- ๐๗.๓๐ - ๐๙.๐๐ น. ลงทะเบียน (ชั้น ๒ หน้า ฮอลล์ ๙)
- ๐๙.๐๐ - ๐๙.๓๐ น. ปาฐกถาพิเศษ (ห้องแกรนด์ไดมอนด์)
“พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ กับการสร้างความยั่งยืนเป็นสุข”
โดย นายอนุทิน ชาญวีรกูล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
- ๐๙.๓๐ - ๑๒.๓๐ น. สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น (ห้องย่อย ๑ - ๖)
ห้องย่อย ๑ ศักยภาพคนพิการ สู่ความยั่งยืนเป็นสุข
ห้องย่อย ๒ นโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อความยั่งยืนเป็นสุข
ห้องย่อย ๓ นโยบายสาธารณะเพื่อความยั่งยืนเป็นสุข :
ลด ละ เลิก การดื่มแอลกอฮอล์
ห้องย่อย ๔ สื่อกับการสร้างความยั่งยืนเป็นสุข
ห้องย่อย ๕ ยุทธศาสตร์เมืองไทยแข็งแรง สู่ประเทศไทยยั่งยืนเป็นสุข
ห้องย่อย ๖ ภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไทย สู่ความยั่งยืนเป็นสุข
- ๑๒.๓๐ - ๑๔.๐๐ น. พักรับประทานอาหารกลางวัน (ศูนย์อาหาร ชั้น ๑)
- ๑๔.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. พิธีปิดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ (ห้องแกรนด์ไดมอนด์)
ประธาน นายอนุทิน ชาญวีรกูล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
แทน ประธานคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ
นำเสนอข้อเสนอจากสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘
- ละคร “ภาพแห่งสังคมยั่งยืนเป็นสุข”
- วิถีทัศน์ “คมความคิดสู่ความยั่งยืนเป็นสุข”
- ประกาศเจตนารมณ์สู่ความยั่งยืนเป็นสุข
พิธีมอบข้อเสนอจากสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘
ปิดการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘
- ๑๕.๐๐ - ๑๖.๐๐ น. ลานสมัชชาสุขภาพ : นวัตกรรมสร้างความยั่งยืนเป็นสุข

คำกล่าวเปิดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๘

โดย นายอนุทิน ชาญวีรกูล

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข

แทน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี

วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๔๘ เวลา ๐๙.๐๐ น.

ท่านผู้มีเกียรติที่รักทุกท่านครับ

ผมรู้สึกยินดีที่ได้มาร่วมเป็นประธานเปิดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติในวันนี้ แทน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ผมรู้สึกอบอุ่นและดีใจที่ได้มาพบท่านผู้อาวุโส และท่านผู้มีเกียรติจากหลายภาคส่วนที่ทุกท่านมีความมุ่งมั่น มาร่วมกันคิด มาร่วมกันทำเพื่อหาทางให้คนไทยมีสุขภาพดี สังคมไทยมีสุขภาพที่ดียิ่ง ๆ ขึ้น โดยไม่ปล่อยให้ เป็นภาระหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น

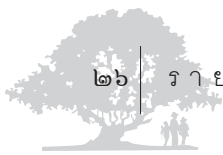
ยิ่งปีนี้ ท่านได้หยิบยกเรื่องสำคัญขึ้นมาพิจารณา คือ เรื่องการสร้างความสุข ซึ่งเป็นที่ปรารถนา ร่วมกันของทุกคน ยิ่งเป็นการดียิ่ง

ในส่วน of รัฐบาลภายใต้การนำของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร) ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เป็นอย่างมาก โดยในช่วงรัฐบาลสมัยแรกก็ได้เน้น “การซ่อม” เพื่อเยียวยาปัญหาที่มีผลกระทบมาจากวิกฤติทางเศรษฐกิจ สำหรับในสมัยปัจจุบัน ได้เน้น “การสร้าง” โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์และสังคม ควบคู่ไปกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

รัฐบาลมีนโยบายสำคัญหลายประการรองรับเรื่องนี้อย่างชัดเจน ได้แก่ นโยบายขจัดความยากจน ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของประเทศเรามายาวนาน โดยรัฐบาลจะมุ่งขจัดความยากจนให้หมดไปภายในระยะเวลา ๖ ปี รัฐบาลมีนโยบายทำสงครามกับยาเสพติดที่ทำร้ายคนและทำลายสังคมของเราให้อ่อนแอ รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพให้คนไทยมีความสุข ครอบคลุมรอบด้าน อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต รัฐบาลมีนโยบายปฏิรูปการศึกษา การส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ และสร้างให้คนไทยมีหลักประกันด้านต่าง ๆ มีความเสมอภาคและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และอื่น ๆ อีกมาก

ท่านผู้มีเกียรติครับ ท่านจะเห็นว่านโยบายเหล่านี้ล้วนมุ่งแก้ปัญหาและสร้างสังคมของเราให้มีความสุข สอดคล้องกับแนวคิดของท่านทั้งหลาย ที่ห่วงใยและปรารถนาที่จะเห็น

แต่ท่านผู้มีเกียรติครับ การสร้างความสุขให้เกิดขึ้น เป็นเรื่องเหนือกว่าแรงที่ผู้ใดหรือภาคส่วนใดจะทำให้สำเร็จได้โดยลำพัง แม้รัฐบาลจะมีนโยบายและทุ่มเทสักเพียงใดก็ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายประชาชน เอกชน สื่อมวลชน นักวิชาการ และผู้คนทุกหมู่เหล่า ดังนั้น การมีเวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ จัดกระบวนการให้ผู้คนหลายฝ่ายหยิบยกประเด็นนี้ขึ้นมาพูดคุยกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องมาจนถึงวันนี้ เพื่อร่วมกันคิด ร่วมกันแลกเปลี่ยนบทเรียนประสบการณ์ ร่วมกันหาทางออก ร่วมกันปฏิบัติ และร่วมกันหาทางส่งเสริมสนับสนุนให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขทั้งในระดับปัจเจกชน ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับประเทศ จึงถือว่าเป็นงานที่ดีมาก

เมื่อเราได้ร่วมกันคิดแล้ว อะไรที่แต่ละคนแต่ละครอบครัว แต่ละองค์กรนำกลับไปทำได้ เราก็นำกลับไปทำ อะไรที่ต้องอาศัยกลไกของรัฐทำ ในฐานะที่ผมอยู่ร่วมในคณะรัฐบาล ผมขอยืนยันว่าทางรัฐบาลก็ยินดีรับไปทำอย่างเต็มที่ เป็นการร่วมมือกันสร้างสิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในสังคม

ท่านผู้มีเกียรติครับ ที่จริงแล้วคนไทยและสังคมไทยเรามีจุดเด่นอย่างยิ่งที่แสดงว่าคนไทยและสังคมไทยอยู่เย็นเป็นสุข เรามี “ยิ้มสยาม” เป็นเอกลักษณ์ของชาติที่แสดงถึงความอยู่เย็นเป็นสุข

คนไทยเรามีน้ำใจ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตาริถีที่ดี จนคนทั่วโลกให้การยอมรับ คนไทยเรารู้จักให้อภัย ไม่ผูกใจเจ็บ และมีความเสียสละ ตัวอย่างกรณีกรณีพิพัตินามิ คนไทยมีน้ำใจช่วยเหลือกันอย่างท่วมท้น

ประเทศไทยของเราตั้งอยู่ในชัยภูมิที่เอื้อต่อการอยู่เย็นเป็นสุข ภูมิอากาศดีไม่ร้อนเกินไป ไม่หนาวเกินไป แผ่นดินอุดมสมบูรณ์ มีวัฒนธรรมประเพณีดีงาม อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ในท่ามกลางความแตกต่างหลากหลาย มีภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สั่งสมมากมาย เหล่านี้คือจุดแข็งที่เอื้อต่อการอยู่ดีมีสุขสืบมา

ที่สำคัญอย่างยิ่งคือเรามีสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรปกปักรักษาทำให้สังคมของเราอยู่เย็นเป็นสุข

ท่านผู้มีเกียรติครับ การที่เรามาร่วมกันคิดเพื่อสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข คงไม่ใช่การไล่ล่าหาอดีต แต่เป็นการช่วยกันมองหาจุดเด่นจุดดีในอดีตมาทำให้เด่นยิ่งขึ้นผสมผสานกับจุดเด่นจุดดีในปัจจุบันเพื่อให้เด่นและดียิ่งขึ้นในขณะเดียวกันก็หาทางแก้ปัญหาต่างๆ ให้ลดน้อยลงตามลำดับ

ผมมั่นใจว่า คนไทยเราสามารถร่วมกันสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขได้ โดยยึดแนวกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ยึดในหลักศีลธรรม ยึดในหลักของการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมทุกข์ร่วมสุข ไม่ทอดทิ้งกัน สมานฉันท์และช่วยเหลือเกื้อกูล โดยรัฐบาลมีหน้าที่ดูแลระบบต่างๆ และกฎเกณฑ์กติกาในสังคมที่จะต้องเอื้อให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขครับ

ท่านผู้มีเกียรติครับ บัดนี้ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้ว ผมขอถือโอกาสเชิญชวนทุกท่านร่วมเปิดเวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ ณ บัดนี้ โดยหวังว่าทุกท่านจะได้ร่วมกันทำให้เวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งนี้ดำเนินการสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

สวัสดิ์ครับ

คำกล่าวรับมอบข้อเสนอและกล่าวปิด

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๘

โดย นายอนุทิน ชาญวีรกูล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข

แทน ประธานคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ

วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘ เวลา ๑๔.๔๕-๑๕.๐๐ น.

สวัสดิ์ท่านผู้มีเกียรติที่เข้าร่วมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติที่รักทุกท่านครับ

ผมในฐานะตัวแทนของ ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี (นายพินิจ จารุสมบัติ) ประธานคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ รู้สึกเป็นเกียรติที่ได้มาพบท่านอีกครั้งหนึ่ง ผมรู้สึกยินดีที่ได้เห็นการจัดสมัชชาสุขภาพเพื่อเปิดเวทีให้ทุกฝ่ายได้เข้ามาร่วมกันคิดร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อพัฒนานโยบายสาธารณะ เพื่อสร้างสุขภาพหรือสร้างสุขภาพหรือสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ผมขอชื่นชมท่านทั้งหลายที่ได้ช่วยกันทำงานจนได้ข้อเสนอนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขที่ได้ส่งมอบให้ผมเมื่อครู่นี้

ท่านผู้มีเกียรติครับ ผมหวังว่าข้อเสนอนโยบายและยุทธศาสตร์รวมทั้งเจตนารมณ์ร่วมที่เกิดขึ้นจากมันสมอง สติปัญญาและประสบการณ์ของท่านทั้งหลายนี้มีคุณค่ามากแต่ความสำเร็จของการดำเนินการตามข้อเสนอคงจะไม่เกิดขึ้นลอยๆ หรือเกิดจากการดำเนินงานของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยเฉพาะ หากแต่น่าจะอยู่ที่ความร่วมมือร่วมแรงกันของทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันทำกันคนละไม้ละมือ ไม่ว่าจะเป็นระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับองค์กร ระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นและระดับรัฐบาล ผมจึงหวังว่าทุกฝ่ายคงจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานตามข้อเสนอเหล่านี้อย่างจริงจังร่วมกันต่อไป

สำหรับในส่วนของรัฐบาลนั้น ข้อเสนอใดที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต้องอาศัยอำนาจและกลไกการดำเนินงานภาครัฐ รัฐบาลจะรับข้อเสนอเหล่านั้นไปพิจารณาและผลักดันให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมเสริมเข้ากับการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้ดำเนินการอยู่แล้วด้วย และจะได้แจ้งผลให้ที่ประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติในปีถัดๆ ไป ได้รับทราบถึงความก้าวหน้าต่อไปด้วย

ในนามของรัฐบาลและในนามของคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ ผมขอขอบคุณทุกท่านอีกครั้งหนึ่ง และขออวยพรให้ทุกท่านประสบความสำเร็จเป็นสุข และเดินทางกลับภูมิลำเนาโดยสวัสดิภาพโดยทั่วกัน

ผมขอปิดการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๘ ณ บัดนี้ครับ

รายงานความคืบหน้าสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ
โดย น.พ.อำพล จินดาวัฒนะ
เลขานุการคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ
วันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เวลา ๐๙.๓๐ - ๐๙.๔๕ น.

กราบเรียน ท่านสมาชิกสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่เคารพทุกท่าน

ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติและเลขานุการคณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ผมใคร่ขอกราบเรียนรายงานต่อที่ประชุม ๒ ส่วน ดังต่อไปนี้

หนึ่ง ความคืบหน้าการดำเนินงานตามข้อเสนอจากสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๗

สอง กระบวนการสมัชชาสุขภาพปีนี้

ส่วนที่หนึ่ง

ความคืบหน้าการดำเนินงานตามข้อเสนอจากสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ผมขอรายงานเฉพาะประเด็นสำคัญ สรุปได้ ๓ ประเด็น ดังนี้

๑.๑ การจัดทำพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นกฎหมายแม่บทด้านสุขภาพที่ดำเนินการด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งผ่านการพิจารณาของเวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๘ - ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ นั้น บัดนี้ ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ และผ่านการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขโดยคณะกรรมการชุดพิเศษของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเรียบร้อยแล้ว ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนขอคำยืนยันจาก คปรส. และกระทรวงสาธารณสุข ส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีนำเสนอเข้าสู่ขั้นตอนการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร คาดว่าน่าจะเริ่มพิจารณาได้ในสมัยประชุมที่สองของปีนี้ (สิงหาคม ถึง พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๘)

ในขณะที่รัฐบาลรับเป็นเจ้าภาพดำเนินการผลักดันร่างพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ ที่ทุกฝ่ายร่วมกันจัดทำขึ้น ตามที่กราบเรียนข้างต้นนั้น เครือข่ายภาคประชาชนในนาม “เครือข่ายส่งเสริมกระบวนการเสนอกฎหมายภาคประชาชน” หรือ สกช. ได้ร่วมกันเข้าชื่อ จำนวน ๙๕,๔๑๐ คน เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวต่อรัฐสภา ตามช่องทางที่กำหนดอยู่ในรัฐธรรมนูญอีกทางหนึ่งด้วย ขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติที่ประชาชนเสนอได้รับการบรรจุในวาระการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๗ เมษายนที่ผ่านมา เพื่อบรรจุการพิจารณาของรัฐสภาต่อไป

อนึ่ง เนื่องจาก คปรส. และ สปรส. จะหมดอายุลง ณ วันที่ ๘ สิงหาคม ที่จะถึงนี้ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ คปรส. จึงมีมติให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีขอขยายเวลาการทำงานของ คปรส. และ สปรส. ออกไปอีก เพื่อให้เป็นกลไกดูแลการจัดทำพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติให้เป็นผลสำเร็จ และดูแลการขับเคลื่อนงานปฏิรูประบบสุขภาพร่วมกับภาคีต่างๆ ต่อไปก่อน

๑.๒ สืบเนื่องจากเวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๖ และ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้มีการหยิบยกประเด็นเรื่อง อาหารและเกษตรที่เอื้อต่อสุขภาพขึ้นมาพิจารณา และมีการกำหนดข้อเสนอนโยบายและยุทธศาสตร์ตลอดจนคำประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันไปแล้วเพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนากระบวนเกษตรและอาหารปลอดภัยอย่างเป็นรูปธรรม ความคืบหน้าของเรื่องนี้มีโดยสังเขปดังนี้

๑.๒.๑ คณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ สมัยที่มี ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี (นายจาตุรนต์ ฉายแสง) เป็นประธาน ได้ให้ความเป็นชอบต่อข้อเสนอนโยบายและยุทธศาสตร์ประเด็นอาหาร และเกษตรเพื่อสุขภาพ : ภัยคุกคามจากสารเคมี ที่พัฒนามาจาก สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗ รวม ๖ ข้อ และมีมติให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๑.๒.๒ ประธาน คปรส. (รองนายกรัฐมนตรี นายพินิจ จารุสมบัติ) ได้เสนอเรื่องนี้ต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๘ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกับข้อเสนอทั้ง ๖ ข้อ เพื่อส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ ข้อเสนอที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบมีดังนี้

๑) ให้สนับสนุนระบบเกษตรที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม กำหนดแผนและเป้าหมาย ลดการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างชัดเจน โดยใช้หลักการสร้างการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ

๒) กำหนดให้ยุทธศาสตร์อาหารปลอดภัยระดับพื้นที่อย่างครบวงจร ที่เน้นความสำคัญ ที่กระบวนการผลิตวัตถุดิบอาหาร เป็นยุทธศาสตร์ร่วมของรัฐและเครือข่ายประชาคม หน่วยงาน สถาบันวิชาการ ที่เกี่ยวข้องและเป็นยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงานสนองนโยบายอาหารปลอดภัยของรัฐบาล

๓) ให้กำหนดหลักเกณฑ์และกระบวนการควบคุมการโฆษณา และการขายตรงสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในลักษณะข้อบังคับทางกฎหมาย โดยต้องให้ข้อมูลแก่ผู้ใช้และผู้บริโภคอย่างครบถ้วนและเป็นธรรม

๔) ให้บัญญัติหลักเกณฑ์และขั้นตอน “กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน” ไว้ในพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างชัดเจน

๕) ให้การสนับสนุนแก่กลุ่มองค์กรและประชาคมในพื้นที่ ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาให้เกิดระบบอาหารปลอดภัย และระบบผลิตที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

๖) ให้มีการพัฒนาระบบข้อมูลสถานการณ์ด้านสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช และผลกระทบทางสุขภาพจากการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช อย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และเปิดเผยเพื่อให้ผู้สนใจสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูลได้

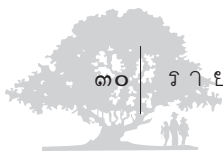
สำหรับผลในทางปฏิบัติ คงเป็นหน้าที่ของเครือข่ายสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ จะได้ร่วมกันติดตามและให้ความร่วมมือดำเนินงานกับหน่วยงานต่างๆ ต่อไป

๑.๒.๓ ในส่วนของหน่วยงาน องค์กร และภาคีเครือข่ายต่างๆ ก็มีการนำข้อเสนอจากสมัชชาสุขภาพไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ที่สามารถดำเนินการได้เองโดยไม่ต้องรอมติในส่วนของรัฐบาล ตัวอย่างเช่น

๑) ที่จังหวัดนครสวรรค์ มีการจัดการระบบการผลิตและการตลาดข้าวปลอดภัยอย่างครบวงจรของเครือข่ายกลุ่มเกษตรกร ผู้ประกอบการโรงสี ผู้ค้าข้าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ว่าราชการบูรณาการและสมัชชาสุขภาพ

๒) ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนการเรียนรู้โดยส่งเสริมการใช้สารชีวภาพที่ผลิตด้วยกระบวนการวิจัยชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงจัดการตลาดผลผลิตปลอดภัยจากผู้ผลิตสู่ผู้บริโภคโดยตรง ในลักษณะกาดมั่ว ของเกษตรกรและสมัชชาสุขภาพ

๓) ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการสร้างเครือข่ายผู้ผลิต ผู้บริโภค หน่วยงานราชการและเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานระบบอาหารปลอดภัย

๔) ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการดำเนินงานจัดเก็บข้อมูลการตลาดสารเคมีการเกษตร และประเมินผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมจากการใช้สารเคมีการเกษตรในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

๕) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขทำงานต่อยอดการพัฒนาองค์ความรู้โดยการสนับสนุนการวิจัยเพื่อแสวงหามาตรการและกลไกในการลดเลิกการใช้สารเคมีการเกษตร ซึ่งการขับเคลื่อนเหล่านี้มีความสอดคล้องกับนโยบายแห่งชาติ ทั้งเรื่องอาหารปลอดภัย และเรื่องวาระเกษตรอินทรีย์ด้วย

๑.๓ สืบเนื่องจากสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๗ ได้เสนอให้มีการตั้งกลไกสุขภาพคนพิการระดับชาติที่มีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายขึ้นมาเพื่อเป็นกลไกพัฒนาและผลักดันนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวกับสุขภาพคนพิการ ต่อมา คปรส.ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสุขภาพคนพิการ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๘ โดยมีคุณณรงค์ ปฏิบัติสกิจ เป็นประธาน ขณะนี้ได้เริ่มทำงานแล้ว ผลการดำเนินงานในส่วนนี้ จะได้รายงานให้ทราบในโอกาสต่อไป

ส่วนที่สอง กระบวนการสมัชชาสุขภาพ พ.ศ.๒๕๕๘

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพครับ ในร่างพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ..... ได้กำหนดความหมายของ “สมัชชาสุขภาพ” ไว้ว่า หมายถึง “กระบวนการที่ให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเรียนรู้อย่างใช้ปัญญาและสมานฉันท์ เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ หรือความมีสุขภาพของประชาชนโดยจัดให้มีการประชุมอย่างมีระบบและอย่างมีส่วนร่วม” แม้ว่าจนถึงปัจจุบัน ร่างพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติยังไม่ได้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติได้มีการทดลองจัดสมัชชาสุขภาพมาแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๔ จนถึงขณะนี้ครบรอบปีที่ ๕ แล้ว

การจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ปี พ.ศ.๒๕๕๘ รับผิดชอบโดยคณะกรรมการที่มีนายแพทย์บรรลุศิริวานิช เป็นประธาน กรรมการซึ่งประกอบไปด้วย ตัวแทนจากภาครัฐ องค์กรวิชาชีพ ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม จำนวนรวม ๕๑ คน

มีการสนับสนุนการจัดสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ และสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น รวม ๖๗ เวทีกระจายทั่วประเทศ แบ่งได้เป็น ๖ กลุ่มเรื่อง คือ อาหารและเกษตรที่เอื้อต่อสุขภาพ นโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม เด็ก เยาวชนและครอบครัว สื่อสารสาธารณะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสุขภาพชุมชน มีผู้เข้าร่วมเวทีรวมประมาณหนึ่งหมื่นคน

สำหรับประเด็นหลักปีนี้ คณะกรรมการฯ เห็นชอบให้หยิบยกประเด็น “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ขึ้นมาพิจารณา ด้วยเล็งเห็นว่า สังคมของเรายังพัฒนามากขึ้น ความอยู่เย็นเป็นสุขดูว่าจะลดลง ในขณะที่ความอยู่ร้อนนอนทุกข์เพิ่มขึ้น สมัชชาสุขภาพจึงควรทำหน้าที่เป็นเวทีสาธารณะชวนกันมาร่วมกันหาทางออก ขับเคลื่อนและผลักดันให้สังคมของเรามีความอยู่เย็นเป็นสุข เป็นการต่อยอดงานสมัชชาสุขภาพปีที่ผ่านๆ มาให้เป็นภาพที่ใหญ่และกว้างขึ้น โดยมีคณะทำงานที่มี ดร.เสรี พงศ์พิศ เป็นประธาน ทำหน้าที่ดูแลการเตรียมการและการดำเนินงานสมัชชาสุขภาพว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข” นี้

สำหรับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับประเด็น “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ก่อนมาถึงวันนี้ ได้มีการจัดเวทีจุดประกาย สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยความอยู่เย็นเป็นสุข เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๘ ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ มีผู้เข้าร่วมเวที ๒๖๙ คน และมีการจัดเวทีสมัชชาสุขภาพย่อย อีก ๓ เวที ว่าด้วยการสร้างครอบครัวและชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข และการสร้างสังคมและสภาพแวดล้อมเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข ในระหว่าง วันที่ ๒๕-๒๗ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๘ ณ ศูนย์การประชุม สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ มีผู้เข้าร่วมเวทีรวม ๑๖๒ คน

พร้อมๆ การจัดเวทีดังกล่าว มีการทำงานวิชาการเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้และเก็บประเด็นจากเวทีต่างๆ สรุปออกมาเป็นข้อมูลพื้นฐานและข้อเสนอเพื่อการสร้างความยั่งยืนเป็นสุข ซึ่งปรากฏตามเอกสารสรุปประกายความคิดสู่ความยั่งยืนเป็นสุข และหนังสือ ประกายความคิด สู่ความยั่งยืนเป็นสุข ที่ทุกท่านได้รับแจกแล้วในเช้าวันนี้ครับ

เวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติช่วงเช้าวันนี้ จะเป็นการประชุมใหญ่ในห้องนี้ เพื่อร่วมกันรับฟัง ข้อเสนอเพื่อความยั่งยืนเป็นสุข ที่สรุปจากเวทีย่อยต่างๆ ที่ผ่านมา และให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อสรุปเป็นความเห็น และเจตนารมณ์ร่วมที่จะนำเสนอต่อสาธารณะ และเสนอต่อคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติในภาคบ่ายของวันพรุ่งนี้

สำหรับสมัชชาสุขภาพในช่วงบ่ายวันนี้ และช่วงเช้าวันพรุ่งนี้ เป็นการประชุมว่าด้วยประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวโยงหนุนเสริมกับประเด็นหลักอีก ๑๒ เรื่อง รายละเอียดปรากฏตามสูจิบัตรที่มอบให้กับทุกท่านแล้วนะครับ

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพครับ

ผมหวังว่าทุกท่านคงจะได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ในเวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติของเราตลอดช่วงสองวันนี้ครับ ขอกราบขอบพระคุณ

สรุปสาระวิดิทัศน์เปิดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ

“รวมพลังร่วมสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข”*

ปัจจุบันของการพัฒนา เมื่อต้องเผชิญกับความสลับซับซ้อนของสังคมที่เริ่มขยาย พวกเรารู้สึกสนใจเลือกทิศทางที่คิดว่าง่าย ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยการกระตุ้นแรงด้านลบในตัวมนุษย์ จากนั้น กระบวนการพัฒนาที่เริ่มขึ้นจากความโลภ ก็ผลักดันให้มนุษย์ย้อนกลับไปทางทิศตะวันตก ตกต่ำลง ตกลงไปสู่หายนะ

การพัฒนาแบบใช้เศรษฐกิจเป็นตัวนำ ทำมากเพื่อให้ได้มาก เปลี่ยนพวกเราเป็นคนทำงาน เป็นกลไกเล็กๆ ขับเคลื่อนระบบ เพื่อให้ได้เงิน แล้วเอาเงินไปซื้อสิ่งเสพบริโภค เป็นพฤติกรรมธรรมดาที่ขับเคลื่อนวงจรผลิต-บริโภคให้หมุนวนเป็นวงรอบที่เร่งขึ้น เผลอผลาญทุนทรัพยากรธรรมชาติสูญเสียไป ไม่หวนกลับ

เพราะเศรษฐกิจทุนนี้ขับเคลื่อนด้วยการบริโภค กิจกรรม “กระตุ้นความอยาก-ขยายความต้องการ” จึงถูกผลิตซ้ำ รอบตัวเราจึงแวดล้อมไปด้วยวาทกรรมที่เล่นกับจิตใต้สำนึกในตัวเราเต็มไปหมด ไม่ว่าจะเป็น เหวี่ยง เสร้า สมหวัง หรืออารมณ์ไหน คล้ายๆ จะเปลี่ยนไปเป็นสุขได้ ขอเพียงให้ตัดสินใจซื้อสินค้ามาเสพ

ซ้ำซ้อน ซ้ำซ้ำ คุณชินเสียจนกลายเป็นสามัญสำนึก เป็นวัฒนธรรมการบริโภคที่สมเหตุสมผล เพื่อรองรับความอยากที่ขยายออกไปไม่มีสิ้นสุด แม้แต่การคอร์รัปชันก็เป็นสิ่งที่ใคร่ทำกัน เมื่อมีโอกาส

กระตุ้นกันไม่ยั้ง ชวนให้คิดสั้นกันเข้าไว้ หรือไม่ต้องคิด ไม่มีการเตือนสติให้ยับยั้งชั่งใจ ไม่ชวนให้คิดไกล ไม่มีคำเตือน ไม่มีใครบอกเรากำลังเอาทุนธรรมชาติมาใช้ใกล้หมด จริงๆ แล้วเรากำลังใช้ส่วนที่ควรจะเป็นของอนาคตจนเกือบหมดแล้ว

ไม่มีพื้นที่ไหนไกลเกินไม่มีเขาถูกเหินสูงเกินกว่าการตลาดแบบบริโภคจะไปถึง บนดอยสูงแห่งหนึ่ง ผู้คนเคยอยู่กันอย่างสมถะ เรียบง่าย และพึ่งพาตนเองได้ ชาวเขาปลูกข้าวไว้กิน ปลูกพืชไร่ไว้ขาย พอเลี้ยงชีวิต

ปีที่ผ่านมา ราคาพืชไร่สูงขึ้นอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน มอเตอร์ไซค์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นสามสิบคันในทันที คนหนุ่มสาวตัดสินใจดาวน์มอเตอร์ไซค์ด้วยความหวังว่า ในปีนี้ราคาพืชผลน่าจะดีเหมือนปีที่แล้ว แต่...

ภาระหนี้จึงเป็นเรื่องธรรมดา ในหมู่บ้านห่างไกล ถนนลาดยางยังมาไม่ถึง ชาวบ้านมีฐานะยากจน เพราะรายได้เพียงขายผลผลิตเกษตรราคาต่ำ ย่อมไม่เพียงพอ กับรายจ่าย ราคาของสินค้าหลากหลายซึ่งจำเป็นต้องบริโภคประจำวันเหล่านี้ มีมากกว่ารายได้ในแต่ละวัน วันนี้เราจึงเป็นหนี้ พรุ่งนี้ยังมองไม่เห็นหนทางปลดหนี้ คงต้องรอให้สะสมไปจนเป็นปัญหาวิกฤติในวันต่อไป

* วิดิทัศน์เปิดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ปี พ.ศ.๒๕๔๘ จัดทำโดย สปรส. รหัสหมายเลข AV 108

เพราะสูญเสียสมดุล สังคมเราจึงเครียดแค่น กลายเป็นภาวะอยู่ร้อนนอนทุกข์ เพราะยิ่งเร่งเร้าให้เศรษฐกิจจุดหน้าด้วยการเสกบริโภคน ก็ยิ่งลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ลงสู่ภพภูมิที่ต่ำกว่า คือฐานคิดที่ผิดพลาดเพราะเริ่มที่จุดเล็ก เริ่มจากด้านลบในตัวเรา จริงๆ แล้วมนุษย์เรายังมีคุณสมบัติด้านดี มีพลังด้านบวกที่สามารถพัฒนาให้เจริญ งอกงามขึ้นจากภายใน คือพลังแห่งการเรียนรู้ซึ่งผุดบังเกิดขึ้น ในวันที่เราต้องเผชิญหน้า กับวิกฤติ

ทุกขภาวะด้านสุขภาพเช่นกรณีน้องกรีนที่คลอดออกมาเมื่ออายุครรภ์ได้ห้าเดือน ครึ่ง ด้วยน้ำหนักตัวเพียงเจ็ดร้อยกรัม เกิดมาพร้อมกับอวัยวะภายในที่ยังไม่สมบูรณ์ ปอดไม่ทำงาน หัวใจอ่อนแอและสมองพิการ หลังจากช่วยประคับประคองผ่านสี่เดือน ในห้องไอซียูเด็ก แพทย์ก็อนุญาตให้กลับบ้านได้ แต่วิถีชีวิตแห่งครอบครัวก็เปลี่ยนไป “ตอนที่เขาอยู่ในโรงพยาบาลเนี่ย น้องเขาก็จะหยุดหายใจไปเฉยๆ คล้ายๆ เขาหลับ เวลาเขาหลับ เขาจะหลับลึก เขาจะลืมหายใจอะไรอย่างเนี่ย ก็เป็นเรื่องน่าห่วง พอกลับมา อยู่บ้าน กลัวว่าเขาจะหลับ แล้วลืมไปเลย เราก็ต้องใส่กระดิ่งไว้ที่มือที่เท้า เห็นว่ามันเงียบ นานผิดปกติ ก็ต้องคอยดูอยู่ตลอด คือ ฝากกันอยู่ตลอด ดูกันแบบโรงพยาบาล จัดเวร กลางวันก็จะให้คุณยายดู พอตอนเย็นให้แม่เขาดู เทียงคีนนี่ผมเข้าเวรต่อ คุณน้องเขาต่อ คือจะทำกันอย่างนี้ จนจำไม่ได้ว่าทำเป็นปีหรือเปล่า”

เช่นเดียวกันกับอีกมุมหนึ่งทางฝั่งตะวันตกของกรุงเทพฯ ในห้องพักของครอบครัว คนขายแรงงานในโรงงานซูบโลหะ ก็เผชิญกับปัญหาร้ายไม่ต่างกัน โดยไม่มีใครคาดคิด น้องโชคลคลอดก่อนกำหนด พร้อมกับสมองพิการจากการขาดออกซิเจน

ทั้งแม่น้องโชคและพ่อน้องกรีนอุ้มลูกตระเวนไปขอความช่วยเหลือจากหน่วย บริการสุขภาพและผู้เชี่ยวชาญแทบทุกที่ เพื่อต้องการให้ลูกหาย

หลายปีผ่านมาแล้วที่ผู้ปกครองเด็กพิการเหล่านี้มาเจอกันทุกวันอังคารเพื่อร่วมกัน ทำกิจกรรมสร้างสรรค์ในนามของสโมสร “หอยทากปูลม” เหล่าสมาชิกมาช่วยกันสร้าง ห้องเรียนเพื่อกระตุ้นพัฒนาการของเด็กๆ ในบรรยากาศที่เป็นมิตร อบอุ่น เสียงหัวเราะ เสียงตบมือ เสียงเชียร์สนับสนุนให้กำลังใจ แม้จะมาจากฐานะและภูมิหลังที่ต่างกันมาก มิตรภาพก็ออกเงยและงดงามบนความทุกข์ร่วม ที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้เพื่อแบ่งปัน “เหมือนสังคมใหม่ ที่มีความรู้สึกที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน มีอะไรก็มาปรึกษา มาคุยกัน ครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญที่สุด” คือการเดินทางมาถึงจุดสิ้นสุด จุดจบของความไม่รู้ ค้นพบความจริงเข้าใจปัญหา เกิดปัญญาฝ่าข้ามวิกฤติ เป็นธรรมดาเป็นธรรมชาติ คือ ศักยภาพในการเรียนรู้ด้วยหัวใจของความเป็นมนุษย์

นี่อาจจะเป็น.. วัฏธรรมของคำประกาศที่เราต่างเชื่อ “มนุษย์เราสามารถพันทุกขได้ ร่วมกัน” ใช้เพียงกายและใจเป็นเครื่องนำทางนำลูกคืนกลับมาสู่โลกอันอบอุ่นด้วยความรัก

เพราะเราเป็นมนุษย์ มีหัวใจ มีสติปัญญา เราจึงมีทางเลือกในการพัฒนาอย่าง สมดุล ถอยออกมามองภาพไกล สังคมไทยมีประสบการณ์เชิงบวกอยู่ใกล้ๆ มากมาย และหลากหลาย

เรามีองค์กรพัฒนาที่ทำงานมาอย่างต่อเนื่องยาวนานกับชุมชน
ผู้ด้อยโอกาสทุกกลุ่ม

มีภูมิปัญญาชาวบ้านที่ไม่เพียงพลิกฟื้นภวะหนี้ “พ้นภาวะสิ้นเนื้อ
ประดาตัว ด้วยเกษตรยั่งยืน สู่วิถีแห่งความพอเพียง” ด้วยเกษตรแบบยั่งยืน

มีชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งผู้สร้างนวัตกรรมแผนแม่บทและวิสาหกิจ
ชุมชน บูรณาการการพัฒนาแบบองค์รวมขึ้นมาได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

มีองค์กรธุรกิจเอกชนที่รวมกันเป็นเครือข่ายเพื่อตอบแทนคืน
ประโยชน์กลับสู่สังคม

มีหน่วยงานอิสระ องค์กรวิชาการ สถาบัน และกระบวนการ
เคลื่อนไหวต่างๆ อีกมาก

เป็นทุนที่สังคมไทยมี เป็นประจักษ์พยานที่แสดงให้เห็นว่า การ
พัฒนาที่แท้ ที่เริ่มจากศักยภาพในการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ของมนุษย์นั้น
เกิดขึ้นเป็นจริงได้

ทำอย่างไรสังคมไทยจะขยายบทเรียนจากจุดเล็กในแต่ละพื้นที่
ให้เชื่อมโยงกัน สู่การสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ
เพื่อเปลี่ยนกระแสใหญ่ที่การบริโภคลากไปสู่วิกฤติ มาเป็นวิวัฒน์ คือ พัฒนา
ต่อแบบสมดุล พอเหมาะพอเพียง เพื่อสร้างสังคมไทยอยู่เย็นเป็นสุข

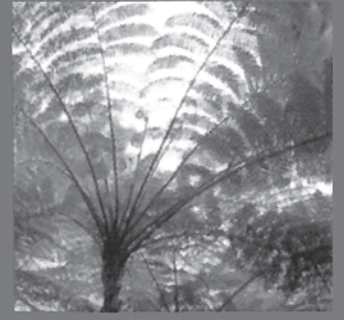
เริ่มจากฐานคิดที่เชื่อมั่นในตัวมนุษย์ คือ กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน
ท่ามกลางปัญหาวิกฤติ จะนำเราสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขที่แท้ และยั่งยืน ❀

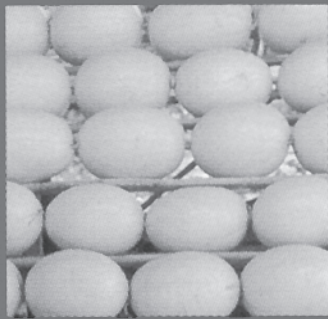
เวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ
ว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข”

ประกาย
ความคิด
สู่ความ

อยู่

เย็น

เป็น

สุข

๗-๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘
ศูนย์การประชุม
อิมแพค เมืองทองธานี
นนทบุรี

รายงานสรุปข้อเสนอต่อที่ประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ

โดย นางมุกดา อินต๊ะสาร

ผู้แทนสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ

วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๔๘ เวลา ๐๙.๔๕ - ๑๐.๐๐ น.

จากการจัดเวทีจุดประกายสมัชชาสุขภาพ “ความอยู่เย็นเป็นสุข” รวม ๔ ครั้งใน ๔ เดือนที่ผ่านมา โดยเฉพาะในเดือน พฤษภาคม ๒๕๔๘ ผู้เข้าร่วมเวทีต่างเห็นร่วมกันว่าปัจจุบันมนุษย์กำลังประสบภาวะวิกฤติ โดยไม่รู้ตัว ด้วยค่านิยมทางวัตถุที่อยู่เหนือจิตใจ และความไม่รู้จักพอ ทำให้มนุษย์ติดบ่วงความโลภ หลงลืมมิติอื่น ๆ ของชีวิตไปโดยสิ้นเชิง ปรากฏการณ์นี้กำลังเกิดขึ้นและขยายวงจากบุคคลสู่ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก สังคมไทยกำลังก้าวไปสู่ความอยู่ร้อนนอนทุกข์ทุกหย่อมหญ้า จึงเป็น สิ่งสำคัญที่คนทุกคนในสังคมต้องทบทวนทิศทางการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมและพยายาม ช่วยกันจัดระบบต่าง ๆ ในสังคมให้มีดุลยภาพ โดยเริ่มต้นจากการปรับเปลี่ยนแนวคิดและอุดมการณ์ที่เป็น รากฐานและหลักยึดของคนในสังคม เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข

แนวคิดหลักที่จะเป็นรากฐานนำสังคมอยู่เย็นเป็นสุข ประกอบด้วยหลักคิดอย่างน้อย ๗ ประการ คือ ๑) การเชื่อมโยงหลักการทางศาสนา ๒) การเชื่อมโยงวัฒนธรรมเข้ากับวิถีชีวิต โดยมีความพอเพียงเป็น หลักการพื้นฐานที่สำคัญต่อการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข ๓) หลักความเป็นองค์รวม ๔) หลักระบบ คุณค่าดั้งเดิมของสังคม ๕) หลักการพัฒนาอย่างสมดุล ๖) หลักการคิดเชิงบวก และ ๗) หลักการยอมรับ ความหลากหลาย

สังคมอยู่เย็นเป็นสุข เป็นภาพที่พึงประสงค์ เป็นการต่อภาพของความสุขในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยมีระบบต่าง ๆ ในสังคมใหญ่ ที่เอื้ออำนวยต่อความสุขของคนในสังคมเป็นกรอบล้อมรอบ ในลักษณะความสุขภายนอก เช่น การมีปัจจัยสี่ที่พอเพียง มีหลักประกัน และความมั่นคงในชีวิต มีครอบครัว อบอุ่น มีสิ่งแวดล้อมและชุมชนเข้มแข็ง รวมถึงการมีระบบต่าง ๆ ที่ดี ได้แก่ นโยบายสาธารณะ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ระบบสุขภาพและระบบยุติธรรม เป็นต้น ส่วนความสุขระดับบุคคลนั้นเป็นเรื่อง ของความสุขภายใน คือความสุขของจิตใจ ที่เกิดจากอิสรภาพ ความภาคภูมิใจ ความมีศักดิ์ศรี ความ มีศีลธรรม ความสงบในใจ และความเข้าใจชีวิต

หน่วยฟุ้งฟักสังคมอยู่เย็นเป็นสุขให้เกิดขึ้นได้ หน่วยแรก คือครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันเดียว ที่อยู่กับมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวาระสุดท้าย การมีครอบครัวอบอุ่นจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เพราะเป็นแหล่ง ส่งเสริมพัฒนาการหล่อหลอมวิถีคิด และแหล่งเรียนรู้ที่จะมีชีวิตอย่างมีความสุข การมีครอบครัวที่อบอุ่นนั้น คนในครอบครัวต้องมีสายสัมพันธ์ ที่เกิดจากความรัก ความเข้าใจ มีเวลาที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ล้อมวง กินข้าวด้วยกันอย่างสม่ำเสมอ มีเวลาให้กันในการรับฟังปัญหา เป็นที่ปรึกษาและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมถึงเรียนรู้วัฒนธรรมและหลักศาสนาอันดีงาม

ถัดจากครอบครัว สังคมขนาดเล็กที่ใกล้ชิดครอบครัวและช่วยให้คนอยู่เย็นเป็นสุขได้ ก็คือ ชุมชนที่ เข้มแข็ง ซึ่งเกิดจากการมีสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในชุมชน มีผู้นำที่เข้มแข็งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ คือ สังคมแห่งการเรียนรู้และพึ่งพาตนเอง โดยมีวัฒนธรรม ศาสนา ประเพณี เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ

ส่วนในด้านเศรษฐกิจซึ่งถือเป็นหลักประกันความมั่นคงของชีวิตนั้น ความอยู่เย็นเป็นสุขจะเกิดขึ้นได้ด้วยหลักเศรษฐกิจพื้นฐาน คือความพอดี พอเพียง มีใช้การแสวงหาความมั่งมีอย่างไรขอบเขต ซึ่งก็คือหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานมาแล้วกว่า ๒๕ ปี ยังไม่ค่อยได้รับการผลักดันให้เกิดอย่างจริงจัง ทั้งยังทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของชาวบ้าน เป็นเรื่องของชาวนา ชาวไร่ในชนบท ทั้งที่แท้ที่จริงแล้ว เป็นหลักการ วิถีคิด มากกว่าวิถีปฏิบัติ ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกรูปแบบในสังคม แม้แต่ในสังคมเมือง และธุรกิจเอกชน

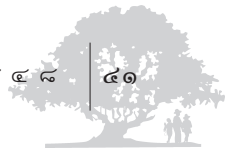
ในสถานการณ์ความอยู่ร้อนนอนทุกข์ของสังคมไทยในขณะนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้คนในสังคมจะต้องผลักดันให้ความอยู่เย็นเป็นสุขขับเคลื่อนไปสู่ความเป็นอุดมการณ์ของชาติ เพื่อเชื่อมโยงแนวความคิดของคนในสังคมไปสู่ทิศทางเดียวกันอย่างมีพลัง คือการสร้างสังคมที่สมดุล ใช้หลักคิดของความพอดีพอเพียง สร้างครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง มีระบบการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและเหมาะสม ให้คุณค่าแก่วัฒนธรรมและศาสนา มีธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ มีการจัดระบบและกติกาในสังคมที่เอื้อต่อความอยู่เย็นเป็นสุข และเป็นสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยการใช้ยุทธศาสตร์ประสาน ไปขับเคลื่อนสังคมสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข ได้แก่ ยุทธศาสตร์การเรียนรู้และจัดการความรู้ เพื่อขยายแนวคิดและวิถีปฏิบัติ โดยการจัดการความรู้และกระบวนการเรียนรู้ ให้เผยแพร่แนวคิด ให้เกิดการถกเถียงและทดลองการปฏิบัติกันอย่างกว้างขวาง

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนสังคมที่ผ่านกลไกต่างๆ จากจุดเล็กๆ ได้แก่ครอบครัว ขยายวงออกไปในชุมชนและสังคมวงกว้าง โดยผ่านกลไกสื่อและกลไกอื่นๆ ทุกรูปแบบและท้ายสุดคือ ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเชิงนโยบายโดยการจัดการเชิงโครงสร้างและระบบเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ผ่านการพัฒนา นโยบายสาธารณะทุกระดับ ทั้งระดับชาติ ระดับท้องถิ่นและระดับชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และขับเคลื่อนสังคมอย่างสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันการขับเคลื่อนสังคมอยู่เย็นเป็นสุขจะประสบความสำเร็จได้ก็ด้วยความร่วมมือ ประสานใจ ผนึกกำลังของเครือข่ายทุกภาคส่วนสร้างเป็นเจตนารมณ์ร่วมและลงมือปฏิบัติจริง จากครอบครัวของเรา ไปสู่ชุมชนและสังคมอันไพศาล ใครถนัดเช่นไร ครอบครัว องค์กรใด ถนัดสิ่งใด มีหน้าที่ใด สามารถดำเนินสิ่งใดได้ ก็ลงมือกระทำโดยไม่รีรอ ด้วยแรงกาย แรงใจ และพลังปัญญาของพวกเราทุกคน สามารถฟื้นคืนสังคมแห่งความอยู่เย็นเป็นสุขบนแผ่นดินทองของเราได้อย่างแน่นอน หากเราเชื่อมั่น ศรัทธา ในวิถีการปฏิบัติที่ดีงามร่วมกัน

เสวนานำเรื่องและสรุปความคิดเห็นเพิ่มเติม
จากผู้เข้าร่วมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ

เสวนานำร่องและสรุปความคิดเห็นเพิ่มเติม จากผู้เข้าร่วมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ

ดำเนินรายการ :	นายสุรินทร์ กิจนิตยชีว์	ปราชญ์ชาวบ้าน
	นางนิรมล เมธิ์สุกุล	สื่อมวลชน
เสวนานำร่อง :	นางสุภาวดี หาญเมธี	พัฒนาสังคม
	นางสาวน้ำค้าง คำแดง	เยาวชน
	นายศิริชัย สาครรัตนกุล	ภาคเอกชน
	นายเชษฐา มุคุระ	ชุมชนท้องถิ่น

วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

❖ สุรินทร์ กิจนิตยชีว์ :

ขออนุญาตแนะนำผู้ที่จะมาร่วมเสวนาในวันนี้ก่อน คุณสุภาวดี หาญเมธี ท่านทำงานด้านสื่อเกี่ยวกับเด็ก ตอนนี้อยู่เป็นนักพัฒนาสังคม ทำงานด้านเด็ก สตรี และสังคม จะมีมุมมองเรื่องเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว คุณน้ำค้าง คำแดง มาในฐานะตัวแทนเยาวชนของประเทศไทย มาดูกันว่าแนวโน้มความอยู่เย็นสุขในความคิดของน้ำค้างเป็นอย่างไร คุณศิริชัย สาครรัตนกุล มาในนามภาคเอกชนทำเรื่องราวเกี่ยวกับนักธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม วันนี้จะมีมุมมองของภาคเอกชน คุณเชษฐา มุคุระ ในนามตัวแทนชุมชนท้องถิ่น อยากจะเริ่มต้นด้วย คุณศิริชัย หลังจากฟังข้อเสนอต่างๆ จากครม.มุกดาแล้ว มีข้อสังเกตอย่างไร จะนำไปสู่การทำให้เป็นจริงได้ด้วยวิธีการอย่างไรบ้าง เชิญค่ะ

❖ ศิริชัย สาครรัตนกุล :

หลังจากฟังครม.มุกดาสรุปประกายความคิดสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งครม.มุกดาได้นำเสนออย่างดีมากคือรวบรัดแต่ได้ความ ผมก็ต้องเรียนว่าเห็นด้วยกับทุกประเด็น ครอบครัวเป็นจุดสำคัญ ชุมชนที่เข้มแข็งก็เป็นประเด็นสำคัญ อยากจะขอแสดงความเห็นประเด็นชุมชน ซึ่งไม่แน่ใจว่าเป็นการเพิ่มเติมจากที่ทำกันมาตลอดหลายๆ ปี หรือเปล่า ผมไม่ได้เข้าร่วมทุกปี ดังนั้นถ้าจะมีข้อสังเกตผิดไปก็ต้องขออภัยด้วย

ข้อสังเกตหรือความรู้สึกที่มีเห็นว่า สมัชชาสุขภาพนี้จะโรแมนติกมากๆ กับชุมชนในระดับรากหญ้าชุมชนในชนบท ซึ่งไม่ผิดและเห็นด้วย แต่อย่าลืมสังคมไทยเรามีประชากร ๖๓-๖๔ ล้านคน อยู่ในวัยกำลังแรงงานถึง ๓๔-๓๕ ล้านคน จำนวนนี้แยกเป็นภาคเกษตร ๑๓ ล้านคนเศษ นอกภาคเกษตร ๒๑ ล้านคน ก็คือประมาณ ๖๐ เปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้น

จากสถิตินี้ก็พอจะอนุมานหรือสรุปได้ว่า สังคมไทยเกินครึ่งทำงานในเมืองในฐานะต่างๆ กัน ส่วนใหญ่จะเป็นลูกจ้าง ทั้งราชการและเอกชน นี่คือนิยามสังคมไทยยุคใหม่ สังคมเมือง การดูแลสุขภาพเข้มแข็งต้องดูแลสุขภาพในที่ทำงานด้วย เพราะว่าชีวิตคนทำงาน โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ หนึ่งในสามอาจจะอยู่ที่บ้านยังไม่ถึงดี หนึ่งในสามอาจจะอยู่บนรถ และที่ต่างๆ และหนึ่งในสามจะอยู่ที่ทำงาน เพราะฉะนั้นชีวิตในที่ทำงาน สังคมหรือชุมชนในที่ทำงานมีบทบาทต่อความอยู่เย็นเป็นสุข มีบทบาทต่อความอยู่ร้อนนอนทุกข์มาก เพราะฉะนั้นจึงอยากเน้นประเด็นนี้

ตรงนี้ที่อยากจะนำเสนออีกประเด็นหนึ่งคือ ระบบเศรษฐกิจของเราเป็นทุนนิยม เพราะฉะนั้นบทบาทของเจ้าของกิจการหรือนายทุนในที่ทำงานก็มีอยู่สูง ที่ครูมุกดาบอกว่า ชุมชนเข้มแข็งต้องมีผู้นำที่เข้มแข็งก็จริง และผู้นำในที่ทำงานก็คงจะหนีไม่พ้นนายทุนหรือผู้บริหารระดับสูง ตัวแทนนายทุนหรือตัวแทนเจ้าของที่เขากำหนดมา บทบาทของสหภาพแรงงานหรือลูกจ้างก็คงจะมีอยู่บ้างแต่ในที่สุดก็หนีไม่พ้นต้องอยู่ในเงื้อมมือของเจ้าของกิจการเป็นหลัก เพราะฉะนั้นการที่เราพูดถึงความอยู่เย็นเป็นสุขของคนทำงานแล้วเราจะเลยเขาไม่สนใจ ไม่ให้เขาเข้ามามีส่วนร่วม กำหนดชะตาชีวิตของคนทำงาน หรือบรรยากาศการทำงาน หรือการส่งเสริมสุขภาวะทางกายทางจิต หรืออะไรที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาวะทางกายทางจิต เช่นเรื่องเงินเรื่องทอง ก็บอกได้ว่าเป็นการละเลยในสิ่งที่ถือว่าเป็นส่วนสำคัญมาก ๆ ในสังคมปัจจุบัน

ถ้าเราลองนึกข้ามไปอีกมิติหนึ่ง ที่ผ่านมามันพูดถึงบทบาทของนายทุนองค์กรธุรกิจที่มีต่อแรงงาน อีกมิติหนึ่งขององค์กรธุรกิจเหล่านี้เขาไม่ได้อยู่ในฐานะจ้างงานอย่างเดียว

สังคมไทยเกินครึ่งทำงานในเมือง
ในฐานะต่างๆ กัน ส่วนใหญ่จะเป็น
ลูกจ้าง ทั้งราชการและเอกชน นี่คือนิยาม
สังคมไทยยุคใหม่ สังคมเมือง
การดูแลสุขภาพเข้มแข็งต้องดูแลสุขภาพ
ในที่ทำงานด้วย

แต่อยู่ในฐานะผู้ผลิตสินค้าด้วย สินค้าที่เขาผลิตก็ดี กระบวนการผลิตของเขาก็ดี อาจจะทำให้เกิดสภาวะแวดล้อมเป็นพิษ หรือการบริโภคสินค้า ก็เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม ก็จะกระทบมาถึงสุขภาวะของประชาชนทั่วไปโดยรวมอีก เพราะฉะนั้นพวกเราประชาชนทั่วๆ ไปทั้งหลาย ไม่ว่าในฐานะผู้ใช้แรงงาน ฐานะผู้บริโภค หรือผู้ที่อยู่ร่วมชุมชน ร่วมพื้นที่ ร่วมลุ่มน้ำ ร่วมประเทศและร่วมโลกกับองค์กรธุรกิจเหล่านี้ จึงต้องเฝ้ามองดูพฤติกรรมขององค์กรธุรกิจด้วย สมัชชาสุขภาพก็ควรจะมองดูตรงนั้นด้วย นี่คือนิยามที่อยากจะนำเสนอ

จะฉายภาพกว้างๆ สักนิด ด้วยเหตุนี้โลกสิ่งแวดล้อมของโลก นักพัฒนาของโลกในรอบสิบปี ยี่สิบปีที่ผ่านมา หลังจากที่เราพัฒนาไปจนหลงทิศหลงทางก็เริ่มจะตื่นตัวว่าโลกไปถึงไหนแล้วอยู่กันไม่ได้แล้วสังคมยังพัฒนายิ่งยุ่งเหยิงวุ่นวายขึ้น เศรษฐกิจเจริญเติบโตดี จีดีพีสูง โดยเฉพาะประเทศไทยเป็นตัวอย่างที่ดีมากเลย เศรษฐกิจดีมาก ใครๆ ก็มาดูงาน แต่ปัญหาที่ยังยุ่งเหยิงวุ่นวาย เหมือนที่อาจารย์หมอประเวศบอกว่ากดปุ่มผิด จะกดปุ่มอยู่เย็นเป็นสุข กลายเป็นกดปุ่มอยู่ร้อนนอนทุกข์ มันเกิดอะไรขึ้น ในระดับโลกก็มีปัญหาแบบนี้

เพราะฉะนั้นนักสิ่งแวดล้อมนักพัฒนาระดับโลกจึงพูดถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development ซึ่งหมายความว่า การพัฒนาจะคำนึงถึงประเด็นทางเศรษฐกิจอย่างเดียวไม่ได้ ต้องคำนึงถึงอีกสองมิติ คือ นึกถึงสิ่งแวดล้อมและนึกถึงสังคมด้วย

เช่นกันเมื่อพูดถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนเมื่อมองไปในระดับโลก การประชุม Earth Summit ครั้งแรกที่กรุงริโอ ดิจาไนโร เมื่อปี ๑๙๙๒ ก็เริ่มพูดถึงบทบาทของธุรกิจแล้ว เพราะว่าถ้าปล่อยไว้ให้ธุรกิจทำอะไรที่ไม่รับผิดชอบขณะที่รัฐบาลพูดถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนแต่ไม่ดูแลองค์กรธุรกิจแล้วก็ไม่ไปไม่ได้ ด้วยเหตุนี้คำว่า Corporate Social Responsibility (CSR) ก็เกิดขึ้นในช่วงนี้ แปลเป็นไทยว่า ความรับผิดชอบต่อธุรกิจที่มีต่อสังคม ข้อเรียกร้องเริ่มเป็นกระแสจริงจัง รุนแรงหนักหน่วงมากขึ้นๆ ในระดับโลก บ้านเรายังนอนหลับไม่รู้ นอนหลับไม่เห็น ไม่มีใครรู้จักคำนี้อาจจะคุ้นและคิดว่าเขาก็รับผิดชอบต่ออยู่ โดยดูจากการบริจาค แต่ตรงนี้ใช่หรือเปล่า เป็นประเด็นที่ต้องกลับมาดูอีกทีว่า ความรับผิดชอบต่อ

ของธุรกิจที่มีต่อสังคม ที่เรียกว่า CSR ที่เขาพูดถึงในระดับโลกหมายถึงอะไร

เช่นเดียวกันกับการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาที่ยั่งยืนนึกถึงประเด็นเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวไม่ได้ ต้องนึกถึงสิ่งแวดล้อม และสังคมด้วย ธุรกิจทั่วไปบอกว่า เป็นองค์กรแสวงหากำไร ไม่ใช่องค์กรสาธารณกุศล ไม่ใช่มูลนิธิ ก็ไม่ต่างกัน ธุรกิจจะมองไปที่ตัวสุดท้ายคือ กำไรสุทธิ ซึ่งจะวัดความอยู่รอดหรือประสิทธิภาพของธุรกิจก็ไม่ต่างกัน แต่พอมานะในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน เรื่อง CSR ความรับผิดชอบต่อธุรกิจที่มีต่อสังคม ซึ่งธุรกิจยุคใหม่ต้องมีสาม P คือ ๑) Profit กำไร ๒) Planet คือต้องดูแลโลกหรือสิ่งแวดล้อมอย่างน้อยต้องไม่ทำลายและ ๓) People ประชาชน ต้องดูแลคนด้วย โดยเฉพาะคนที่อยู่ใกล้ตัวผู้บริหารธุรกิจ เจ้าของธุรกิจ นั่นคือผู้ใช้แรงงาน ครอบครัวผู้ใช้แรงงาน คนที่อยู่รอบโรงงาน ชุมชนที่อยู่รอบและสังคมวงกว้าง นี่เป็นกระแสระดับโลกที่มารุนแรงมาก

หลังจาก Earth Summit ครั้งแรก สิบปีถัดมาก็มีการ Second Earth Summit ที่โยฮันเนสเบิร์ก ประเด็นนี้ถูกตอกย้ำมาอีก เข้มข้นไปอีก ระหว่างนั้นมีเหตุการณ์ที่ทำให้ CSR เข้มข้นขึ้นในโลกสองเหตุการณ์คือ เหตุการณ์แรกคือ นายโคฟี อันนัน เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ในปี ๑๙๙๙ ท่านได้รับเชิญไปพูดที่ World Economics Forum คือเป็นที่ประชุมของผู้นำเศรษฐกิจระดับโลก จะประชุมทุกปีที่กรุงดาวอส สวิสเซอร์แลนด์ นายโคฟี อันนัน พูดถึงหลัก ๙ ประการ ที่เรียกว่า Global Compact เรียกร้องให้ธุรกิจปฏิบัติพึงปฏิบัติตามหลัก ๙ ประการนี้ ปีต่อมา ปี ๒๐๐๐ ที่สำนักงานใหญ่ที่องค์การสหประชาชาติ ก็มีการเปิดโครงการนี้อย่างเป็นทางการ ที่เรียกกันว่า UN Global Compact ก็คือ เรียกร้อง

ธุรกิจยุคใหม่ต้องมีสาม P คือ ๑) Profit กำไร ๒) Planet คือต้องดูแลโลกหรือสิ่งแวดล้อมอย่างน้อยต้องไม่ทำลายและ ๓) People ประชาชน ต้องดูแลคนด้วย โดยเฉพาะคนที่อยู่ใกล้ตัวผู้บริหาร ธุรกิจ เจ้าของธุรกิจ นั่นคือผู้ใช้แรงงาน ครอบครัวผู้ใช้แรงงาน คนที่อยู่รอบโรงงาน ชุมชนที่อยู่รอบและสังคมวงกว้าง นี่เป็นกระแสระดับโลกที่มารุนแรงมาก

ให้ธุรกิจทั้งใหญ่ทั้งเล็กในโลกนี้เข้ามาเซ็นรับรองหลัก ๙ ประการนี้ และมีคนเข้าไปเซ็นรับรองเรื่อย ๆ ในปี ๒๐๐๔ ได้เพิ่มเรื่องที่ ๑๐ เข้าไป คือเรื่องต่อต้านด้านคอร์ปชั่น ดังนั้น Global Compact ที่เริ่มโดยนายโคฟี อันนัน ก็เกิดมาได้ ๔-๕ ปีแล้ว

ในปี ๒๐๐๐ องค์กรที่ประกอบด้วยประเทศที่ร่ำรวยที่สุดในโลก ๓๐ ประเทศ หรือ OECD ๓๐ ประเทศ มีแนวปฏิบัติสำหรับบริษัทข้ามชาติ ซึ่งความจริงมีมานานแล้วว่าบริษัทข้ามชาติควรมีพฤติกรรมอย่างไร ปฏิบัติอย่างไร ในปี ๒๐๐๐ มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ มีการเอา CSR หรือ ความรับผิดชอบต่อสังคมใส่เข้าไปในแนวปฏิบัติ และรัฐบาลทั้งที่เป็นประเทศสมาชิกและไม่ใช่ได้รับรองแนวปฏิบัตินี้ และต้องไปกระตุ้นให้บริษัทข้ามชาติในประเทศของตนปฏิบัติตามนี้ แนวปฏิบัติไม่ได้จำกัดแต่บริษัทข้ามชาติเท่านั้น ยังแนะนำเพิ่มเติมว่าบริษัทข้ามชาติที่ไปทำการซื้อขายกับใคร โดยเฉพาะไปซื้อของในประเทศต่างๆ ไป ควรจะดูด้วยว่าองค์กรธุรกิจเหล่านั้นที่ขายของให้มี CSR หรือเปล่า คือให้แรงงานเด็กหรือทำลายสิ่งแวดล้อมหรือเปล่า เป็นต้น ตรงนี้เป็นกระแสของโลกที่มาแรงมาก บ้านเราส่งออกเยอะ ผู้ส่งออกบ้านเราต้องปฏิบัติตามนี้อยู่บ้าง หรือมีเยอะแล้วแต่ไม่รู้ตัว ถูกเขาบังคับให้ปฏิบัติแต่ก็ยังไม่รู้ร้อนรู้หนาว แต่มีบางบริษัทที่มีจิตวิญญาณที่ดี เช่น รักษ์ลูก หรือหลายบริษัทที่รู้จักเขาก็มีแนวโน้มแล้ว

มีตัวอย่างบริษัทที่ดูแลเรื่องชุมชนในที่ทำงานคือโดยทั่วไปคนงานจะมีรายจ่ายเยอะ รายได้ไม่ค่อยพอ ดังนั้นจึงดูแลโดยให้ทำบัญชีรายรับรายจ่าย และส่งเสริมให้มีการออม เพราะฉะนั้นพอมีการออมก็เริ่มจะดูแลเรื่องรายจ่ายได้ดี ชีวิตความเป็นอยู่ก็ดีขึ้น ปัญหาหนี้สินก็จะน้อยลง คนไหนที่ไปสะสมหนี้สินไว้ในอดีต เป็นหนี้เจ้าหนี้ ดอกเบี้ยแพงๆ บริษัทรีไฟแนนซ์ให้เลย กู้เงินจากบริษัทด้วยดอกเบี้ยถูกๆ เอาไปใช้เงินเจ้าหนี้ ชีวิตทางการเงินก็ดีขึ้น ครอบครัวของคนงานก็มีความสุข การลาออกน้อยมาก แทบจะไม่มีมีการลาออก ทำงานด้วยความสุข นอกจากนั้นยังดูแลเรื่องอื่นๆ เรื่องสวัสดิการต่างๆ ส่งเสริมให้มีร้านค้าสหกรณ์ ซื้อร่วมกันเพื่อจะได้ประหยัด หรือสามารถผลิตอะไรได้ยามว่าง ก็ผลิตขายใน

ร้านค้าก็ได้ เป็นสิ่งที่ดูแลกันได้ในชุมชนที่ทำงานนี้แหละเป็นตัวอย่าง เพราะฉะนั้นจึงอยากจะตั้งประเด็นนี้

อยากจะเรียนผู้บริหารสมัชชาสุขภาพว่า ปีหน้าถ้าจะจัดสมัชชาสุขภาพ น่าจะเชิญองค์กรธุรกิจที่เขารวมตัวกันอยู่แล้วในรูปหอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรมไทย สมาคมธนาคารไทย หรือสมาคมต่างๆ ในสภาพตลาดทุน เข้ามาร่วมในสมัชชาสุขภาพ แล้วตั้งประเด็นให้เขาช่วยกันคิด พวกเราในฐานะประชาชน ผู้ใช้แรงงาน ผู้บริโภค เราอาจจะต้องรวมตัวกันสร้างกระแสอีกกระแสหนึ่ง บีบให้ธุรกิจเหล่านี้ประพฤติปฏิบัติดีเหมือนอย่างในเมืองนอกเขามีแล้ว เพราะฉะนั้น บริษัทข้ามชาติที่บอกว่าเขาประพฤติปฏิบัติดีส่วนหนึ่งมาจากกระแสผู้บริโภค ถ้าเราทำในนี้ ไปผลิตที่เมืองจีนที่เกิดเป็นข่าว

พอมีการออมก็เริ่มจะดูแลเรื่องรายจ่ายได้ดี ชีวิตความเป็นอยู่ก็ดีขึ้น ปัญหาหนี้สินก็จะน้อยลง คนไหนที่ไปสะสมหนี้สินไว้ในอดีต เป็นหนี้เจ้าหนี้ ดอกเบี้ยแพงๆ บริษัทรีไฟแนนซ์ให้เลย กู้เงินจากบริษัทด้วยดอกเบี้ยถูกๆ เอาไปใช้เงินเจ้าหนี้ ชีวิตทางการเงินก็ดีขึ้น ครอบครัวของคนงานก็มีความสุข

ขึ้นมาว่าใช้แรงงานเด็ก หรือไปทำลายสิ่งแวดล้อม หรือไม่ใช่เมืองจีน อาจจะเป็นที่ไหนก็ได้ และเป็นข่าวในโลกตะวันตก สินค้านั้นจะถูกแบนทันที ด้วยเหตุนี้บรรษัทข้ามชาติซึ่งไม่รู้ว่านิสัยดีแค่ไหนแต่อย่างน้อยพอมีกระแสผู้บริโภคแล้วเขาก็ระมัดระวัง อันนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วในระดับโลก และเมืองไทยเราคงต้องสร้างให้มันเกิดขึ้น ขอขอบคุณครับ

❖ นิรมล เมธีสุวกุล :

คุณศิริชัยตั้งข้อสังเกตไว้ว่าอยากจะให้มีการพูดคุย อยากจะให้องค์กรฝ่ายธุรกิจเข้ามาจับบทบาทพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันมากขึ้น คราวนี้มาที่คุณสุภาวดี หาญเมธี นอกจากผลิตงานที่รับผิดชอบต่อสังคมแล้วกระบวนการของการทำงานยังเป็นไปเพื่อประสงค์ให้เป็นตัวอย่างให้แก่ผู้คนได้พูดถึงในขณะเดียวกันวันนี้จะขอเน้นงานที่คุณสุภาวดีทำที่มีผลต่อการพัฒนาสังคมและรวมทั้งจะเสริมในส่วนของคุณศิริชัยก็ได้ค่ะ

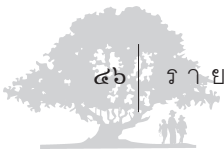
❖ สุภาวดี หาญเมธี :

กราบเรียนท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน ในฐานะที่ถูกพาดพิงจากคุณศิริชัยเล็กน้อยก็อยากเสริมว่า ถ้าไปเชิญชวนภาคธุรกิจ ไปชี้ให้เห็น เชื่อว่าจะมีคนในแวดวงธุรกิจที่อยากจะเข้ามาาร่วมคิดว่าสิ่งที่ขาดหายไปในสังคมไทยคือ คนที่ทำงานภาคนั้นไม่ค่อยได้มีโอกาสที่จะเรียนรู้ ถ้ามองในแง่นี้ถือว่าเขาก็เป็นผู้ด้อยโอกาสประเภทหนึ่ง ที่เราน่าจะต้องเข้าไปช่วย เสริมแล้วก็เหมือนที่อาจารย์ประเวศพูดอีกว่า แต่ละส่วนก็มีทรัพยากรที่เป็นคุณอยู่เพราะฉะนั้นถ้าเกิดเราดึงมาร่วม เราก็อาจจะมีพลังที่เข้มแข็งขึ้น

ดิฉันในฐานะเป็นภาคธุรกิจมาร่วมงานด้านครอบครัวเข้มแข็ง ตอนนี้นำโครงการชื่อครอบครัวเข้มแข็ง ชื่อเต็มคือสร้างเสริมศักยภาพการเรียนรู้เพื่อครอบครัวเข้มแข็ง ในนามของสถาบันครอบครัวรักลูก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง เป็นสายงานหนึ่งของบริษัทรักลูกแฟมิลีกรุ๊ป เราใช้กระบวนการทำงานแบบธุรกิจมาใช้ผลักดันงานเพื่อไปสู่เป้าหมายทางสังคม ก็อยู่ในขั้นตอนทดลองแบบหนึ่ง ไม่รู้ว่าจะดีแค่ไหนแต่ก็จะพยายาม

สิ่งที่อยากจะพูดในประเด็นที่ได้รับมอบหมาย คือ ประเด็นครอบครัว คิดว่าประเด็นที่ครูมุกดาได้พูดเอาไว้แล้วว่าครอบครัวเป็นสถาบันแรกเกิด และเป็นสถาบันเดียวที่อยู่กับเราไปจนตาย ก็อยากจะร่วมย้ำว่า ความอยู่เย็นเป็นสุขหรือสุขภาวะของทุกคน เริ่มต้นที่ครอบครัว ครอบครัวมักจะถูกพาดพิงถึงในกรณีปัญหาทั้งหลายมันเกิดขึ้น และทุกคนก็จะบอกว่าครอบครัวต้องเป็นตัวที่แก้ ตัวที่ต้องจัดการ แต่ในภาคงานด้านการพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขทั้งหลาย มักจะไม่ค่อยหยิบเอาครอบครัวไปด้วย ทั้งๆ ที่จริงแล้ว คนทุกคนสังกัดอยู่ใน

ความอยู่เย็นเป็นสุขหรือสุขภาวะของทุกคน เริ่มต้นที่ครอบครัว ครอบครัวมักจะถูกพาดพิงถึงในกรณีปัญหาทั้งหลายมันเกิดขึ้น และทุกคนก็จะบอกว่าครอบครัวต้องเป็นตัวที่แก้ ตัวที่ต้องจัดการ แต่ในภาคงานด้านการพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขทั้งหลาย มักจะไม่ค่อยหยิบเอาครอบครัวไปด้วย

ครอบครัวและกระบวนการความทุกข์ความสุขทั้งหลายกระทบผ่านความเป็นครอบครัวทั้งสิ้น ครอบครัวติดหนี้ พ่อติดหนี้ แม่เล่นการพนัน อะไรก็แล้วแต่ มันผ่านเข้ามาในครอบครัว และกระทบทุกชีวิตในครอบครัว

ถ้าเราไปแก้ปัญหานี้สิน ด้วยจุดมุ่งเน้นที่หนี้สิน เราไปพัฒนาการเกษตรเพื่อจุดมุ่งเน้นไปที่ตัวเกษตรกร แต่ไม่สามารถเชื่อมโยงความต่อเนื่องที่เป็นธรรมชาติที่เป็นจริงของมนุษย์ในเรื่องครอบครัว ก็จะเกิดปัญหาต่อเนื่องได้เหมือนกัน ยกตัวอย่างเช่น มีเด็ก ๆ ที่มาร้องให้ บอกว่าพ่อทำงานเรื่องป่าไม้ เป็นนักพัฒนาชุมชน เป็นผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง แต่ทุกครั้งที่ทำงานเสร็จพ่อก็กินเหล้า ทุกครั้งที่กินเหล้าก็จะมาหาเรื่องใส่ลูกและแม่ เด็กคนนี้

พูดว่า ไม่มีความสุขอะไรมาไปกว่าพ่อเลิกเหล้าได้อีกแล้ว เพราะตั้งแต่เกิดมาก็เป็นอย่างนี้มาตลอด ทั้ง ๆ ที่พ่อเป็นผู้นำชุมชน เป็นหนึ่งที่ร่วมผลักดัน อย่างนี้เป็นต้น

เพราะฉะนั้นคิดว่า หลังจากทำครอบครัวเข้มแข็งใน ๘๕ ชุมชน ๘ จังหวัด เราก็พบว่าเรื่องนี้เป็นแนวทางหนึ่งของการร่วมสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข คนบางคนอาจจะไม่คิดถึงขั้นไปช่วยคนอื่น ผู้นำหลายคนอาจจะสนใจเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม หลายๆ อย่าง แต่บางคนเอาเรื่องเหล่านี้เข้าไปยังไม่สนใจบอกว่าขอดูแลตัวเองก่อนตัวเองยังไปไม่รอด

แต่พอจับเรื่องครอบครัวซึ่งเป็นเรื่องถึงเนื้อถึงตัว ถึงหัวใจของเขา ความทุกข์สุข น้ำตาของลูกของเมีย เป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้คนได้คิด อย่างที่ครูมุกดาบอกว่า จากสมัชชาสุขภาพหลาย ๆ ครั้งที่ผ่านมา เรื่องสำคัญที่สุดคือการปรับเปลี่ยนความคิด ขอเพียงคนปรับเปลี่ยนความคิด ก็จะสามารถสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขได้

มุมเรื่องครอบครัวเป็นมุมหนึ่งที่ช่วยได้ และเป็นเรื่องที่พอกระตุกแล้วมันจะเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม อยากจะขอยกตัวอย่างชุมชนหนึ่ง ชุมชนนี้ในอดีตบอกว่าเป็นชุมชนยากจนซ้ำซาก อยู่ที่ จังหวัดลำปาง เดิมอยู่ที่ริมแม่น้ำวัง และพอถูกกั้นเป็นเขื่อนกักน้ำ เมื่อสี่ห้าสิบปีก่อน ชุมชนก็อยู่ไม่ได้ ทำมาหากินไม่ได้ ถูกอพยพไปอยู่นิคม ซึ่งมีสภาพแห้งแล้ง พื้นดินเป็นลูกรังทั้งหมด ชาวบ้านจนลง ๆ จนกระทั่งไม่มีความหวัง ช่วงที่ยาเสพติดระบาด ชาวบ้านพูดว่าบ้านเขาทั้งซื้อทั้งขายกันอย่างสบาย ๆ เป็นเรื่องธรรมดา แม้กระทั่งเรื่องศีลธรรม ผัวเมียหลายคู่ละเมิดศีลธรรมกันอย่างธรรมดา ๆ ไม่รู้ว่าจะทำอะไรแล้ว เพราะมันไม่มีอะไรจะเป็นอนาคต ทำนองนั้น

แต่หลังจากที่ผู้นำมีความสนใจและมีการพูดคุยกันถึงเรื่องทุกข์สุขของครอบครัว ช่วยกันมองว่ามันมาจากไหน ตั้งแต่เด็กจนถึงคนแก่ก็คุยกัน พอบอกว่าทุกข์อยู่ที่ไหน ปัญหามันก็ค่อย ๆ ร่ายออกมา เป็นตัวออกมา เรื่องเหล่านี้ทุกคนบอกว่ามีอยู่ในทุกครอบครัว เพราะเมื่อมีทุกข์ก็ต้องย่อใจกันด้วยเหล้า คลายทุกข์ไป ผู้นำชุมชนเลยคิดว่าต้องเลิกเหล้าในชุมชน หมู่บ้านนี้เห็นว่าตัวเองไม่เหลือทุนอะไรแล้วก็เลยลองเลิกดู โดยเริ่มที่งานบุญก่อน เมื่อเก็บตัวเลขออกมาพบว่าประหยัดไปได้เกือบหมื่นบาทพนันก็ไม่มีดนตรีก็ไม่มีบรรยาการดี ชาวบ้านเริ่มรู้สึกมีกำลังใจ จากการที่เคยมีติดยา ศีลธรรมเสื่อม เริ่มแก้ได้บางเรื่องแล้ว

การพูดคุยกันถึงเรื่องทุกข์สุขของครอบครัว ช่วยกันมองว่ามันมาจากไหน ตั้งแต่เด็กจนถึงคนแก่ก็คุยกัน พอบอกว่าทุกข์อยู่ที่ไหน ปัญหามันก็ค่อย ๆ ร่ายออกมา เป็นตัวออกมา

หลังจากนั้น สภา อบต.ของ ตำบลบ้านแล ก็หยิบเรื่องนี้เข้าไปอภิปรายในสภา ยกตัวอย่าง หมู่บ้านที่แก้ปัญหาได้สองหมู่บ้านคือ บ้านหัวทุ่ง บ้านหลวง แก้ได้ ทั้งตำบลจะเอาด้วย หรือเปล่า ก็เกิดเป็นมติของ อบต.ว่า ต่อไปงานบุญไม่ให้เอาเหล้าเข้าไป

นอกจากนี้ม้งงานวิจัยที่ชาวบ้านเป็นนักวิจัยเอง ฝึกอบรมและช่วยกันหาข้อมูล สำนวณชุมชน ปรากฏว่าชุมชนนี้จากที่เคยรู้สึกว่ายากโยกย้ายจากริมแม่น้ำ ไม่เหลือตัวตน ไม่เหลือรากเหง้า เขาไปช่วยกันทำความรู้จัก เอาคนแก่ไปที่วัด พบว่าหมู่บ้านมีอายุ รุน่อยุธยาตอนปลาย คือประมาณ ๒๓๐ กว่าปี เมื่อฟังก็รู้สึกมีกำลังใจว่ามันมีที่มาที่ไป จากนั้นเริ่มสำรวจว่ามีความรู้ภูมิปัญญาอะไรบ้างที่หายไป จากที่เคยทำนาที่ราบริมแม่น้ำ ถูกผลักดันไปทำนาบนดอยก็ต้องอยู่เพื่อให้รอดชีวิตได้ ก็ไปเรียนรู้พบว่า ชุมชนเคยมีความ ร่วมมือช่วยเหลือกันไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ ไม่ใช่เป็นขั้วใครขั้วมัน ไม่ยุ่งกัน ยังมีสิ่งที่เคยรวมกัน ได้ในระยะเวลาไม่กี่ปี ปรากฏไปพบว่าเขาหลงแซกในการทำไร่ข้าว ใช้ดนตรีใช้ศิลปะเข้าร่วม คือใช้ไม่ไผ่คล้ายๆ อังกะลุงซึ่งเมื่อพบกิจกรรมที่ช่วยเหลือกันทางคนแก่ก็ชวนทำ ทดลองสาธิต เอาเด็กรุ่นใหม่ที่ไม่เคยเห็นและผู้ใหญ่ๆ ก็มาช่วยกัน ปรากฏว่าชาวบ้านเริ่มรู้สึกว่าเคยมี ความรู้และเคยทำอะไรๆ ร่วมกันได้ไม่ใช่แตกกระจัดกระจาย อย่างที่เป็นอยู่

ประเด็นเรื่องครอบครัวเป็นประเด็นที่เป็นปัญหาจริง ๆ มีมิติทุกมิติรวมอยู่ในนั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องวัฒนธรรม ศาสนา ความศรัทธา การทำมาหากิน การศึกษาเรียนรู้ของเด็ก การพัฒนาคน ทั้งหมดทั้งปวงอยู่ในบริบทครอบครัวเป็นบริบทแรก ทำอย่างไรที่จะให้บริบทนี้แข็งแรง

เพราะฉะนั้นเรื่องอย่างนี้ขณะที่ทุกคนเห็นว่าครอบครัวมี ปัญหาเยอะแยะไปหมด แล้วส่งผลต่อเด็ก และเกิดปัญหา ทุกคน บอกว่าอนาคตข้างหน้า เยาวชนน่าเป็นห่วงมาก เด็กสมัยใหม่ หน่อมแน้ม คิดไม่เป็น หนักไม่เอาเบาไม่สู้ ไม่รักการเรียนรู้ แต่ปรากฏว่าสิ่งที่ในชุมชนคุยกันมันเริ่มเห็น เด็กสนใจอยาก ศึกษารากเหง้า ครูอาจารย์เอาไปเป็นหลักสูตรการศึกษา เพราะฉะนั้นจากเรื่องครอบครัวเรื่องเดียวนำไปสู่การลดเหล้า อบายมุข นำไปสู่การเริ่มรวมตัวกัน ค้นคว้าทบทวนที่มาที่ไป และที่สุดนำไปสู่การเปลี่ยนพฤติกรรม ตอนนี้อยู่หมู่บ้านนี้ทุกเย็น วันอาทิตย์จะไปสวดมนต์ด้วยกัน โดยวนกันไปสวดตามบ้าน

สวดเสร็จก็คุยกันต่อ เวียนกันไปหมู่บ้าน

เพราะฉะนั้นสิ่งที่อยากจะขออนุญาตในช่วง ๑๐ นาทีนี้คือ ประเด็นเรื่อง ครอบครัวเป็นประเด็นที่เป็นปัญหาจริง ๆ มีมิติทุกมิติรวมอยู่ในนั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง วัฒนธรรม ศาสนา ความศรัทธา การทำมาหากิน การศึกษาเรียนรู้ของเด็ก การพัฒนาคน ทั้งหมดทั้งปวงอยู่ในบริบทครอบครัวเป็นบริบทแรก ทำอย่างไรที่จะให้บริบทนี้แข็งแรง ให้พ่อแม่มีโอกาสเรียนรู้ ได้รู้ว่าโลกกำลังจะไปถึงไหน ส่งผลอะไรถึงบ้านเรา ได้เรียนรู้ว่า สิ่งที่ย่ำแย่ทางการตลาดนั้นเขาทำอย่างไร ทำอย่างไรครอบครัวจะรู้ทันและจากการรู้ทัน ของครอบครัวเข้มแข็ง มีสัมมาทิฐิของครอบครัว จึงก่อเกิดการพัฒนาคนรุ่นใหม่ และนำไปสู่การพัฒนาชุมชนต่อไป

❖ สุรินทร์ กิจนิตยชีวี :

ดูเหมือนคุณสุภาวดีจะน้อยใจที่สมัชชาสุขภาพทำอะไรเยอะแยะและหลายมิติ แต่ไม่ค่อยหนีบเอาครอบครัวเข้าไปด้วย ผมได้มีโอกาสไปที่สุพรรณบุรี ตำบลวัดดาว เขาทำเรื่องสุขภาพชุมชน มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกือบร้อยครอบครัว แต่มีผู้ชายเข้าร่วมน้อยมากได้สอบถามแม่บ้านว่าความสุขอยู่ที่ไหน เขาตอบว่าอยู่ที่ครอบครัว อยู่ที่พ่อแม่บ้าน

❖ นิรมล เมธิ์สุกุล :

ฟังที่คุณสุภาวดีพูดแล้วมันได้ใจ ชุมชนที่ดีอยู่แล้วและสืบทอดความดีงามมาเรื่อยๆ เป็นชุมชนต้นแบบ ชุมชนตัวอย่างมีอยู่เยอะมากในสังคม ตัวอย่างที่น่าเสนอเป็นเหมือนตัวอย่างการกู้ชาติให้กลับมาอยู่เย็นเป็นสุขได้ ได้เห็นปัญหาที่ได้ย่อมาในสังคมไทย ก็ขอให้ยั่งยืนและขยายไปสู่สังคมต่อไป ต่อไปเชิญคุณน้ำค้างพูดเรื่องเด็กค่ะ

❖ น้ำค้าง คำแดง :

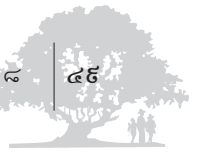
ขอบคุณเวทีนี้ที่ไม่ลืมเด็ก การจินตนาการทำให้เด็กไม่ทุกข์และมีความสุขขอบคุณผู้ใหญ่ที่ปูพื้นให้ดี เด็กๆ ที่มาที่นี่วันนี้ มีศักยภาพในตัวเองทุกๆ คน ที่นี้ให้เด็กได้แสดงศักยภาพได้เต็มที่แต่วันนี้เรื่องของกระบวนการแข่งขันซึ่งไม่รู้ว่ามันเกิดขึ้นมาตั้งแต่เมื่อไหร่ เด็กไม่เคยรู้เลยว่าถูกกดดันตั้งแต่เมื่อไหร่จินตนาการหายไปตั้งแต่เมื่อไหร่สิ่งที่ทำให้เด็กทุกข์เมื่อจะเข้ามหาวิทยาลัย เด็กไม่รู้ว่าตัวเองต้องการอะไร ค้นหาตัวเองไม่พบ ไม่รู้ว่าอนาคตจะยืนอยู่ตรงไหน เอาจินตนาการมาเป็นความจริงได้หรือเปล่า ไม่สามารถรู้ได้เพราะการเรียนการสอนปัจจุบันสอนให้เป็นลูกจ้าง ถูกสอนให้เป็นลูกจ้างมากกว่าเป็นผู้นำ ถูกสอนให้เป็นลูกจ้างมากกว่าเป็นเจ้าของอาชีพ ต้องเรียนสูงๆ เพื่อจะได้รับเงินเดือนเยอะๆ ทั้งที่จริงแล้วเราสามารถสร้างอาชีพให้กับตัวเองได้

ไม่รู้อะไรทำให้เด็กมีความคิดแข่งขันในด้านรูปร่างหน้าตา การมีแฟนเยอะ จะช่วยเขา ปรับปรุงเขาได้โดยใช้จินตนาการมาเป็นความจริง อยากให้ผู้ใหญ่ในที่นี้

จินตนาการไปด้วยกัน ตอนเด็กๆ เราเคยฝันว่าเราอยากเป็นครู เป็นนักบินอวกาศ เราอาจจะเคยจินตนาการเป็นนก และเป็นจริงได้โดยการสร้างอิสรภาพให้กับตัวเอง แม้ไม่ต้องมีปีก มันเป็นเรื่องง่ายและจับต้องได้เพราะเป็นจินตนาการของเด็ก คิดว่าจินตนาการเป็นเรื่องปกติของชีวิต ซึ่งเด็กมหาวิทยาลัยอาจจะมองเป็นเรื่องเหลวไหล แต่อยู่กับจินตนาการของตัวเองจะสดใส มองโลกในแง่ดี ก็มีความสุขได้เหมือนกัน

ปัจจุบันนี้เด็กๆ ขาดโอกาส โอกาสมีกับเด็กกลุ่มหนึ่งที่เล็กๆ แต่รู้ว่าผู้ใหญ่เคยไปคุยกับเด็กที่ขายพวงมาลัยหรือเปล่า เราคิดว่าเด็กเหล่านี้ไม่มีความสุข

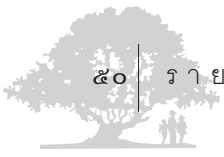
...แต่วันนี้เรื่องของกระบวนการแข่งขันซึ่งไม่รู้ว่ามันเกิดขึ้นมาตั้งแต่เมื่อไหร่ เด็กไม่เคยรู้เลยว่าถูกกดดันตั้งแต่เมื่อไหร่ จินตนาการหายไปตั้งแต่เมื่อไหร่ สิ่งที่ทำให้เด็กทุกข์เมื่อจะเข้ามหาวิทยาลัย เด็กไม่รู้ว่าตัวเองต้องการอะไร ค้นหาตัวเองไม่พบ ไม่รู้ว่าอนาคตจะยืนอยู่ตรงไหน...

เพราะเขาต้องขายพวงมาลัย ต้องเจอมลพิษ แต่จากที่เคยคุยกับเขา เขาบอกว่ามีความสุขมากที่ได้ขายพวงมาลัย ถึงแม้จะขายตามสี่แยกไฟแดงก็ตาม เพราะว่าเขาได้จับสิ่งที่ละเอียดอ่อน ได้สัมผัสกับสิ่งที่งดงาม และชีวิตที่บอบบางของดอกไม้ วันหนึ่งเกิดมาเป็นต้นไม้แล้วอยู่ดีๆ ก็มีดอก ถูกมนุษย์เด็ดมันออกมา ทำให้มันดูสวยงามเป็นพวงมาลัย แล้ววันหนึ่งมันก็เหี่ยวเฉาไป แทนที่มันจะตายในต้นของมัน นี่เป็นคำพูดของเด็กที่เขาขายพวงมาลัย ไม่รู้ว่ามีใครเคยสัมผัสหรือเปล่าแต่รู้สึกอึดอัดมากที่ได้คุยกับเขา

เรามีสิทธิเด็กเยอะ ตามสหประชาชาติซึ่งประเทศไทยรับสิทธินี้ไว้เกือบครบทุกข้อ แต่ความเป็นจริงเราลืมและไม่ได้ทบทวนว่าจะนำเสนอเด็กอย่างไร แค่นั้นอย่างไร สิ่งที่น่าเสนอบางครั้งกลายเป็นสิ่งประจักษ์แก่เด็ก ตัวเองได้สัมผัสกับเด็กหลายๆ กลุ่ม สิ่งที่เราต้องการสร้างความสุขของเด็กหลายๆ ครั้ง ไม่ได้มาจากสังคมสร้างให้ แต่มาจากการสร้างด้วยตัวเอง ด้วยจินตนาการให้กำลังใจตัวเอง ไม่รู้ว่าสิ่งที่เป็นอยู่มันทุกข์เพราะมาจากใจของเรา หรือว่ามันทุกข์เพราะสิ่งที่ถูกสร้างให้กับเด็ก คงไม่ได้โทษใคร แต่อยากให้ทุกคนหันมามองตัวเองว่าวันนี้เราสร้างจิตใจที่ดีให้กับตัวเองหรือยัง แล้วจะดีแค่ไหนถ้าเราจะมองว่าเด็กทุกคนในสังคมเป็นลูกของเราเป็นญาติกับเรา เหมือนกับที่หนุ่มมองทุกคนในที่นี่เป็นพ่อแม่ เป็นลุงเป็นป้า เป็นญาติของหนู คงไม่ต่างกันว่าความรู้สึกดีๆ ตรงนี้จะให้ได้อย่างไร คงอยู่ที่ผู้ใหญ่ แต่ไม่รู้ว่าจะให้ใครเข้าใจได้อย่างไร แต่อยากบอกว่าเด็กสามารถสร้างความสุขให้แก่ตัวเองได้ เหมือนตัวเองตอนสอบเอ็นทรานซ์มันทุกข์มาก ทั้งๆ ที่ไม่ต้องทุกข์ก็ได้ ไม่รู้จะทุกข์ไปทำไม หาทางเลือกให้ตัวเอง ไม่เอ็นซ์แล้วเพราะเรามีทางเลือกของตัวเองเยอะมาก การสอบเอ็นซ์ก็เหมือนกับการสอบทุกๆ ครั้งที่โรงเรียน ก็เลยเปลี่ยนจากการเอ็นซ์มาเป็นการเข้ามหาวิทยาลัยเปิดโดยตรง และมีความสุขกับการเรียนในมหาวิทยาลัยเปิดมาก เพราะชีวิตเลือกได้ ไม่สามารถตีกรอบให้มันได้ กรอบของเด็กไม่ใช่กรอบสี่เหลี่ยม

ถ้าจะถามว่าปัจจุบันเด็กต้องการอะไร ตอบว่าเด็กต้องการความรัก ความรักจากครอบครัว จากคนรอบข้าง ที่เด็กหาแฟน เพราะเขาคิดว่าเขาขาด จะทำอย่างไรให้เขารู้สึกว่าเขาเต็ม เด็กต้องการโอกาส ไม่รู้ว่าจะมีเด็กสักกี่คนที่จะได้มาเรียนตรงจุดนี้ ไม่รู้ว่าจะมีเพื่อนๆ อีกกี่คนที่ยังอยู่ในสถานพินิจ ก็สืบคนที่กำลังขายพวงมาลัยอยู่ ก็สืบคนที่ไม่มีอาหารทาน ไม่รู้ว่าเขาอยู่อย่างไร รู้เพียงแต่ว่าตอนนี้ตัวเองมีความสุขมากที่ได้มาเรียนตรงนี้ แต่บางทีเขาอาจมีความสุขกับที่ๆ เขาอยู่และอยู่กับจินตนาการ เคยคิดถามตัวเองบ้างหรือเปล่าว่าจินตนาการของตนเองหายไปตั้งแต่เมื่อไหร่ และอะไรทำให้จินตนาการหายไปแต่ของหนูยังไม่หมด เคยจินตนาการว่าได้เป็นนายกหญิงคนแรกของไทย จินตนาการว่าเป็นชาวนาปลูกข้าวให้คนอื่นกิน จะได้ทำงานและอยู่แบบพอมีพอกินแบบที่ในหลวงท่านว่าสิ่งเหล่านี้ทำได้แล้ว เพราะว่าอยู่ในจินตนาการของตัวเอง ที่เด็กยังมีความสุข มีปัญหาอยู่แน่นอนส่วนหนึ่งมาจากตัวเขาเอง แต่ถ้าเขามีจินตนาการอยู่สิ่งเหล่านี้จะไม่หายไป ไม่ต้องมาคิดเรื่องชีวิตที่แข่งขัน มาแข่งกันเรื่องฐานะ ชีวิตก็มีความสุขมากแล้ว

❖ สุรินทร์ กิจนิตต์ชวี :

ประเด็นที่น่าสนใจคือ อะไรที่ทำให้จินตนาการของเด็กหายไป จินตนาการมันสร้างความสุข สังคมประณามเด็กภายใต้ที่เขา กำลังต้องการความอบอุ่น โอกาส ตัวเราและสังคมมีส่วนในการสร้างเด็กที่สังคมประณามหรือเปล่า เชิญคุณเชษฐาต่อครับ

❖ เชษฐา มุกระ :

ลักษณะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนมากคนจะมองไปที่ อบต. อย่างเดียว โดยภาพรวม กทม. เทศบาล อบจ. ก็ใช้ด้วย อยากให้การเสวนาในวันนี้มองว่าจากนักธุรกิจ นักสังคมเยาวชน จนถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จริง ๆ ความสุขในเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุข ถ้าเป้าหมายมองที่เจตนา มองถึงจิตวิญญาณของความเป็นคน ความเป็นกฎหมาย มองจิตวิญญาณของผู้ที่มีความคิด ที่มองว่า ทำอย่างไรถึงจะทำให้ประชาชนมีความสุข หลายคนใน อบต. ยังจับเจตนาตรงนี้ไม่ได้ว่าเป้าหมายของ อบต. คือ ทำอย่างไรให้ชุมชนท้องถิ่นมีความสุข แล้วความสุขคืออะไร ความสุขที่เป็นรูปธรรมหรือไม่เป็นรูปธรรม มองที่ผลลัพธ์ หรือผลสำเร็จกฎหมายที่มีเป็นแค่ตัวบทแต่เจตนาและจิตสำนึกยังไม่ถึง คือเจตนาที่ต้องการให้คนมีความสุขทั้งกาย วาจา ใจ สิ่งที่สำคัญที่สุดที่กฎหมายออกมาจริง ๆ มันเป็นเรื่องฝืนลึก ๆ เช่นพระพุทธเจ้าก็มีความฝืนให้คนนับถือศาสนาพุทธ พระพุทธเจ้าก็มีความสุข ท่านมุขัมหมัด ศาสดาของศาสนาอิสลาม ก็มีความฝืนว่าทำอย่างไรให้ผู้คนทั้งโลกมีความสุข ในมุมมองของผมมองจากการกระทำทั้งหมด

ความสุขในเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุข ถ้าเป้าหมายมองที่เจตนา มองถึงจิตวิญญาณของความเป็นคน ความเป็นกฎหมาย มองจิตวิญญาณของผู้ที่มีความคิด ที่มองว่า ทำอย่างไรถึงจะทำให้ประชาชนมีความสุข

จากการคุยในหลาย ๆ ที่ นายกหลาย ๆ คน เราจะมีจิตวิญญาณอย่างไร ในขณะที่เราเข้ามาบริหารส่วนท้องถิ่น ประการแรก ให้ประชาชนทั้งหมดรู้อดีต รู้ปัจจุบัน รู้อนาคต วันนี้เราค้นหาอดีตในชุมชน ๕๐๐ ปี ที่ผ่านมา มีคนอิสลาม ๓ ครอบครัวจากมาเลย์ จีน ๓ ครอบครัวจากจีน มาอยู่ด้วยกัน มาอยู่บ้านสุโขทัย ซึ่งชุมชนแห่งแรกของเขาคราม มาอยู่ด้วยกัน แต่งงานกัน ณ วันนี้เกิดเป็นคนตำบลเขาคราม ๔,๐๐๐ คน แสดงว่าคน ตำบลเขาครามทั้งหมด ณ วันนี้เป็นพี่น้องกัน เป็นญาติ เป็นสายเลือดกัน จิตวิญญาณ จิตสำนึกตรงนี้มีความสุข นี่คือความสุขที่เราค้นมาจากอดีต ชุมชนรู้อดีต เด็กก็รู้ว่า มีปู่ย่าตายาย ชื่อโต๊ะสีตงกา โต๊ะมีนรายา นั่นคือภาพอดีต และในอดีต

เรามีอยู่ ๔ กฎ คือ กฎศาสนา กฎสังคม กฎแห่งกรรม และกฎหมาย เมื่อมองย้อนไปในอดีตที่มีการลงแขกเกี่ยวข้าว จะมองได้ว่าเป็นกฎสังคมการอยู่ร่วมกัน สมัยก่อนถ้ามีการทะเลาะเบาะแว้ง การทำมาหากิน จะมีการพูดคุยภายใน และจบภายใน ถือเป็นกฎสังคม แต่เมื่อกฎสังคมทำอะไรไม่ได้แล้วก็จะมาใช้กฎแห่งกรรม คือลักษณะของการพูด แต่ทุกวันนี้ความสุขตรงนี้ สังคมสมัยนี้ต้องไปคุยกับทนายความ อัยการ ตำรวจ เพราะฉะนั้นในฐานะที่เป็นผู้ปกครองจะทำอย่างไรให้ชุมชนที่เป็นพี่น้องกันเป็นญาติกันเป็นเลือดเดียวกันก็สร้างกฎ

มาใหม่ เป็นกุสัลคน ไม่ต้องไปยุ่งกับอัยการ ทนายความ คุณเป็นพี่เป็นน้องเป็นญาติกัน จึงจำเป็นต้องรู้จักอดีต ปัจจุบันและอนาคต

สิ่งสำคัญที่สุดของวันนี้ ความสำคัญของการสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากปรัชญา จากกฎหมายที่เขียน แต่เมื่อมองลึกกว่านั้น กฎของทุกศาสนามองถึงเกิดแก่เจ็บตาย มองถึงวิถีชีวิต ทำอย่างไรให้วิถีตั้งแต่เกิดจนตาย มีความสุข ฉะนั้นการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้ามองถึงเจตนาจริง ๆ ทำอย่างไรให้คนรู้จักตัวเอง รู้จักอดีต รู้จักปัจจุบัน รู้จักชุมชนเพื่อกำหนดอนาคต จะทำให้เราไปถึงเรื่องโลกภายนอก ดังนั้น สิ่งสำคัญที่สุดสถาบันครอบครัว หรือสถาบันองค์กร รัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อะไรก็แล้วแต่ ถ้าเรารู้จักตัวเองว่าเราคือใคร มาจากไหน บทบาทขององค์กรส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่บทบาทอะไร ภารกิจคือ ทำอย่างไรให้ผู้คนมีความสุข ฉะนั้นความสุขตรงนี้ เป็นมุมมองอันหนึ่งที่อยากจะฝากไว้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถนำพาประชาชนทั้งหมดไปสู่ความเป็นสุขได้อย่างไร

❖ สุรินทร์ กิจนิตยชีวะ :

มีสองประเด็นที่ประทับใจ คือ ความสุขของประชาชนต้องเอามาเป็นตัวตั้ง และต้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมจะต้องมีความเป็นพี่น้องกัน รักกัน ต่อไปเป็นภาคของเวที คนละ ๓ นาที

ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้เข้าร่วมสมัชชาสุขภาพ

❖ วรวิชัย โชควิชา : (ผู้สมัคร สว.กทม.)

อยากกราบเรียนว่าประชาชนคนไทยจะอยู่เย็นเป็นสุขได้นั้น อันดับแรก รัฐบาลและสื่อมวลชนต้องให้ความสนใจ งานนี้ไม่แน่ใจว่ารัฐบาลให้ความสนใจมากน้อยเพียงใด มีคนของรัฐหรือเปล่า อันดับสอง สื่อมวลชนให้ความสนใจเพียงใดในการสะท้อนต่อการประชุมการระดมสมองของงานนี้ไปยังสาธารณชน ในวันนี้ไม่มีสื่อมวลชนลงข่าวให้เลย อ่านหนังสือพิมพ์ทุกฉบับไม่มีเลย ได้ทราบข่าวนี้จากการโฆษณาทาง นสพ.มติชน เมื่อหลายวันมาแล้ว นี่คือการอุปสรรคของความอยู่เย็นเป็นสุข เพราะการประชาสัมพันธ์ และสื่อไม่ให้ความสนใจ

ประชาชนคนไทยจะอยู่เย็นเป็นสุขได้ ด้วย ๕ ประการคือ ๑) การเมือง ต้องสร้างความเป็นธรรมและความมั่นคง ความเข้าใจ ความเสมอภาคให้กับคนไทย ตัวนักการเมืองต้องไม่มีการคอร์รัปชัน ๒) ด้านเศรษฐกิจ ต้องอยู่ในสภาพที่คนอยู่ครองชีพได้ ตอนนี้พ่อค้าแม่ค้าอ้างราคาน้ำมันขึ้น ขึ้นราคาสินค้า ชาวบ้านต้องมีค่าครองชีพที่สูงขึ้น รายได้ไม่พอรายจ่าย นี่ก็ไม่อยู่เย็นเป็นสุขเหมือนกัน ๓) ด้านสังคม สังคมที่ฟอนเฟะ วัยรุ่นมีฟาสต์ฟู้ด หรือเชกส์เร่ร่อน ประเพณีการรับน้องไม่ดี บทบาทของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ต้องดูแลเด็ก เยาวชน คนชรา สตรี ผู้พิการ ๔) เรื่องความมั่นคง และ ๕) เรื่องสิ่งแวดล้อม ต้องเผชิญกับความเปราะบางของสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นน้ำ อากาศ ขยะ งานสมัชชาสุขภาพแบบนี้ขอให้กำลังใจ ลักวันรัฐบาลต้องเห็น สื่อมวลชนต้องเห็น

❖ ชนะ รุ่งแสง : (สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

ก่อนหน้านี้ คุณมุกดาให้ความเห็นว่า แนวความคิดและอุดมการณ์ ประชาชนมีแนวคิดที่หลากหลายในเชิงแตกต่างและอาจจะไร้อุดมการณ์ คิดว่าเป็นความจำเป็นที่ต้องพิจารณาถึงแนวความคิดของคนในระดับต่างๆ ของประเทศว่าอยู่ในลักษณะไหน และจะปรับให้เข้ามาใกล้เคียงกันได้อย่างไร

จากอายุ ๗๐ เศษที่ผ่านมาถึงขณะนี้ได้ผ่านเหตุการณ์มามาก เป็นเหตุร้าย และพบกับปัญหามาก เหตุการณ์ ๑๔ ตุลา ๖ ตุลา เหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจ แม้แต่เหตุการณ์ปัจจุบันมีปัญหามาโดยตลอด แต่เราก็อยู่ในวิสัยที่แก้ไขได้ ต้องเรียนถามทางสมัชชาสุขภาพแล้วว่า ในสถานการณ์ปัจจุบันถือว่าเราอยู่ในปัญหาหรือไม่ ปัญหาที่มีอยู่นี้สร้างผลกระทบอะไรให้เราบ้าง และเหตุแห่งปัญหา แนวทางแก้ไข คืออะไร ใครจะเป็นเจ้าภาพแก้ไข และรัฐบาลที่ควรจะเป็นเจ้าภาพแก้ไขได้ดำเนินการในทางที่ถูกที่ควรแล้วหรือไม่ สมัชชาสุขภาพคิดอย่างไรกับประเด็นนี้

❖ ญัฐพงศ์ สังขคุณ : (นายกสมาคมแพทย์แผนไทย อำเภอหาดใหญ่)

ได้รวบรวมปัญหาที่จะนำเสนอคือ ปัญหาเรื่อง พืช สัตว์ ธาตุ ที่เป็นสมุนไพร หากทุกคนมองย้อนไปในอดีตจะเห็นความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งเหล่านี้ แต่ทุกวันนี้ได้ร่อยหรอ และบางชนิดได้สูญพันธุ์ไปแล้ว อยากเสนอให้อนุรักษ์ ปลูกเพิ่ม เลี้ยงเพิ่ม เพื่อนำมาประกอบเป็นยารักษาโรค นอกจากจะใช้เป็นอาหารแล้ว เช่น จัดให้มีสวนสมุนไพร มีสวนสาธารณะที่เป็นสวนสมุนไพร มีพื้นที่ที่จะทำกิจกรรมด้านแพทย์แผนไทยได้อย่างกว้างขวาง และครบวงจร ในด้านการศึกษาอยากให้บรรจุหลักสูตรการเรียนแพทย์แผนไทยในระดับประถม มัธยม วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยซึ่งมีอยู่บ้างแล้ว ซึ่งความยากง่ายของหลักสูตรก็จะจัดตามลำดับ

❖ อรรถพล ขาวแจ่ม : (ประธานชมรมคนพิการ จังหวัดพิษณุโลก)

ทำงานด้านคนพิการมา ๑๐ ปีแล้ว จากการทำงานพบว่า คนพิการมี ๒ กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มที่ต้องได้รับการสงเคราะห์ คือฟื้นฟูพัฒนาในด้านใด ๆ ไม่ได้ ซึ่งรัฐบาลก็ให้เบี้ยยังชีพแต่ยังไม่เพียงพอกับคนที่พิการขนาดหนัก ที่มีจำนวนมากและเกิดขึ้นได้เรื่อย ๆ กลุ่มที่สองคือ กลุ่มที่พัฒนาได้ เรียนหนังสือได้ พัฒนาไปสู่การมีอาชีพได้ กลุ่มที่พัฒนาไม่ได้เรายังไม่มีสุขภาพทางด้านเศรษฐกิจ สุขภาพทางด้านจิตใจ สถานะทางครอบครัวก็ไม่มีสุขภาพที่ดีในทุก ๆ ด้าน เพราะมันเป็นภาระหนักของครอบครัว สุขภาพของครอบครัวที่ยากจนนั้นยิ่งไปกันใหญ่ ในส่วนที่พัฒนาได้ก็ได้รับการยกเว้นให้ไม่ต้องทำบัตรประชาชน ไม่ต้องเรียนหนังสือ ก็ทำให้ยิ่งโง่ ปัจจุบันนี้ทุกคนอยากเรียนก็ได้เรียน จังหวัดพิษณุโลกยังมีปัญหา ยิ่งจังหวัดอื่นๆ ก็มีปัญหา ในส่วนนี้อยากบอกสมัชชาสุขภาพว่า ทำอย่างไรจะให้สุขภาพทางด้านเศรษฐกิจ จิตใจ ร่างกาย ดีขึ้น ถ้ามีกิจกรรมลักษณะนี้ หรือมีโครงการต้นแบบอย่างที่กำลังทำโครงการจัดอบรมเยาวชนผู้นำสู่การเปลี่ยนแปลงและเสริมประสบการณ์ชีวิต รุ่นละ ๒๕ คน ใช้เวลา ๕ คืน ๖ วัน ในทุกอำเภอ ประสบความสำเร็จในการนำคนพิการ

ถ้าเวทีใหญ่ๆ อย่างนี้มีโครงการ
นำร่องให้กับสมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย สมาคมคนพิการทุก
ประเภทแล้วให้องค์กรแม่กระจายไปสู่
องค์กรระดับจังหวัด เครือข่าย
ของคนพิการที่เห็นว่าเป็นแรงงาน
ไร้ประโยชน์ก็จะสามารถเป็นพลัง
สร้างพลผลิตช่วยชาติได้

มาอยู่ร่วมกัน คิดโครงการสาธารณะหนึ่งโครงการ หนึ่งจังหวัด
คิดโครงการอย่างนี้ พ่อแม่ญาติพี่น้องหรือตัวคนพิการเองก็
ไม่อยากทิ้งถิ่นขณะเดียวกันจะไปทำงานในต่างท้องถื่นก็ไม่ได้
เรื่องสุขภาพร่างกาย เรื่องการสร้างเสริมความแข็งแรง กลายเป็น
ปัญหา รองจากปัญหาเรื่องปากท้อง ดังนั้น ถ้าเวทีใหญ่ๆ
อย่างนี้มีโครงการนำร่องให้กับสมาคมคนพิการแห่ง
ประเทศไทย สมาคมคนพิการทุกประเภท แล้วให้องค์กรแม่
กระจายไปสู่องค์กรระดับจังหวัด เครือข่ายของคนพิการที่เห็น
ว่าเป็นแรงงานไร้ประโยชน์ก็จะสามารถเป็นพลังสร้าง
ผลผลิตช่วยชาติได้ กลุ่มพวกนี้จะได้ค้นพบคนพิการที่ได้รับ

การสงเคราะห์ ทำให้ปัญหาครอบครัวของแต่ละพื้นที่ได้รับการแก้ไขด้วย

❖ สมุทร สารุ : (ประธานชมรมหมอบโราณ จังหวัดร้อยเอ็ด)

อยากให้คนที่มาร่วมเวทีวันนี้มีความสุข สิ่งที่ทำให้มนุษย์มีความสุขได้คืออาหาร
สิ่งที่เป็นอาหารของมนุษย์จากพืช สัตว์ และธาตุ ดังนั้น คนที่อยากอยู่ดีมีสุขก็ให้อนุรักษ์
อย่าไปทำลายพืช สัตว์ และธาตุ ถ้าปลูกแล้วก็อย่าอยากร่ำรวย เอาแต่อยู่แบบพอเพียง
สิ่งที่เราอยู่ได้นั้นคืออาหารบริโภค ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคก็ให้เอาแต่พอเพียง
พอดี อาศัยหลักธรรมทำใจให้ว่าง เอาแต่พอดี สว่างตา คือ แสงไฟ สว่างใจ คือ แสงธรรม
ใจว่างคือบุญ จิตว่างคือบาป ความสงบว่างทรงพลังอยู่ภายใน กระเจงกาทิแจ่มใสยังแผ่ไป
ที่บริสุทธิ์

❖ พรพิมล คงเปี้ย : (ตัวแทนเยาวชน จังหวัดนครศรีธรรมราช)

ในนามที่เป็นเยาวชน อยากให้ผู้ใหญ่เห็นความสำคัญของเยาวชนให้มากกว่านี้
เยาวชนจะมีจินตนาการเป็นของตัวเองเพื่อที่จะพัฒนาชีวิต พัฒนาตนเอง และต่อไป
เยาวชนเหล่านี้จะเป็นตัวแทนที่จะพัฒนาประเทศชาติต่อไป และไม่มีทางที่เยาวชนจะ
จินตนาการในทางที่ไม่ดี จะจินตนาการในสิ่งที่ดีเสมอ เพื่อเป็นแนวทางให้ประเทศของเรา
มีความอยู่เย็นเป็นสุขต่อไป ตามความคิดของเยาวชน ความอยู่เย็นเป็นสุข ต้องเริ่มที่
ครอบครัว ถ้าครอบครัวอยู่กันอย่างมีความสุข อยู่เย็นเป็นสุขต่อไปสังคมก็จะอยู่เย็นเป็นสุข
ไปด้วย ถ้าสังคมมีความรักสามัคคี เชื้อพ้องเหตุผลกัน อันนี้จะมีได้มากน้อยแค่ไหนที่จะให้
เยาวชนและสังคมได้มองเห็น และก็มีอยู่เย็นเป็นสุขให้มาก อยากให้ผู้ใหญ่ได้มองเห็น
คุณค่าและผลงานและความคิดเห็นของเยาวชน เพราะเยาวชนมีศักยภาพและคุณภาพ
เหมือนกันและอยากเห็นประเทศพัฒนาต่อไป

❖ **พ.อ.พญ.สุมน บุญรอด :** (มณฑลทหารบกที่ ๑๔ จังหวัดชลบุรี คณะกรรมการคุ้มครองเด็ก จังหวัดชลบุรี ประธานเครือข่ายผู้บริหารงานเยาวชนภาคตะวันออก)

หากไม่นับกรุงเทพฯแล้ว จังหวัดชลบุรีเป็นหมายเลขหนึ่งที่ได้กระทำความผิดเข้าสถานพินิจมากที่สุด ผลจากการบริหารที่ไม่ยั่งยืน อีกประเด็นคือ วันนี้มีเด็กชายจากทุกจังหวัดที่มีปัญหาจากครอบครัว หรือการพัฒนาที่ผิดปกติไปขายบริการทางเพศที่พัทยา หรือยาเสพติด หรือหลาย ๆ อย่าง มากกว่า ๔๐๐ คนขึ้นไป แต่มีเรื่องดีงามในสังคมคือทุกคนรู้สึกว่ามันทุกข์ มี ๑๘ องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรต่าง ๆ จับมือกันเพื่อหาทางนำเด็กที่เร่ร่อน จรจัด เสพยา ขายบริการทางเพศ ให้กับต่างชาติ เข้าอบรมเพื่อสานต่อจินตนาการ และหาอาชีพ ให้เรียน เป็นการที่ทุกข์นำพาทุกคนมาเจอกัน กำลังจะขับเคลื่อนเด็กเร่ร่อนในพัตยานำร่อง ทหารเรือจะช่วยอบรมและหน่วยงานต่าง ๆ จะช่วยจนถึงให้เขากลับบ้าน หรือเรียนหนังสือ หรือทำงาน

ฟังน้องน้ำค้างพูดก็เห็นว่าวันนี้ จินตนาการของเด็กในสังคมไทยไม่ทราบว่าจะหายไปหรือบิดเบือนเพราะผู้ใหญ่กระทำ ทำอย่างไรเร่งด่วนที่จะให้เด็กได้กลับมามีจินตนาการได้เร็วที่สุด

❖ **ธนรัตน์ สุขเกิด :** (อดีตผู้นำหมู่บ้าน)

อยากนำเสนอการถ่ายทอดความดีที่ทุกท่านต้องการจะให้เกิดเวทีหรือความอยู่เย็นเป็นสุขตามวัตถุประสงค์ของสมัชชาสุขภาพ ทุกท่านคงจะทราบอยู่ว่าการที่จะถ่ายทอดสิ่งดี ๆ ไปให้กับเพื่อน ๆ ให้กับผู้คนในชุมชน และทั่วประเทศ เป็นไปได้โดยยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนที่ถูกพาดพิง บอกว่าไม่ค่อยให้ความสำคัญ ฉะนั้นเราดีใจที่ได้เกิดมาบนผืนแผ่นดินไทย ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ท่านได้นำเสนอในเรื่องแนวเศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งตนเองอย่างมีความสุข แต่ในช่วงที่ผ่านมาพวกเราอยู่ภายใต้ระบบทุนนิยม ทำให้การถ่ายทอดความดีของพระองค์ท่าน ความดีของภูมิปัญญาท้องถิ่นก็ดี แนวคิดพระพุทธศาสนา วัฒนธรรมประเพณี หรือว่าสิ่งที่ดี ๆ ที่จะส่งต่อไปให้กับลูกหลานนั้นมันถูกตอน ถูกตอนด้วยสื่อมวลชน การกระจายความดีมีแต่การนำเสนอสิ่งชั่วขอให้สมัชชาสุขภาพเป็นตัวนำในการถ่ายทอดผลสรุปจากการทำสมัชชา ทั้งสองวันนี้ไปให้กับพี่น้อง ญาติ หรือว่าเพื่อน ว่าเราเป็นเครือข่ายกัน เป็นแฟร์ลูกโซ่ เอาความดีนี้ไปถ่ายทอดเพื่อจะได้ถ่ายทอด กระจายได้เร็วกว่าที่ได้ฟังจากสื่อ

❖ **ทศิศา ปาโมกษ์ :** (จากสระบุรี ลุ่มน้ำป่าสัก)

มุมมองเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุข เราต้องมองถึงภาพรวมของสิ่งที่มีอยู่ในประเทศไทยเรา คือ เรื่องของทุนธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องทุนรอนของสิ่งที่เรามีอยู่ ประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ปัจจุบันนี้ถูกกลืนกิน เมื่อถูกกลืนกิน สังคมและพฤติกรรมของมนุษย์ก็เสื่อมไปด้วย ปัจจุบันนี้ความเป็นมนุษย์เริ่มเสื่อม เพราะเราไม่ศึกษาซึ่งกันและกัน ไม่ถ่ายทอดความเป็นมนุษย์ ไม่เชื่อใจกัน อยู่ในสังคมที่ค่อนข้างหลอกลวงกัน ดังนั้นภาวะที่เกิดขึ้นกับความไม่อยู่เย็นเป็นสุข และเกิดความทุกข์ของคนไทย ถ้าเรารู้จักคำว่าพอคนไทยเราจะอยู่เย็นเป็นสุข

❖ ชัยทัศน์ ถนนมทรัพย์ : (เลขาธิการชมรมผู้ประกอบการ สมุทรปราการ)

สิ่งที่คิดว่าเป็นเรื่องสำคัญเชิงกลยุทธ์และอยากเป็นมุมมองของผู้ประกอบการว่า ทำอย่างไรให้สมัชชาสุขภาพของเรา เป็นสมัชชาสุขภาพที่จะสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข ได้จริง ๆ กลยุทธ์ที่สำคัญที่เห็นตลอดคือ เราควรจะเข้าไปอยู่ร่วมกับคนที่มีส่วนกำหนดนโยบาย ของท้องถิ่น เรามานั่งคุยกัน มีกลุ่มก้อน แต่เราอยู่เป็นส่วนของเรา แสดงตัวครั้งหนึ่งก็เมื่อ มีอะไรเกิดขึ้น อยากให้มีผู้แทนอยู่ในคณะกรรมการดูแลจังหวัด ซึ่งเป็นผู้แทนของภาค ราชการและเอกชน ใครก็ตามที่อยู่ในจังหวัดที่จะกำหนดวิถีชีวิต ความเป็นไป ความเปลี่ยนแปลง ในชุมชน เราต้องเข้าไปอยู่ในนั้นเพื่อที่จะคอยกำกับ ดูแลหรือชี้แนะ ว่าสิ่งที่กำลังจะทำนั้น มันเปี่ยมเบนหรือไม่ ถ้าเรามัวแต่นั่งทำของเรา ไม่เข้าร่วมกับเขา เขาทำไปแล้วเพราะเขามี

...เราควรจะมีส่วนของเรายู่ทุก จังหวัด ทุกองค์กร ก็จะมาเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ความอยู่เย็นเป็นสุข ของเรา เราควรจะเกาะติดอยู่กับ ความเปลี่ยนแปลงนั้น ไม่ว่าจะเป็น อบต. จังหวัด จะเปลี่ยนแปลงอะไร เราอรุด้วย และขอส่วนหนึ่งของ เราในการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข...

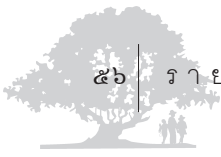
อำนาจ เป็นเรื่องของนโยบายรัฐบาล เป็นเรื่องของภาครัฐ หรือ ใครก็ตามที่เขาจะมีบทบาทหน้าที่กระทำ เขาเป็นเจ้าภาพแต่ เราไม่รู้ว่าเจ้าภาพจะทำให้ความอยู่เย็นเป็นสุขของเราเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ดังนั้น เราควรจะมีส่วนของเราอยู่ทุกจังหวัด ทุกองค์กร ที่จะมาเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ความอยู่เย็นเป็นสุข ของเรา เราควรจะเกาะติดอยู่กับความเปลี่ยนแปลงนั้น ไม่ว่าจะเป็น อบต.จังหวัด จะเปลี่ยนแปลงอะไร เราอรุด้วย และ ขอส่วนหนึ่งของเราในการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข คอยดึง ชี้แนะด้วย

❖ เพลินตา ประดับสุข : (สมัชชาสุขภาพ จังหวัดกาญจนบุรี)

ได้ฟังหลาย ๆ ประเด็นพบว่า สุดท้ายมันก็ไปสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ว่า ในสี่ปีนี้จะเคลื่อนไหวในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม และแก่นที่สุดของปัญหาที่เกิดขึ้น คือ การที่ประชาชนขาดคุณธรรมและจริยธรรม จึงทำให้เกิดปัญหามากมาย โดยเฉพาะปัญหา สุขภาพ และปัญหาของ พ.ร.บ.สุขภาพฯ ที่มันยังเคลื่อนไหวไม่ถึงที่สุดก็เพราะเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ขอให้มิติของสมัชชาสุขภาพที่จะเคลื่อนไหวไปในอนาคตนี้ ขอให้เคลื่อนไหวในเรื่อง มิติของวัฒนธรรมและศาสนา คิดว่าตรงประเด็นและพาเป้าได้ถูกจุด

❖ สุภาวดี หาญเมธี :

ในมุมมองครอบครัว จากที่ไปทำงานพบว่า กระบวนการที่มีผลอย่างยิ่ง คือถ้าเรา เปิดให้มีการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมเหมือนอย่างที่เรา กำลังทำอยู่นี้ ทำอย่างไรถึงให้เกิด ความรู้สึกอยากคุยกัน อยากมาถกปัญหา เอาเรื่องทุกชีในใจมาแบกกัน อาจจะในชุมชน ครอบครัว กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มคนงานที่เป็นพ่อแม่ กลุ่มคนเฒ่าคนแก่ที่อยู่ในหมู่บ้าน อะไรก็แล้วแต่ ถ้าเราเปิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมจะมีพลังมาก แล้วความคิดของทุกคนมี ศักยภาพจริง ๆ เขาคิดได้ เขาบอกได้ว่าทุกอย่างอะไร และมีศักยภาพที่จะหาความสุขร่วมกัน ที่เราหรือตัวชาวบ้านเองเคยรู้สึกกว่า เขาแย่ เขาไปไม่ได้ จน ใจ ไม่มีการศึกษา และไม่มี ทุนด้วย ปรากฏว่าเมื่อตั้งสติ และร่วมกันคิด ร่วมกันค้นคว้า ทางออกก็เกิด จริง ๆ จะมาก

จะน้อยคงไม่ได้วัดความสำเร็จแต่อย่างน้อยได้เริ่มต้น และจะก่อตัวไปเรื่อย ๆ รู้สึกว่าคุณของการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมมีอันสคัญอย่างมหาศาลจริง ดังนั้นโดยประเด็นของเรื่องครอบครัวก็ดีหรือจะโยงไปในเรื่องอื่นๆ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สุขภาพ อะไรก็แล้วแต่ มันก่อเกิดได้ด้วยกระบวนการนี้ เราจะทำอย่างไรจะเปิดกระบวนการนี้ให้กว้างที่สุด และครอบครัวน่าจะเป็นเรื่องหนึ่งที่หนีไปได้ทุกประเด็น

...ทำอย่างไรถึงให้เกิดความรู้สึกอยากคุยกัน อยากมากกปัญหา เอาเรื่องทุกข์ในใจมาบอกกัน อาจจะในรูปแบบครอบครัว กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มคนงานที่เป็นพ่อแม่ กลุ่มคนเฒ่าคนแก่ที่อยู่ในหมู่บ้าน อะไรก็แล้วแต่ ถ้าเราเปิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมจะมีพลลังมาก...

❖ น้ำค้าง คำแดง :

คำตอบของคำถามว่าเราจะอยู่ดีมีสุขได้อย่างไร เราคงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงคนทั้งโลกได้ หากว่าไม่เริ่มที่การเปลี่ยนแปลงตัวเองก่อน มีคำตอบที่ทำให้คนที่ใช้ชีวิตอยู่ทุกวันนี้ใช้ได้ คือ คำตอบของพระเจ้าอยู่หัวฯ ของเรา ที่บอกว่าปิดประเทศ แล้วอยู่ได้ หรือว่าเศรษฐกิจพอเพียง เชื่อว่าถ้าสมมติว่าเราปิดประเทศแล้ว เรามีกินมีใช้อย่างสบาย โอกาสที่เราจะเป็นครัวของโลกมันไม่ใช่เรื่องยาก แต่ทุกวันนี้เราต้องมีกินมีใช้และพอเพียงแบบเกรดเอก่อน ถึงจะทำอย่างนั้นได้ ก็เลยคิดว่าสิ่งที่พระเจ้าอยู่หัวบอกเป็นคำตอบของงานนี้ได้ อีกอย่างอยากขอบคุณพ่อคุณแม่ในที่นี้ทุกคน อยากได้ตัวอย่างดีๆ คุณพ่อคุณแม่ใช้ชีวิตอย่างมีความสุขและอยู่เย็นเป็นสุขให้ลูกหลานได้เห็นเป็นแบบอย่างแล้วก้าวเดิน เหมือนที่หนูได้เห็นหมอประเวศและผู้ใหญ่หลายๆ ท่านที่นี่ รู้สึกว่าถ้าทุกคนเป็นตัวอย่างที่ดีๆ ให้เด็ก ๆ ได้โอกาสที่เด็กจะเสียก็คงจะเป็นไปได้ยาก

❖ ศิริชัย สาครรัตนกุล :

ฟังหนูน้ำค้างพูดก็อยากจะมีจินตนาการบ้าง ทั้งที่อายุใกล้ ๖๐ แล้ว ประเด็นที่ตั้งไว้กับองค์กรธุรกิจ อย่างน้อยอยู่ใน ๒ สถานะ จริงๆ มีมากกว่านั้น คือ ผู้ใช้แรงงานกับผู้บริโภค สถานะอื่นๆ อาจจะเป็นผู้ลงทุนในตราสารหนี้ ตราสารทุนของเขา หรือผู้ถือหุ้น ในสถานะผู้ใช้แรงงาน มีจินตนาการว่า อยากเห็นนักธุรกิจไทย ผู้ประกอบการไทยหรือทั้งโลกให้ยึดถือคติ แรงงานไม่ได้มีไว้ขูดรีด แรงงานมีไว้ให้ทะนุถนอม ถ้าแรงงานมีความสุขผลงานก็ออกมาดี ถ้าผลงานออกมาดี ลูกค้าก็ชอบ ลูกค้าชอบ ธุรกิจก็มีกำไร อาจจะเคยได้ยินเมื่อไม่นานมานี้ เขาบอกว่าลูกค้าเป็นพระเจ้า ลูกค้าต้องมาก่อน แต่ตอนนี้ต้องบอกว่าแรงงานมาก่อน ลูกค้ามาที่สอง จินตนาการที่สองคือ คิดว่าพวกเราประชาชนในฐานะผู้บริโภคมีพลัง ซึ่งมีตัวอย่างให้เห็นในต่างประเทศ บ้านเรายังไม่เกิด พลังผู้บริโภคคือ การรวมตัวกันจริงๆ ไม่ใช่คนๆ เดียว ยกตัวอย่าง กรณีสระบุรี ที่ฝุ่นเยอะสมมติว่ามาจากโรงปูนก็รวมพลังรวมกลุ่มผู้บริโภคไปเลย ไม่อดทนสินค้าที่ก่อให้เกิดฝุ่น เป็นตัวอย่างที่จินตนาการ

ได้ว่าถ้าเราสร้างพลังผู้บริโภคให้เกิดขึ้นได้ในประเทศไทย พลังผู้บริโภคจะเป็นตัวกำกับองค์กรธุรกิจ ให้มีคุณธรรม จริยธรรม

❖ เชษฐา มุจร :

ณ วันนี้ถ้าเรามองภาพการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย สิทธิตามรัฐธรรมนูญ ปี ๔๐ ฟาสีทองผ่องอำไพ ประชาชนเป็นใหญ่ในแผ่นดิน ภาพนี้เป็นภาพที่ยิ่งใหญ่ ความเป็นใหญ่เกิดจากการใช้ความคิด การมีส่วนร่วม คิดว่าคุณหมอประเวศ เป็นคนจุดประกาย จุดความหวัง เวทีนี้ถือว่ายิ่งใหญ่ มีการระดมความคิดที่หลากหลายจากการมีส่วนร่วม ในความคิด อุดมการณ์ ทศนคติ การกระทำทั้งหมด เป็นการจุดประกาย แต่วิธีการเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่เรากำลังขาดการจัดการร่วม ทำอย่างไรถึงจะมีการจัดการร่วม ไม่ว่าในเรื่องทุน เรื่องงบประมาณ อะไรทำนองนี้ สำหรับการจัดการใน ตำบลเขาคราม มีการลงหุ้นใน กิจกรรมต่างๆ กิจกรรมเป็นตัวการระดมคน ทำอย่างไรให้โยงโยคนให้เป็นหนึ่งเดียว ทำไมจึงมีวันพระ ทำไมคนต้องเข้าโบสถ์วันอาทิตย์ ทำไมคนต้องเข้าสุเหร่าทุกวันศุกร์ กิจกรรมเหล่านี้เป็นการระดมความคิด ระดมการบริหารจัดการร่วม และการมีกำไรร่วม คือมองเรื่องสวัสดิการชุมชน ถ้าเรามีการคิดร่วมกัน บริหารจัดการร่วมกัน มีการระดมทุน ร่วมกัน มีการเอาเงินกำไรทั้งหมดมาจ่ายสวัสดิการแก่ผู้ที่มีการจัดการร่วมกัน เพราะฉะนั้นความสุขไม่ได้อยู่ที่ใคร แต่อยู่ที่ท่าน สังคมจะดีได้อยู่ที่ท่าน อย่าไปโทษใคร

❖ นิรมล เมธีสุกุล :

ขอเชื่อมโยงเด็กกับผู้ใหญ่ เพราะณ ดันนี้ วันนี้เราพบว่าคนทุกวัยมีจินตนาการได้ ตอนนี้สังคมไทยเราดีเพราะเราสู้แบบรวมหมู่ ถ้าสู้โดดเดี่ยวแรงจะน้อย เป้าหมายอาจจะผิด มาร่วมกันสร้างจินตภาพ สร้างความฝันร่วมกัน และที่สำคัญคือผลักดันให้เป็นจริงให้มากที่สุด และตอนนี้เชื่อว่าเป็นกระบวนการที่ใกล้มาก ๆ แล้วเพียงแค่ขอให้ทุกท่านใช้ศักยภาพ ให้เต็มที่ บรรลุไปในที่ต่างๆ ที่เราทำได้ บรรลุในห้องประชุมตอนบ่าย บรรลุในความคิดของ วันพรุ่งนี้และการสรุป และขับเคลื่อนไปสู่สิ่งใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็น พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ร.บ.ป่าชุมชน หรือว่าเรื่องอื่น ซึ่งทุกคนสามารถทำได้

❖ สุรินทร์ กิจนิตยชีว์ :

ท่านผู้มีเกียรติ ณ เวทีแห่งนี้เราได้ความคิดดีๆ ข้อเสนอดี ๆ ของท่าน หลายประเด็น เราให้ความสำคัญและจะรวบรวมบันทึกไว้ทั้งหมด เพื่อนำไปสรุปประเด็น แล้วจะร่วมมือกันเป็นจินตภาพของชาติ ร่วมกันผลักดันสังคมไทยไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณ คุณนิรมล คณะผู้อภิปรายนำทั้งสี่ท่าน ตลอดจนเครือข่าย สมัชชาสุขภาพแห่งชาติปี ๒๕๕๘ รวมทั้งผู้นำอาวุโสซึ่งเป็นผู้นำของความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมไทยทุกท่านที่มานั่งให้กำลังใจเรานะครับ ขอขอบพระคุณอย่างสูง ขอปิดเวทีการ อภิปรายระดมความคิด ณ บัดนี้ครับ ขอพระคุณอย่างสูงครับ ❖

สานเจตนารมณ์คนไทยทั้งชาติ

สร้าง “สังคมอยู่เย็นเป็นสุข”*

บนเส้นทางสู่วาระการประชุมสมัชชาสุขภาพประจำปี ๒๕๕๘ ในประเด็นว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข” นั้น ได้ผ่านกระบวนการเตรียมการเพื่อรวบรวมข้อมูล ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ นับตั้งแต่ต้นปี ๒๕๕๘ ที่ผ่านมา เพื่อกลั่นกรองสู่เนื้อหาที่เป็นประโยชน์สูงสุดสำหรับการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติในวันที่ ๗-๘ กรกฎาคม ปีเดียวกัน โดยมีทั้งในส่วนขององค์ความรู้ การนำเสนอกรณีตัวอย่างจากประสบการณ์จริง ตลอดจนการประมวลข้อคิดเห็น ว่าด้วยแนวทางการสร้าง ความอยู่เย็นเป็นสุข ให้เกิดขึ้นจริง บนรากฐานสังคมไทย ณ ช่วงเวลาปัจจุบัน และสืบสานไปสู่อนาคตได้อย่างยาวนาน

ส่วนหนึ่งของกิจกรรมสำคัญในกระบวนการพัฒนาความรู้ ความคิด และข้อเสนอสู่เวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติว่าด้วยความอยู่เย็นเป็นสุขในปี นี้ ก็คือ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขึ้น ๔ เวที ในลักษณะที่เปิดกว้างให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมนำเสนอความคิด กรณีศึกษาจากประสบการณ์ตรง และข้อเสนอต่อแนวทางสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข ประกอบด้วย เวทีจุดประกายความคิดเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุข เวทีการสร้างครอบครัว และชุมชนให้อยู่เย็นเป็นสุข เวทีเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข และ เวทีสังคมและสภาพแวดล้อมเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข มีการนำเสนอประสบการณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และระดมสมองในการพัฒนาข้อเสนอต่าง ๆ โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวนกว่า ๓๐๐ คน

จากนี้คือสาระสำคัญและความคิดจากนักร้อยทิศทางที่ถูกสกัดและเชื่อมร้อยเพื่อนำไปสู่คำตอบเบื้องต้นที่ทุกคนให้ความสนใจร่วมกัน นั่นคือ เราจะร่วมสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขให้เกิดขึ้นในสังคมไทยได้อย่างไร

ทั้งจากสองมือที่แต่ละคนมี

และด้วยพลังจากความเป็น “เรา” ในฐานะพลเมืองที่เผชิญสุขทุกข์ร่วมกันอยู่ในสังคมไทย

๑. ความสุขระดับบุคคลคือต้นทาง

จากจุดเล็ก ๆ ในสังคม ที่มีความอยู่เย็นเป็นสุข เริ่มต้นจากบุคคล ครอบครัว และชุมชน จะช่วยขยายภาพความอยู่เย็นเป็นสุขให้แผ่ไพศาลไปสู่สังคมโดยรวมได้ ความสุขที่เกิดขึ้น ณ ระดับล่างที่สุดของสังคม นั่นคือ ความสุขระดับบุคคลจะเป็นรากฐานที่สำคัญ และสร้างคุณภาพที่มั่นคงให้แก่สังคมซึ่งได้ชื่อว่า “อยู่เย็นเป็นสุข”

ความสุขในระดับบุคคลนั้นสืบสาวแห่งหนที่มาได้จาก ๒ ทาง ได้แก่ ความสุขที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในตนเองและความสุขที่เกิดจากปัจจัยภายนอกสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขจะเกิดขึ้น

* เอกสารสรุปข้อเสนอจากเวทีจุดประกายสมัชชาสุขภาพแห่งชาติว่าด้วยความอยู่เย็นเป็นสุข เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๘ และเวทีย่อยที่ ๒-๔ เมื่อวันที่ ๒๕-๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จัดทำโดย คณะทำงานจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข” สังกะระหวัดโดย พินิจ ฟ้าอำนวยผล เรียบเรียงโดย อภิญา ตันทวีวงศ์

ได้ไม่ยากนักหากบุคคลมุ่งเน้นการแสวงหาความสุขจากภายในมากกว่ายึดติดกับความสุขจากภายนอก แต่อย่างไรก็ดี ความสุขทั้ง ๒ ด้านนี้ก็มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด และต้องรักษาสมดุลให้เป็นไปอย่างดีชีวิตจึงมีความสุขที่ยืนยาว

ต่อไปนี้เป็นเรื่องการแยกแยะให้เห็นชัดเจนถึงที่มาแห่งความสุขทั้งสองทาง

ความสุขภายใน

เป็นความสุขที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่ามีหรือไม่มีปัจจัยภายนอกโดยตรง มักเป็นความสุขในระดับจิตและปัญญา ประกอบด้วย

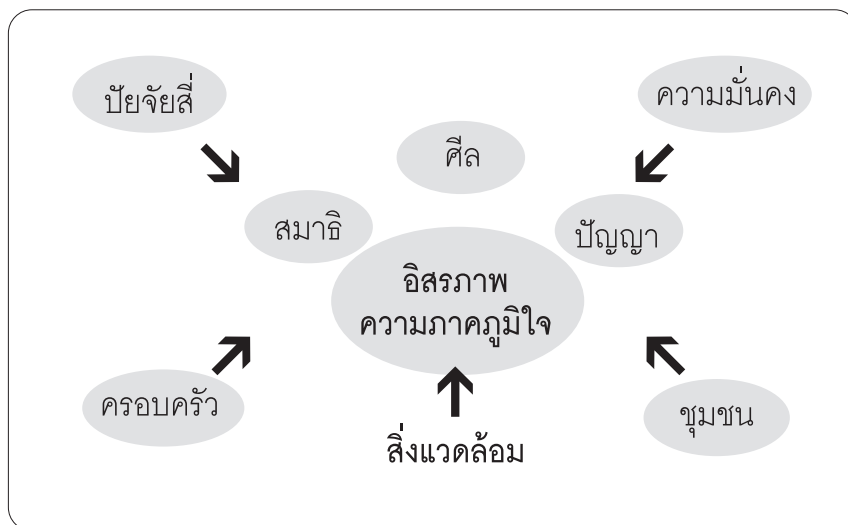
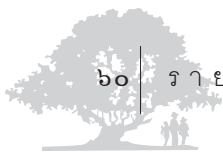
- **ความสุขจากการมีอิสรภาพ** คือ อิสรภาพจากการถูกครอบงำทางความคิดและอิทธิพลของสิ่งเร้าภายนอก
- **ความสุขจากความภาคภูมิใจ** คือ ความภาคภูมิใจในสิ่งที่มีอยู่ ภาคภูมิใจในการทำหน้าที่ต่อตนเองผู้อื่น สังคม และธรรมชาติ ภาคภูมิใจในการทำความดี จดเว้นความชั่ว
- **ความสุขจากการเข้าถึงหลักศาสนา (ศีล)** คือโอกาสในการเข้าถึงธรรมะ ยึดถือคุณธรรม และการปฏิบัติตามหลักศาสนา
- **ความสุขจากความสงบ (สมาธิ)** คือ ความสงบในจิตใจ ไม่ฟุ้งซ่าน
- **ความสุขจากความไม่ยึดมั่นถือมั่น (ปัญญา)** คือ ความไม่ยึดติดตัวตนและวัตถุ เข้าใจความเป็นไปของโลกและชีวิต

ความสุขภายนอก

มักจะสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน และปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

- **ความสุขจากการมีปัจจัยสี่พอเพียง** คือ การมีปัจจัยในการดำรงชีวิต ที่เพียงพอ ไม่ขาดแคลน มีอาหารบริโภคพอเพียง ปลอดภัย พืชมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคงแข็งแรง มีรายได้พอเพียงกับการแสวงหาปัจจัยดำรงชีวิต
- **ความสุขจากการมีครอบครัวอบอุ่น** คือ การมีครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความผูกพัน เอาใจใส่ มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกัน สนทนาอย่างเอื้ออาทร มีความกตัญญู มีระเบียบวินัย ปราศจากความรุนแรงในครอบครัว
- **ความสุขจากการมีชุมชนเข้มแข็ง** คือ การมีชุมชนที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันมีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมและเรียนรู้ร่วมกัน มีการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี มีกิจกรรมทางศาสนา มีธรรมาภิบาลในท้องถิ่น ปราศจากอาชญากรรม และความรุนแรงในชุมชน
- **ความสุขจากการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี** คือ การมีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ สิ่งแวดล้อมที่ดีถูกสุขลักษณะ ปราศจากมลภาวะทางกายภาพและชีวภาพ

ทั้งนี้ องค์ประกอบของความสุขภายในดังที่ปรากฏนี้ ส่วนใหญ่สามารถเรียนรู้ได้ และเกิดขึ้นด้วยตนเอง แต่อาจจำเป็นต้องอาศัยกลไกการสนับสนุนจากระบบสังคมภายนอกที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้เพื่อทราบถึงหลักการ แนวทางปฏิบัติ และการพัฒนาทักษะเหล่านี้ โดยกลไกที่มีบทบาทช่วยได้อย่างมาก ได้แก่ สถาบันด้านศาสนาและวัฒนธรรม

ภาพแสดงปัจจัยสร้างสุขจากภายในตนเองและภายนอกที่ต้องแสวงหาจุดสมดุล

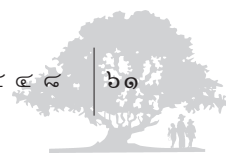
คนแต่ละคนจะมีความสุขได้ต้องอาศัยการสร้างสมดุลระหว่างปัจจัยความสุขภายในตนเองและปัจจัยภายนอกได้อย่างดี กำหนดเป้าหมายของชีวิตไปที่ความสุขภายในเหนือกว่าความสุขภายนอก โดยมองปัจจัยภายนอกเป็นเพียงสิ่งที่เอื้อต่อความสงบสุขในจิตใจ เช่น การไม่แสวงหาความมั่นคงในชีวิตจนปราศจากความสงบสุขในจิตใจ หรือขาดความอบอุ่นในครอบครัว

๒. ขยายภาพ ๓ ปัจจัยที่ขาดความสุข

❖ ปัจจัยที่ ๑ ครอบครัว

ครอบครัวอบอุ่น นั้นเป็นฉันใด ?

สถาบันครอบครัวเป็นก้าวแรกของการมีชีวิตอย่างมีความสุข การทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่นจึงมีความสำคัญต่อการหล่อหลอมเด็กและเยาวชน ให้มีภูมิคุ้มกันที่ดีต่อปัจจัยภายนอกที่จะเข้ามาทำให้เกิดความทุกข์ มีที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะมีชีวิตอย่างสงบสุขในทางตรงกันข้ามหากครอบครัวอ่อนแอคนในครอบครัวก็จะตกเป็นเหยื่อของสิ่งร้าย อยู่ในสังคมอย่างโดดเดี่ยว หาทงออกให้กับชีวิตแบบผิดพลาด ค้นหาตนเองไม่พบ ไม่มีความสุข และนำไปสู่สังคมที่อยู่ร้อนนอนทุกข์ในที่สุด ครอบครัวที่อบอุ่นและเข้มแข็ง ประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้

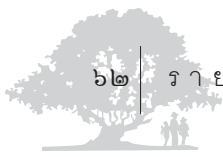

โครงสร้าง	มีความสัมพันธ์ที่ดี	มีการป้องกันและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น	รักการเรียนรู้
เกิดจากองค์ประกอบของคนในครอบครัว ที่มาจากคนหลายรุ่น ที่มีโอกาสสัมผัสและเรียนรู้ความคิดประสบการณ์จากอดีต กับสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มีผู้นำครอบครัวที่เข้มแข็ง	คือ มีความรัก ความเอาใจใส่ มีการแสดงออกและการสื่อสารที่ดี ทั้งทางกาย วาจาใจ รวมทั้งมีการจัดแบ่งเวลาในการอยู่ร่วมกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ได้แก่ การทานอาหาร ออกกำลังกาย นันทนาการ อันจะนำไปสู่สายสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว	เริ่มต้นจากผู้ใหญ่ ที่ปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับเด็กและเยาวชน ได้แก่ การลด ละอบายมุข มีความไว้วางใจกัน อดทนกับปัญหา เข้าใจ รู้จักให้อภัย ให้โอกาส รับฟังปัญหา และเป็นที่ปรึกษาให้กันและกัน รวมทั้งคนในครอบครัวรู้เท่าทันอารมณ์หรือความทุกข์ของตนเอง และรู้วิธีจัดการอย่างเหมาะสม โดยไม่ใช้ความรุนแรง	คนในครอบครัวมีการเรียนรู้ร่วมกัน พัฒนาทักษะชีวิต รู้จักเลือกบริโภค และเท่าทันข่าวสารเทคโนโลยี รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดความรักและเคารพในคุณค่าวัฒนธรรมของสังคมไทย ได้แก่ การตักเตือนพฤติกรรม และการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา

❖ ปัจจัยที่ ๒ ชุมชน

ชุมชนเข้มแข็ง แก่นแท้อยู่ที่ไหน?

ชุมชนเข้มแข็ง เป็นกลไกสำคัญที่นำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข เนื่องจากชุมชนเป็นหน่วยเล็กที่สุด ที่ถัดมาจากครอบครัว ที่คนอยู่อาศัยร่วมกัน ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน จะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความร่มเย็นเป็นสุข จากการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การแก้ไขปัญหาร่วมกันในชุมชน การเรียนรู้ที่มีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง อย่างมีรากเหง้าทางวัฒนธรรม และสมดุลกับสิ่งแวดล้อม คุณลักษณะของชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข จะประกอบด้วย

โครงสร้างชุมชน	ความสัมพันธ์	การป้องกันและจัดการปัญหา	เรียนรู้ต่อเนื่อง	ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม ศาสนา และสิ่งแวดล้อม
เกิดจากการมีผู้นำที่เข้มแข็ง เป็นผู้นำทางความคิด มีผู้นำทางจิตวิญญาณที่จะชี้นำทางคนในชุมชนไปสู่ความสงบสุข มีคนในชุมชนที่มีสุขภาพที่ดีทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม ปัญญา	คนในชุมชนมีความรัก ความเอื้ออาทร ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน	จัดการปัญหาโดยการพึ่งพาตนเอง จากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ได้แก่ การรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน มีการป้องกันและจัดการปัญหา อบายมุข อาชญากรรม และความรุนแรงในชุมชน โดยใช้กลไกทางสังคม ควบคู่กับกลไกทางกฎหมาย	มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของคนในชุมชน ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน โดยอาศัยความรู้จากการปฏิบัติจริง ผ่านการสนทนา แลกเปลี่ยน และมีการใช้ข้อมูลของชุมชนในการวิเคราะห์ปัญหาและดำเนินการแก้ไข	ส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น ทั้งด้านจารีตปฏิบัติทางสังคม กิจกรรมทางศาสนา รวมทั้งการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีกลไกทางสังคมที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน

ชุมชนเป็นรอยต่อระหว่างครอบครัวกับสังคมใหญ่ในยามที่สังคมใหญ่ประสบปัญหา ถ้าหากชุมชนมีความเข้มแข็ง ความอยู่เย็นเป็นสุขก็ยังสามารถเกิดขึ้นได้ โดยการกลับไปหาธรรมชาติและรากเหง้าทางวัฒนธรรม ยึดหลักความพอเพียงในชีวิต รวมกลุ่มแก้ไขปัญหาโดยการมีส่วนร่วม ใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ และยึดหลักศาสนา

❖ ปัจจัยที่ ๓ ระบบเศรษฐกิจ

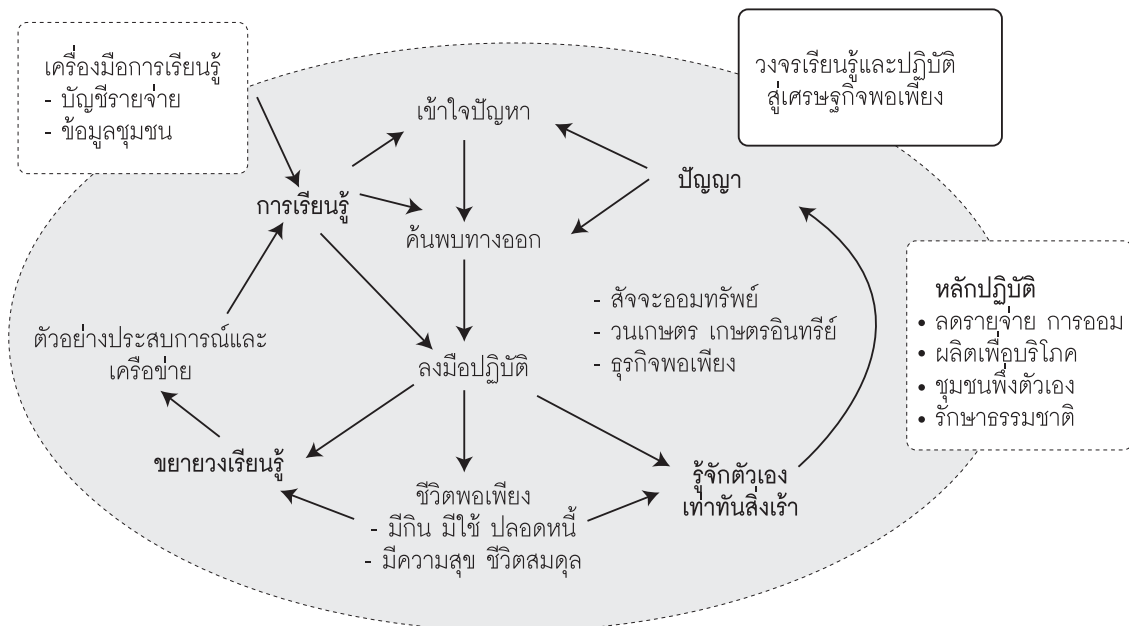
เศรษฐกิจพอเพียง ฝันเพื่องหรือเรื่องจริง?

เศรษฐกิจมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการผลิตปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและเป็นหลักประกันสำหรับชีวิตในระยะยาวการสร้างความปลอดภัยเป็นสุขจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทิศทางการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจก้าวพ้นไปจากการเน้นเพิ่มรายได้หรือการแสวงหากำไรสูงสุด ไปมุ่งที่ความพอดีและพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งรายจ่ายและภาระหนี้สินจะเข้ามา มีบทบาทสำคัญ การลดรายจ่ายและการบริโภค รวมทั้งการออม จะเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความพอเพียงในชีวิต

การปฏิบัติตามหลัก **เศรษฐกิจพอเพียง** อาจเกิดขึ้นจากปัญหา วิกฤติของปัจเจกบุคคล และชุมชนหรืออาจจะเกิดความเข้าใจจากการปฏิบัติธรรม หรือจากการเผยแพร่แนวคิดโดยผู้นำทางจิตวิญญาณ รวมทั้งจากการเรียนรู้จากตัวอย่างจริง เมื่อปัจเจกบุคคลและชุมชนตัดสินใจเข้าสู่วิถีทางแห่งเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว จะเข้าสู่วงจรแห่งการเรียนรู้และการปฏิบัติ ดังนี้

- ๑) การเรียนรู้สู่เศรษฐกิจพอเพียง เริ่มจากการเรียนรู้จากตัวอย่างปฏิบัติ และการแลกเปลี่ยนกับเครือข่ายเรียนรู้ระหว่างชุมชน ร่วมกับการเรียนรู้จากเครื่องมือในระดับชุมชนได้แก่ บัญชีรายรับ รายจ่ายชุมชน และข้อมูลในชุมชน ที่มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ร่วมกัน นำไปสู่ความเข้าใจปัญหา และค้นพบทางออก จนเกิดความรู้ความเข้าใจจากภายใน
- ๒) การปฏิบัติสู่เศรษฐกิจพอเพียงการค้นพบทางออกทำให้เกิดการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การลดรายจ่าย การออม การผลิตเพื่อบริโภค การพึ่งพาตนเองในชุมชน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ตัวอย่างการปฏิบัติ ได้แก่ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ วนเกษตร เกษตรอินทรีย์ และการทำธุรกิจแบบพอเพียง การปฏิบัตินำไปสู่ชีวิตพอเพียง คือ มีกิน มีใช้ ปลอดภัย มีความสุข และมีชีวิตที่สมดุลกับธรรมชาติ และนำไปสู่ความเข้าใจชีวิต รู้จักตนเอง เท่าทันสิ่งเร้าภายนอก เกิดปัญญาในการดำรงชีวิต และนำไปสู่การขยายวงการเรียนรู้

๓. สังคมแบบไหนเอื้อให้ “อยู่เย็นเป็นสุข”

องค์ประกอบทั้ง ๓ ประการ ได้แก่ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และเศรษฐกิจพอเพียง นั้น เป็นองค์ประกอบที่มีความใกล้ชิดกับปัจเจกบุคคลมาก มีผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุข หรือความสุขภายในของแต่ละบุคคล เศรษฐกิจของครอบครัวและชุมชนจะนำไปสู่ปัจจัยสี่และหลักประกันในชีวิต ในขณะที่ครอบครัวและชุมชน จะช่วยหนุนให้บุคคลมีความสุขในจิตใจ จากการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นและกับสิ่งแวดล้อม ทั้งหมดนี้ จะนำไปสู่สุขภาวะที่ดีทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา

อย่างไรก็ดี ระบบสังคมใหญ่ก็ส่งผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของครอบครัวและชุมชนเช่นกัน กลไกของสังคมใหญ่ เป็นเสมือนเครื่องชี้นำทิศทางกระแสหลักของสังคมและประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทิศทางการพัฒนาจากนโยบายรัฐ ซึ่งมีอิทธิพลต่ออุดมการณ์และค่านิยมของคนในสังคม

❖ เชื่อมโยงภาพใหญ่ของสังคมอยู่เย็นเป็นสุข

ระบบสังคมที่ส่งผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุข ระดับครอบครัว ชุมชน ประกอบด้วยองค์ประกอบที่ซ่อนอยู่ในระบบคุณค่า วิธีชีวิต และที่อยู่ในระบบที่จัดการโดยรัฐ หรืออยู่ในวงจรของการพัฒนาประเทศ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. อุดมการณ์ ค่านิยม และโลกทัศน์ของสังคม

การเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกเข้าสู่ ระบบทุนนิยม วัตถุนิยม และบริโภคนิยม ผลักดันสังคมให้พึ่งพากลไกของเงิน และการบริโภคนิยม นำไปสู่การเอารัดเอาเปรียบ แข่งขันช่วงชิงโอกาส มากกว่าที่จะเอื้ออาทร และเสียสละให้กันและกัน ครอบครัวและชุมชนก็ห่างเหินกัน ดำรงชีวิตด้วยวัตถุ ไม่พึ่งพาความสัมพันธ์ระหว่างคนด้วยตนเอง และแปลกแยกกับธรรมชาติ ทางด้านอุดมการณ์ก็เปลี่ยนแปลงจากอุดมการณ์ที่ยึดหลักศาสนาไปเป็นอุดมการณ์ของการพัฒนาทำให้สังคมเน้นความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจโดยขาดการพัฒนาทางจิตใจ การกลับไปหาอุดมการณ์และค่านิยมที่เน้นคุณค่าของมนุษย์ หรือ มนุษยนิยม และค่านิยมของความพอเพียง จึงเป็นค่านิยมที่นำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคม

๒. ระบบวัฒนธรรม และศาสนา

สังคมที่เข้มแข็งคือสังคมที่มีรากเหง้าทางวัฒนธรรม ยึดหลักการใช้ชีวิตที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างคนด้วยตนเอง ได้แก่ ระบบเครือญาติและระบบจารีตประเพณี ที่ควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม ส่งเสริมความเอื้ออาทรระหว่างเพื่อนมนุษย์ ยึดหลักศาสนา ที่มีความเมตตา กรุณา เป็นฐานความคิดและการปฏิบัติต่อผู้อื่น รวมทั้งให้ความสำคัญกับ ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ ที่เคารพธรรมชาติในฐานะเป็นปัจจัยดำรงชีวิต และนับถือสิ่งเหนือธรรมชาติ ที่ช่วยให้มนุษย์อ่อนน้อมถ่อมตน ละอายและเกรงกลัวต่อบาป สังคมที่มีวัฒนธรรมและศาสนาที่อ่อนแอ จะทำให้คนในสังคมขาดหลักยึด และแก้ไขปัญหาด้วยความโง่เขลา โดยขาดกลไกทางวัฒนธรรมและศาสนาмаาคอยค้ำจุน

๓. ระบบการเมือง และเศรษฐกิจ

ระบบการเมือง การปกครอง นโยบายรัฐ ที่ขับเคลื่อนพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ มีผลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของครอบครัว ชุมชน ผ่านปัจจัยดำรงชีวิต อาชีพ การทำงาน สวัสดิการของรัฐ ที่สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครัวเรือน แต่อย่างไรก็ดี การทำให้ความเป็นอยู่ที่ดีกระจายไปอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และเน้นองค์ประกอบทางสังคม มีความสำคัญมากกว่าการเพิ่มภาวะเศรษฐกิจโดยรวมแต่เพียงอย่างเดียว ระบบเศรษฐกิจพอเพียง ที่กระจายอย่างทั่วถึงจะช่วยสร้างหลักประกันในระยะสั้นและระยะยาว อีกทั้งการมี ธรรมชาติที่ดี และ ความสมานฉันท์ในการบริหารประเทศก็มีอิทธิพลต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของสังคมเช่นกัน

๔. ระบบการเรียนรู้ และสื่อ

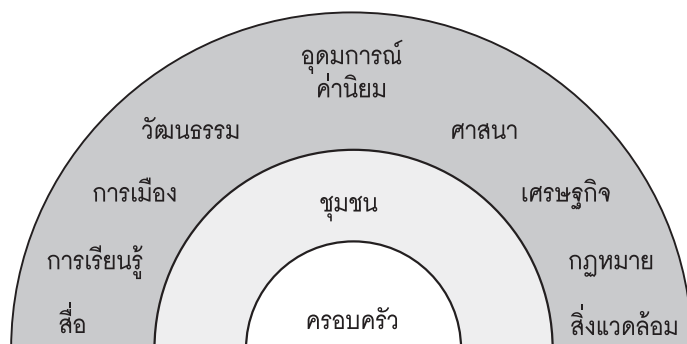
ระบบการศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข ผ่านการสร้างเด็กและเยาวชนที่มีความคิด สามารถไตร่ตรองใช้วิจารณญาณตัดสินใจ สามารถจัดการชีวิต และรู้เท่าทันปัจจัยแวดล้อมภายนอก ทำให้เยาวชน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาสังคม โดยมี สื่อ เป็นเครื่องมือในการสร้างกระแสสังคมและเปลี่ยนพฤติกรรม อย่างไรก็ดี ทั้งระบบการศึกษา และสื่อในปัจจุบันยังขาดบทบาทที่ชัดเจนในการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข โดยสื่อส่วนใหญ่ยังคงเน้นกระตุ้นการบริโภคเป็นหลัก

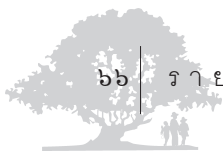
๕. ระบบยุติธรรมและกฎหมาย

กลไกทางกฎหมายช่วยให้คนอยู่ในระเบียบวินัย ระงับต่อการประทุพผิตทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและปลอดภัย ร่วมกับระบบยุติธรรม ที่ให้ความเป็นธรรมกับคนทุกกลุ่มในสังคม จะช่วยสร้างสังคมร่มเย็นเป็นสุขได้

๖. ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างเหมาะสมจะช่วยสร้างความมั่นคงต่อชีวิต และสังคมในระยะยาว สร้างความสมดุลทางนิเวศวิทยา เป็นแหล่งอาหาร และปัจจัยดำรงชีวิต เอื้อต่อการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย และสงบสุข รวมทั้งการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนทุกกลุ่มในสังคม

ในการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขนั้น อาจจะต้องเริ่มจากการปรับอุดมการณ์ ค่านิยมของคนในสังคม ให้มีสัมมาทิฐิในการดำรงชีวิต ควบคู่ไปการสร้างครอบครัว และชุมชน คือเริ่มจากจุดเล็กในสังคม แล้วขยายวงออกไป และในขณะเดียวกันก็พยายามขับเคลื่อนระบบสังคมใหญ่ ผ่านกลไกทางนโยบาย

❖ ผังรากปัญญาแห่งความอยู่เย็นเป็นสุขสู่สังคม

ความเห็นชอบเป็นจุดเริ่มต้นที่จะขับเคลื่อนสังคมไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขผู้คนในสังคม หากกลับมามีความคิดความเห็นที่ยึดความพอเพียง ยึดความสงบสุขเป็นที่ตั้ง ไม่นั่นวัตถุ และมีฉันทะที่ทำให้ตนเอง ครอบครัว ที่มีความอยู่เย็นเป็นสุขแล้ว หนทางสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข ก็จะเกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก โดยการยึดปรัชญา และแนวคิดบางประการ เป็นหลักในการดำรงชีวิต และพัฒนาสังคม

๑. หลักความเป็นองค์รวม

ยึดถือความเป็นองค์รวมของสรรพสิ่ง ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน เป็นรากฐานสำคัญที่จะนำไปสู่ชีวิตและสังคมที่สมดุล ทั้งในระดับบุคคล และในระดับสังคม

๒. หลักความพอเพียง

ความพอเพียงของมนุษย์ หรือการยึดหลักเดินทางสายกลาง เป็นปฐมบทแห่งการสร้าง ความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน

- ความพอเพียงในระดับบุคคล หมายถึง ความพอดีในการมีปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและใช้ชีวิตได้อย่างสะดวก มีความมั่นคง ไม่ต้องเบียดเบียนผู้อื่น
- ความพอเพียงในระดับสังคม หมายถึง ความพอดีของความเจริญของสังคม ที่จะทำให้สังคมมีความสะดวก มั่นคง ปลอดภัย และทำให้คนในสังคมปราศจากความทุกข์และมีความสุข

๓. หลักการดุลยภาพของการพัฒนา

ในระดับสังคม การพัฒนาทางเศรษฐกิจจะต้องไม่ล้ำหน้าการพัฒนาทางสังคม เงื่อนไขหนึ่ง คือความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม ที่ลดช่องว่างความแตกต่าง และไปด้วยกันอย่างมีดุลยภาพกับความก้าวหน้าของมนุษย์ที่มีศักยภาพและอิสรภาพในการตัดสินใจและเลือกบริโภค มีความคิดไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลไม่ติดยึดกับสิ่งเร้าจากการพัฒนาเศรษฐกิจ ประกอบกับการสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมและศาสนา เพื่อถ่วงดุลกิเลสของมนุษย์จากความเจริญทางเศรษฐกิจ

๔. หลักการระบบคุณค่าดั้งเดิมของสังคมไทย

ระบบคุณค่าดั้งเดิม รวมทั้งสังคมวัฒนธรรมในอดีตของสังคมไทย เป็นสภาพที่เอื้อต่อความอยู่เย็นเป็นสุข การทบทวนระบบคุณค่าดั้งเดิม และวิถีชีวิตในอดีต เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตปัจจุบัน จะช่วยให้อนาคตมีความอยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างยั่งยืน คุณค่าทางวัฒนธรรมที่เอื้อเพื่อแผ่แผ่เห็นอกเห็นใจกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัย การดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย การเคารพบุพการี การยึดถือหลักธรรมทางศาสนา การเคารพและรักษาสถาปัตยกรรมชาติ รวมทั้งสิ่งเหนือธรรมชาติ ล้วนแล้วแต่เป็น ระบบคุณค่าดั้งเดิมของสังคมที่เอื้อต่อความอยู่เย็นเป็นสุขทั้งสิ้น

๕. หลักแห่งการไม่ยึดติดตัวตนและวัตถุ

หลักการของทุกศาสนาล้วนแล้วแต่ต้องการให้มนุษย์รู้จักตนเองและในขณะเดียวกันก็ไม่ติดยึดในความเป็นตัวตนของตัวเอง (อัตตานิยม) อันจะนำไปสู่วิถีชีวิตที่เป็นอิสระจากสิ่งเร้าที่เป็นวัตถุ และกิเลสที่ไม่สิ้นสุด นำไปสู่ฉันทะของความพอ และการให้ ซึ่งเป็นรากฐานของความสงบสุขในจิตใจ และความสันติสุขในสังคม

๖. หลักการวิธิด (คิดเชิงบวก สร้างสรรค์ และใช้เหตุผล)

ในระดับปัจเจก ความคิดเชิงบวก เป็นกลไกสำคัญที่จะนำไปสู่ความสงบสุข การมองโลกในแง่ดี รักตนเอง รักผู้อื่น รักสังคม รู้จักให้อภัย และปล่อยวาง จะนำไปสู่ความสุขในจิตใจไม่รุ่มร้อน ปราศจากความเครียดที่มนุษย์มักจะสร้างขึ้นเองจากความคิดปรุงแต่ง นำไปสู่ความสงบสุขในสังคม และการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์

๗. หลักการยอมรับความหลากหลาย

การยอมรับและเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม จะนำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขได้ สังคมที่ตั้งอยู่บนความหลากหลาย คือสังคมที่เข้มแข็ง มีความงดงามของการอยู่ร่วมกัน นำไปสู่ความสมานฉันท์และความสันติสุข และเป็นการเสริมพลังซึ่งกันและกันในการพัฒนาประเทศ

หลักการเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่เป็นหลักการพื้นฐาน ที่จะนำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข ที่หากเป็นหลักยึดของผู้คนในสังคม (สัมมาทิฐิ) ก็จะสามารถสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขได้ไม่ยากนัก

๔. ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข

❖ ยุทธศาสตร์หลัก

สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา

ยุทธศาสตร์สำคัญในการขับเคลื่อนไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข ประกอบด้วย ๓ ยุทธศาสตร์หลัก ตามแนวคิด สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา คือ ยุทธศาสตร์การเรียนรู้และการจัดการความรู้ ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนสังคม และยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนนโยบาย

๑. ยุทธศาสตร์การเรียนรู้และการจัดการความรู้

กระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้จะเป็นเครื่องมือในการขยายแนวคิดและวิถีปฏิบัติ ทำให้เกิดความเข้าใจ และความรู้ ในระดับปัจเจก ครอบครัว และชุมชน โดยอาศัยเครื่องมือ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและขยายวงออกไป ควบคู่ไปกับการจัดการความรู้ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ และการศึกษาวิจัย พัฒนามาเป็นศาสตร์ที่จะสามารถถ่ายทอดในวงกว้างต่อไปได้

๒. ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนสังคม

การขับเคลื่อนสังคม สามารถทำได้จากการเริ่มต้นจากจุดเล็ก ๆ ที่มีความเข้าใจ และสนใจ ในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียงและมีความสุข ในระดับครอบครัวและชุมชน ขยายเครือข่ายปฏิบัติออกไปในวงกว้างขึ้น โดยอาศัยการจัดการและระบบสนับสนุน ควบคู่

ไปกับการขับเคลื่อนในระดับสังคมวงกว้างโดยการอาศัยกลไกการสื่อสารผ่านสื่อ ทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น เพื่อกระจายแนวความคิด ปรับค่านิยมและพฤติกรรมของคนในสังคม

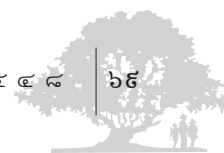
๓. ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนนโยบาย

การขับเคลื่อนในทางนโยบาย ทั้งนโยบายรัฐ นโยบายท้องถิ่น และนโยบายสาธารณะ มีความสำคัญต่อการปรับระบบบางอย่างในสังคม โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจ ระบบยุติธรรม รวมทั้งสามารถสร้างกระแส และให้การสนับสนุนต่อการดำเนินกระบวนการเรียนรู้และขับเคลื่อนสังคม

❖ ยุทธศาสตร์ย่อย

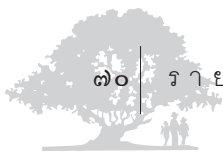
การจับมือสร้างความเปลี่ยนแปลงผ่านประเด็นสำคัญต่างๆ

ประเด็นหลักในการขับเคลื่อนไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข ประกอบด้วย ประเด็นครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจพอเพียง วัฒนธรรม ศาสนา วิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อม ระบบการเรียนรู้และสื่อ และระบบสังคม ทั้งหมดจะใช้ยุทธศาสตร์ทั้ง ๓ ข้อข้างต้น ในการกำหนดข้อเสนอ ดังนี้

ครอบครัวอบอุ่น

การเรียนรู้และการจัดการความรู้	การขับเคลื่อนสังคม	การขับเคลื่อนนโยบาย
- ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมเรียนรู้ในครอบครัว ได้แก่ การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายครอบครัว - ส่งเสริมครอบครัวตัวอย่างและการถ่ายทอดประสบการณ์ระหว่างครอบครัว - ศึกษาวิจัย ปัจจัยที่กระทบต่อครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข	- ส่งเสริมการสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว โดยการรณรงค์ให้มีการสื่อสารการให้เวลา และการทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว ทั้งในโอกาสเทศกาลและในเวลาปกติ - จัดระบบการให้คำปรึกษาคู่สมรส ได้แก่ ระบบเตรียมคู่สมรสก่อนแต่งงาน เพื่อลดปัญหาการหย่าร้างและความไม่พร้อมในการมีบุตร ระบบการเรียนรู้และให้คำปรึกษาพ่อแม่ ได้แก่ โรงเรียนพ่อแม่ ในการใช้ชีวิตคู่ และการเลี้ยงดูบุตร และระบบสนับสนุนแม่ ในขณะที่ตั้งครรภ์และเลี้ยงบุตร ได้แก่ ระบบสวัสดิการมารดา เพื่อส่งเสริมให้มารดามีเวลาเลี้ยงดูบุตร - ให้ความสำคัญกับดูแลเด็ก ตั้งแต่อยู่ในครรภ์ และช่วงปฐมวัย ที่เป็นรากฐานสำคัญในการสร้างครอบครัวอบอุ่น สังคมเข้มแข็ง ในอนาคต - พัฒนามหาวิทยาลัย องค์การท้องถิ่น ชุมชน วัด โรงเรียน ในการสนับสนุนกิจกรรมของครอบครัว - พัฒนามหาวิทยาลัย และควบคุมสื่อ โดยการส่งเสริมบทบาทสื่อ ในการสร้างกระแสนิยมครอบครัวอบอุ่น และควบคุมสื่อ ที่มีผลกระทบต่อการสร้างความรุนแรงในครอบครัว	- ผลักดันครอบครัวอบอุ่นเป็นนโยบายและวาระแห่งชาติ - พัฒนาเป็นนโยบายสาธารณะ - ส่งเสริมการทำงานในท้องถิ่น เพื่อให้พ่อแม่ได้อยู่กับลูก

ชุมชนเข้มแข็ง

การเรียนรู้และการจัดการความรู้	การขับเคลื่อนสังคม	การขับเคลื่อนนโยบาย
- จัดระบบการเรียนรู้ในชุมชน ได้แก่ การสนทนาในชุมชน เช่น การประชุมเวทีสาธารณะ เวทีแลกเปลี่ยนของผู้รู้ในชุมชน เช่น สภาผู้รู้ - จัดกิจกรรมเรียนรู้ในชุมชน เช่น การศึกษาประวัติและวัฒนธรรมชุมชน	- พัฒนาศักยภาพผู้นำและแกนนำ ให้เป็นผู้นำทางความคิด และสร้างแกนนำที่เป็นวิทยากรกระบวนการและนักประสานงานในชุมชน - ส่งเสริมการจัดทำแผนแม่บทชุมชน - ส่งเสริมกิจกรรมฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นชุมชน - ส่งเสริมบทบาทเยาวชน ผู้สูงอายุ ในการพัฒนาชุมชน - พัฒนาศักยภาพองค์กรท้องถิ่น ชุมชน วัด โรงเรียน ในการสนับสนุนกิจกรรมชุมชนเข้มแข็ง - ส่งเสริมระบบประชาธิปไตยในชุมชน - จัดพื้นที่สาธารณะในชุมชน เพื่อการเรียนรู้ และกิจกรรมของชุมชน	- ผลักดันชุมชนเข้มแข็งเป็นนโยบายและวาระแห่งชาติ - พัฒนาเป็นนโยบายสาธารณะ

เศรษฐกิจพอเพียง

การเรียนรู้และการจัดการความรู้	การขับเคลื่อนสังคม	การขับเคลื่อนนโยบาย
- การพัฒนาศาสตร์ และการศึกษาวิจัย ว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งด้านหลักการ และวิธีการปฏิบัติที่ครอบคลุมวิชาชีพต่างๆ - พัฒนาแนวคิด และจัดการความรู้ ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงจากเครือข่าย - พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียง - จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง - เชื่อมโยงเครือข่ายให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และปรับวิธีการปฏิบัติ	- พัฒนาชุมชนต้นแบบที่ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ในภูมิภาคต่างๆ ทั้งในชนบท และในเมือง - ขยายชุมชนพึ่งตนเอง โดยการสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ - ส่งเสริมบทบาทองค์กรท้องถิ่น วัด โรงเรียนในการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน - ส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักศาสนา เพื่อความเข้าใจในหลักการความพอเพียง และการเดินทางสายกลาง - สร้างคนรุ่นใหม่ ได้แก่ เยาวชน ให้เข้าใจหลัก เศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน - สร้างกระแสดูแลความคิด จากกระบวนการต่างๆ ได้แก่ กระบวนการสมัชชาสุขภาพ ฯลฯ - พัฒนาศักยภาพสื่อในการเผยแพร่แนวคิด และตัวอย่างปฏิบัติให้คนวงกว้างเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	- ผลักดันเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายและวาระแห่งชาติ - พัฒนาเป็นนโยบายสาธารณะ - พัฒนาศักยภาพของรัฐ และองค์กรสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง

วัฒนธรรม ศาสนา วิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อม

การเรียนรู้และการจัดการความรู้	การขับเคลื่อนสังคม
- จัดกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมสาขาต่างๆ (เช่น นันทนาการ การผลิตเทคโนโลยี) - พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม - พัฒนาผู้นำ แก่นนำทางศาสนาเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้	- ส่งเสริมค่านิยมมนุษยนิยม - ปลูกฝังเด็กให้มีพื้นฐานทางวัฒนธรรม - ส่งเสริมระบบเครือญาติ - เชิดชูภูมิปัญญาและปราชญ์ท้องถิ่น - ทบทวนวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น - ส่งเสริมกิจกรรมรวมกลุ่มด้านประเพณีท้องถิ่น - พัฒนาศูนย์กลางประสานงานการขับเคลื่อนทางวัฒนธรรมและศาสนา - ส่งเสริมบทบาทท้องถิ่น บ้าน วัด โรงเรียน ในการอนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม - จัดระบบจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ระบบการเรียนรู้และสื่อ

ให้ความสำคัญต่อ การเรียนรู้และการจัดการความรู้ โดย

- พัฒนาระบบการเรียนรู้แก่เยาวชน เพื่อเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข
- ส่งเสริมครอบครัวและชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้
- ส่งเสริมกระบวนการอาสาสมัคร ในกลุ่มเยาวชน
- ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ระหว่างคนต่างรุ่น (เช่น ค่ายเยาวชน-ผู้สูงอายุ)
- จัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อรู้จักตนเองและหน้าที่ เท้าตันสิ่งเร้า และใช้ชีวิตตามวิถีธรรมชาติ
- จัดกระบวนการสนทนาแลกเปลี่ยนในชุมชน (สุนทรียสนทนา)
- พัฒนาทักษะในการค้นหาความจริง การใช้ข้อมูล การถอดรหัส
- จัดการองค์ความรู้ ระบบความคิด ภูมิปัญญา การพึ่งพาตนเอง เทคโนโลยี
- พัฒนาตัวชี้วัดสังคมอยู่เย็นเป็นสุขตามลักษณะพื้นที่ (เมือง ชนบท ภูมิภาค วัฒนธรรม)
- ส่งเสริมสื่อที่สร้างความอยู่เย็นเป็นสุข
- ส่งเสริมกลไกสื่อชุมชน (เช่น การจัดระบบวิทยุชุมชน)

ระบบสังคม

การขับเคลื่อนสังคม	การขับเคลื่อนนโยบาย
- พัฒนาเครือข่ายข้อมูลข่าวสาร - พัฒนาระบบป้องกันภัยและเตือนภัยทางสังคม - ศึกษาและฟื้นฟูทุนทางสังคม - พัฒนาระบบแรงจูงใจ ยกย่องความดี	- พัฒนากฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย - พัฒนาประชาธิปไตย ธรรมาภิบาล และความสมานฉันท์ - พัฒนาระบบตรวจสอบ ประชาพิจารณ์และการร้องทุกข์

๕. กลไกการขับเคลื่อนไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข

ในทางปฏิบัติอาจจะต้องดำเนินการหลายอย่างและหลายระดับไปพร้อมกัน จึงจะเกิดความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืนได้ ทั้งนี้มีกลไกหลักในการขับเคลื่อน พอจะสรุปได้ ดังนี้

๑. การสร้างกระแสดูแลความดี

ได้แก่ การสื่อสารแนวคิดไปสู่สังคมวงกว้าง โดยใช้รูปธรรม ตัวอย่างการปฏิบัติที่เห็นจริง ทั้งในมุมตรงกันข้ามของความอยู่ร้อนนอนทุกข์ และความอยู่เย็นเป็นสุข โดยใช้สื่อมวลชนในรูปแบบ และวิธีการเหมาะสม ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนกระแสด้านนิยม และพฤติกรรมของคนในสังคม

๒. การเริ่มต้นจากจุดเล็กๆ

ได้แก่ การเริ่มต้นจากจุดที่เล็กที่สุด คือบุคคลและครอบครัว และชุมชนขนาดเล็กให้เข้มแข็ง ที่จะเป็นตัวอย่างให้เห็นถึงกลไกขับเคลื่อนสังคมขนาดใหญ่ไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข

๓. การพัฒนาเครื่องมือ

ได้แก่ การพัฒนาเครื่องมือในการสร้างความสุขให้กับบุคคล ครอบครัว และการพัฒนาเครื่องชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุข ในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม เพื่อใช้ติดตามผลสัมฤทธิ์

๔. การปรับระบบสังคม

ได้แก่ การออกแบบ โครงสร้างและระบบสังคมโดยรวม ที่สนับสนุนให้ครอบครัว ชุมชนย่อยๆ อยู่เย็นเป็นสุขได้ โดยอาศัยการพัฒนาาระบบเศรษฐกิจพอเพียง ระบบการศึกษา และเรียนรู้ ระบบวัฒนธรรมและศาสนา ระบบสื่อสารมวลชน ระบบบริหารจัดการ และระบบสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง ระบบสังคมที่ป้องกันความชั่ว ส่งเสริมความดี ทั้งโดยกลไกทางสังคมและกฎหมาย

๕. การเชื่อมโยงนโยบาย

ได้แก่ การเชื่อมโยงกับผู้ในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศชาติในการกำหนดนโยบาย และระดมทรัพยากรเพื่อสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข รวมทั้งการสื่อสารไปยังคนในสังคมโดยรวม ซึ่งประกอบด้วย นโยบายภาครัฐ และนโยบายสาธารณะ ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของคนในสังคม

๖. การขยายเครือข่ายเรียนรู้

ได้แก่ การเริ่มต้นจากชุมชนเรียนรู้ที่กระจายอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ขยายวงไปยังชุมชนอื่นๆ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง เพื่อค้นหาวิถีทางสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืนในระดับสังคม โดยเครือข่ายควรจะประกอบด้วยภาคส่วนต่างๆ มาเรียนรู้ร่วมกัน

สรุป

การขับเคลื่อนไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข เป็นการเดินทางที่ยาวไกล ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน พร้อมใจกันขับเคลื่อนสังคม ผ่านการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มต้นจากจุดเล็กๆ ในครอบครัว ชุมชน แล้วขยายวงออกไป โดยกระบวนการเรียนรู้ ร่วมกับการเปลี่ยนแปลงระบบสังคมในภาพรวม รวมทั้งการสนับสนุนจากภาคนโยบาย และการสร้างค่านิยมใหม่ในสังคม❖

ปาฐกถาพิเศษ

“พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติกับการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข”

โดย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข (นายอนุทิน ชาญวีรกูล)

วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๐๐ – ๐๙.๓๐ น.

กราบนิมัสการพระเจ้า ท่านผู้มีเกียรติ ท่านผู้เข้าร่วมประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ

วันนี้ผมได้รับมอบหมายจาก ฯพณฯ ศ.นพ.สุชัย เจริญรัตนกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ให้มาเป็นผู้กล่าวปาฐกถา ว่าด้วยเรื่อง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติกับการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข เนื่องจากท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขติดภารกิจที่ภาคอีสาน ผมจึงขออนุญาตมาทำหน้าที่แทน ซึ่งตัวของผมเองเป็นรองประธานคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (คปรส.) โดยตำแหน่งอยู่แล้ว ผมได้ติดตามความคืบหน้าของ พ.ร.บ.สุขภาพพอสมควร ซึ่งหลาย ๆ ท่านในที่นี้ก็คงได้ร่วมประชุมกับผมมาแล้ว

กระทรวงสาธารณสุขมีบทบาทภารกิจในการเสริมสร้างสุขภาพ ควบคุมป้องกันโรค และภัยคุกคามสุขภาพ ตลอดจนดูแลบำบัดรักษาความเจ็บป่วย และฟื้นฟูสมรรถภาพทางสุขภาพของคนไทยไม่ให้เป็นสุขภาพกาย ใจ และสุขภาพจิต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยทุกหมู่เหล่า ซึ่งคล้องกับประเด็นที่ท่านหยิบยกมาเป็นสโลแกนของการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติในวันนี้

กระทรวงสาธารณสุขให้ความมั่นใจแก่ท่านทั้งหลายในที่นี้ว่าสิ่งที่ได้กล่าวมานั้นถือเป็นหน้าที่ของกระทรวงที่จะต้องทำให้กับทุกท่านทำให้กับประเทศไทยเพื่อสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขให้แก่ประเทศของเราและครอบครัวของเรา

รัฐบาลมีนโยบายที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน และสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุข ด้วยนโยบายยุทธศาสตร์และแผนงานที่ดำเนินงานโดยกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ซึ่งหมายความว่า รัฐบาลมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาประเทศของเรา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมควบคู่ไปอย่างเต็มความสามารถ ท่ามกลางสถานการณ์ภายนอกที่ร้อนระอุ ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่ราคาน้ำมัน ราคาสินค้าที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา สิ่งที่เราควบคุมได้ และสิ่งที่เราสามารถให้ความร่วมมือร่วมใจระหว่างประชาชนและรัฐบาลได้ คือ คนไทยจะต้องมีสุขภาพที่แข็งแรง คนไทยจะต้องมีหลักประกันสุขภาพที่รัฐบาลจะต้องดูแลเพื่อให้เกิดความมั่นใจในระดับหนึ่ง

การกำหนดยุทธศาสตร์ของชาติซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องทำให้สำเร็จที่กำหนดไว้ในรัฐบาลชุดนี้คือ ยุทธศาสตร์เมืองไทยแข็งแรง ประเทศไทยคือพวกเราทุกคน ไม่ใช่แค่พื้นที่ที่มีลักษณะเหมือนขวานทอง แต่ประเทศไทยประกอบด้วยประชาชน ก็คือพวกเรา เพื่อนร่วมชาติของพวกเรา ซึ่งถ้าเมืองไทยแข็งแรง ก็หมายความว่าพวกเราจะต้องแข็งแรง การที่จะทำให้เมืองไทยแข็งแรงนั้น คำว่าแข็งแรงนั้นจะต้องมีความแข็งแรงทั้งสุขภาพทั้งทางร่างกายทั้งจิตใจ คนไทยทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติดูแลไม่ว่าจะเป็นเรื่องการอยู่กิน การอยู่อาศัย การเข้าถึงบริการระบบสาธารณสุข ระบบบริการต่าง ๆ ของสาธารณสุขอย่างทั่วถึงทั่วหน้าและเต็มที่ ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้พยายามปรับปรุง และพัฒนา ซึ่งได้เริ่มมาตั้งแต่ ปี ๒๕๕๔ มีโครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้าหรือที่เรียกว่า ๓๐ บาทรักษาทุกโรค ในช่วงต้น ๆ เงินอาจจะขาดไปบ้าง ค่าประกันสุขภาพต่อหัว

อาจจะยังไม่ถึงขั้นที่กระทรวงสาธารณสุขต้องการ แต่โดยภาพรวมถือว่าประชาชนพอใจในสิ่งที่กระทรวงสาธารณสุขพยายามให้มาตลอด และปีนี้รัฐบาลพยายามที่จะของบประมาณค่าหัวเพิ่ม จาก ๑,๓๐๐ กว่าบาท มาเป็น ๑,๖๕๙ บาท ซึ่งผมมั่นใจว่าศักยภาพในการให้บริการของกระทรวงสาธารณสุข จากนี้ไปจะต้องเพิ่มขึ้น นอกจากนี้กระทรวงสาธารณสุขได้รับงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อขยายสร้างโรงพยาบาล สถานีนอมาลัย โรงพยาบาลชุมชนขนาดเล็ก ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศไทย ทุกวันนี้มี ๖๐ อำเภอในประเทศไทย ที่ยังไม่มีโรงพยาบาลขนาด ๓๐ เตียง หรือที่เรียกว่าโรงพยาบาลชุมชน

การสร้างความเป็นอยู่เป็นสุขในสังคมไทยนั้น โดยพื้นฐานเรามีความแข็งแรงอยู่แล้ว สังคมไทยเป็นสังคมที่ถ้อยทีถ้อยอาศัย มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ที่สำคัญที่สุด สังคมไทยมีสิ่งยึดเหนี่ยวที่ทุกคนให้ความเทิดทูนสักการบูชา คือเรามีสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นศูนย์กลางของความยึดเหนี่ยว ทำให้คนในชาติทั้งหลายเกิดความสามัคคี เมื่อมีภัยทั้งหลายเราก็จะร่วมกันฟันฝ่าภัยต่างๆ เหล่านั้นไปได้ก็โดยเรามีศูนย์กลางหรือสิ่งที่ยึดเหนี่ยวร่วมกัน

เรื่องของ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ ที่เราเริ่มร่างมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๓ เรามีกระบวนการให้ประชาชนทั้งหลายมีส่วนร่วมในการร่าง พ.ร.บ.ฯ ฉบับนี้ โดยหวังว่าจะให้กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายแม่บทด้านสุขภาพของสังคมไทยที่ครอบคลุมอย่างกว้างขวาง ไม่ใช่ครอบคลุมเรื่องการแพทย์และการสาธารณสุขเท่านั้น แต่ร่างกฎหมายฉบับนี้จะแตกต่างกับ พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๕ ที่จะเป็นเครื่องมือสร้างหลักประกันในการเข้าถึงการรับบริการสาธารณสุข เพื่อให้คนไทยโดยถ้วนหน้าได้รับการดูแลสุขภาพตามนโยบาย ๓๐ บาท รักษาทุกโรค ของรัฐบาล แต่ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติจะเป็นคล้ายกฎหมายแม่บทที่จะเสริมการดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข และเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายการแพทย์และการสาธารณสุขอื่นๆ ได้อีกมาก เพราะกฎหมายฉบับนี้เปิดช่องทางให้ประชาชน ทั้งนักวิชาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบอาชีพต่างๆ ทั้งฝ่ายรัฐและเอกชน ได้มีโอกาสเข้ามาร่วมคิดร่วมทำร่วมผลักดันการสร้างสุขภาพในแง่มุมต่างๆ อย่างกว้างขวางและหลากหลาย ขณะนี้กฎหมายฉบับนี้ได้ผ่านขั้นตอนของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว และกำลังถูกส่งเข้าสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อจะบรรจุให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา และถ้าพิจารณาแล้วไม่มีการแก้ไขใดๆ และ คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ ก็จะดำเนินการส่งต่อทางสภาผู้แทนราษฎรให้มีการรับรองให้เป็นกฎหมายต่อไป ซึ่งผมมั่นใจว่ารัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ และเมื่อวานได้พบกับผู้นำฝ่ายค้าน คุณอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในที่ประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งนี้ ท่านก็บอกว่าพร้อมที่จะสนับสนุนกฎหมายฉบับนี้ให้ออกมาโดยเร็วเพื่อประโยชน์สุขของพวกเราทุกคน

เรื่องสุขภาพที่ผมได้กล่าวมาโดยตลอด ผมมั่นใจว่าในระยะนี้คนไทยเราน่าจะมีสุขภาพดีขึ้น เพราะคนไทยเราใส่ใจในเรื่องการออกกำลังกายมากขึ้น การรณรงค์ในเรื่องการออกกำลังกาย จะเห็นได้ว่าในตอนเย็นๆ หรือเช้าๆ ตามสวนสาธารณะ สถานที่ราชการต่างๆ จะมีประชาชนมากมายมาออกกำลังกาย ซึ่งเป็นภาพที่เราไม่ได้เห็นเมื่อ ๑๐ ปีก่อน ประชาชนที่มาออกกำลังกายก็ไม่ได้จำกัดเฉพาะเยาวชน หรือผู้ที่อยู่ในวัยที่มีสมรรถภาพร่างกายแข็งแรงเท่านั้น แม้กระทั่งผู้สูงอายุก็มี ผมมองว่าอย่างน้อย ท่านเหล่านั้นต้องมีสุขภาพจิตที่ดี ต้องมีสภาวะทางจิตใจที่ดี ในเมื่อมีสภาวะทางจิตใจที่ดี กำลังใจที่ดี โรคภัยต่างๆ ที่จะกรำกรายเข้ามา ถ้าไม่ใช่เป็นโรคทางกรรมพันธุ์ หรือภาวะที่นอกเหนือการควบคุมของร่างกายแล้ว โอกาสที่จะทำให้พวกเขาเหล่านั้นมีการเจ็บป่วยถึงขั้นร้ายแรงค่อนข้างยาก ถึงแม้ว่าจะเจ็บป่วย ก็สามารถมีกำลังใจที่ดีที่จะฝ่าฟัน อดทนต่อโรคภัยนั้นได้ ซึ่งจะเป็นการง่ายขึ้นต่อคณะแพทย์ฯ กระทรวงสาธารณสุขที่ให้การรักษา

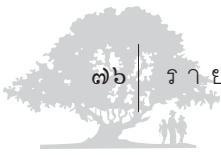
ผมได้ย้านโยบายในส่วนที่ได้รับมอบหมาย อันนี้ขออนุญาตออกนอกเฟรมหนึ่ง ผมได้รับมอบหมายให้ดู กรมอนามัย กรมสุขภาพจิต ผมจะย้ำในเรื่องอนามัยของประชาชนอย่างมาก สิ่งที่ผมได้มอบนโยบายให้กรมอนามัย กรมสุขภาพจิตไปนั้น เวลาที่มอบนโยบายไป ก็คิดว่าเป็นการทำงานโดยภาวะปกติของผม ก็คือเราไปอ่านหนังสือมา ได้รับคำแนะนำจากผู้หลักผู้ใหญ่ ที่ปรึกษา จากผู้รอบรู้ต่างๆ เราก็มาประมวลความคิด มากลั่นกรอง คั่นออกมาเป็นนโยบาย และมอบหมายไป ผมได้เห็นนโยบาย เช่น นโยบายเด็กติดเกมส์ ก็คิดว่าเป็นการทำงานธรรมดา แต่ปรากฏว่าสิ่งที่ตอบรับเข้ามา ผมนึกไม่ถึงว่ามีคนร่วมคิดกับผมถึงขนาดมากมายเลย เพราะตัวเราก็มีลูกติดเกมส์ ก็พูดออกไป ก็นึกว่าเป็นการทำงานธรรมดา เดี่ยวก็เป็นการทำงานทั่วไป การรณรงค์ทั่วไป แต่คนให้การสนับสนุน ให้การยอมรับในนโยบายนี้เป็นอย่างมาก ซึ่งทางกรมสุขภาพจิตก็ต้องรีบดำเนินการ ทำในเชิงรุกให้มากขึ้น

เรื่องที่ไม่คิดว่าจะได้รับการตอบรับอย่างมากคือ เรื่องสิ่งแวดล้อมสาธารณะ ก็เกิดจากการที่ตัวเองได้ไปเข้าสุขาสาธารณะหลาย ๆ แห่ง เกิดความรู้สึกว่าถ้าเป็นไปได้อยากจะกลั่น อยากจะทนกลับไปที่บ้าน แต่บางครั้งบางทีสภาวะมันทนไม่ได้ แต่เข้าไปทุกครั้งก็ไม่เคยมีความสุขสักครั้ง มีความพะวงว่าจะติดเชื้อโรค หรืออะไรหรือเปล่า จึงมาให้นโยบายนี้สั้น ๆ แก่กรมอนามัย และกรมอนามัยก็ไปถ่ายทอด รณรงค์ต่อ ก็ได้รับความร่วมมือดีเป็นอย่างมาก โรงเรียนหลายโรงเรียนใน กทม.ได้ติดต่อเพื่อให้ไปรณรงค์เพื่อให้เด็ก ๆ เยาวชนของเขาได้เป็นแบบอย่างที่ดี ให้เขารู้จักวิธีการใช้สุขาที่ถูกต้อง และกลับไปบอกพ่อแม่ และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มีความสำนึกถึงความสำคัญของการมีสุขภาพแข็งแรง

หลาย ๆ อย่างที่กระทรวงสาธารณสุขได้ไปทำที่ต้องออกนอกเหนือจากงานประจำงาน เพื่อให้เกิดกระแสที่จะทำให้ทุกภาคส่วนร่วมมือกันรณรงค์ให้กระแสเหล่านี้เป็นพลังของชาติ ที่จะทำให้ทุกคนมีจิตสำนึกที่ดี และร่วมมือกันอย่างเต็มที่

มีคำพูดว่า ถ้าจะดูว่าการพัฒนาทางจิตใจของประชาชน หรือระบบสาธารณสุขของประชาชนในประเทศใด ๆ นั้น ไม่ต้องไปดูไกล ให้ดูว่าเขาใช้ส้วมอย่างไร แค่นั้นก็จะรู้ว่าประเทศนั้นมีความเจริญทางจิตใจ มีความเจริญทางวัฒนธรรมอย่างไร ซึ่งคนไทยเรามีความเจริญมากกว่าอีกหลายประเทศ ซึ่งถ้าเรามีการรณรงค์ และรับรู้จิตสำนึกนี้ทุกชุมชนแล้ว ความอยู่เย็นเป็นสุข หรือการที่เราจะอยู่อย่างถูกสุขลักษณะ ก็จะเริ่มที่ครอบครัวและจะขยายวงกว้างไปในระดับประเทศในที่สุด

เรื่องสุดท้ายที่อยากจะกล่าว คือ เมื่อวานนี้หลายท่านถ้าได้มาในงานเปิดนี้ก็จะได้เห็นว่ามี การแสดงของทั้ง ๔ ภาค ซึ่งเป็นการแสดงวิถีชีวิตของไทย ไม่ว่าจะเป็นภาคกลาง ภาคอีสาน ภาคใต้ ภาคเหนือ การแสดงถึงวัฒนธรรมที่ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผมไม่ทราบที่ท่านทั้งหลายมีความคิด ร่วมกับผมด้วยหรือเปล่าเมื่อคืนผมกลับไปคิดทั้งคืนเพราะรู้ว่าต้องมาปาฐกถาในวันนี้แต่มีจุดหนึ่งที่ผมอยากจะให้ท่านพิจารณา คือจุดที่ว่าอาจจะมีการแปลความหมายของนโยบายรัฐบาลผิดไป รัฐบาลบอกว่าจะมีกองทุนหมู่บ้าน กองทุนเอสเอ็มแอล อะไรต่างๆ เหล่านี้ มันจะเป็นนโยบายที่จะเสริมสร้างให้คนรู้จักระดมทุน รู้จักลงทุน เพราะว่าถ้าเราไม่รู้จักลงทุน เรามีเงินอยู่ ๑๐๐ บาท เราก็จะทำงานใหญ่ไม่ได้ ชาวบ้านมีเงิน ๑,๐๐๐ บาท แต่ต้องผลิตสินค้าที่ต้องลงทุนเป็นหมื่น ๆ บาท ก็จะทำไม่ได้ รัฐบาลถึงมีเงินกองทุนเหล่านี้มา เพื่อให้คนมาขีเงินเหล่านี้ไปลงทุน แต่การคืนเงินก้อนนั้นไม่จำเป็นที่ต้องคืนเป็นเงินสดมา หรือมีกำไรก็ค่อย ๆ ททยอยคืนมาก็ได้ หรือว่าได้เงินไปเราก็จะมีเจ้าหน้าที่ที่จะไปคอยแนะนำว่า ควรจะนำเงินเหล่านั้นไปลงทุนอย่างไร เพื่อให้เกิดดอกผลที่เพียงพอกลับมาคืนเรา

ถ้าเราดูในวิดีโอ วิดีทัศน์ที่แสดงมา เด็กเลี้ยงควายก็ถือมือถือ ชาวบ้านที่ร่วมกันลงแขกทำนามือหนึ่งถือคันไถ อีกมือหนึ่งโทรศัพท์ อันนี้ไม่ใช่นโยบายรัฐบาลครับ นโยบายรัฐบาลไม่ได้ต้องการให้ท่านนำเงินกู้เหล่านั้นมาซื้อเครื่องอำนวยความสะดวก แต่รัฐบาลต้องการให้เงินเหล่านั้นลงไปในเรื่องที่ท่านจะต้องทำจริงๆ ก็คือไปเป็นทุนที่ท่านต้องลงทุนในการผลิตสินค้า หรือผลิตพืชผลต่างๆ เพื่อนำมาเสริมสร้างรายได้ให้กับท่าน เมื่อวานผมดูละครแล้วตกใจว่า ผู้คนจะแปลความหมายหรือนโยบายของรัฐบาลผิดไป ทุกวันนี้ทุกคนมีโทรศัพท์มือถือ แม้กระทั่งคนรต ยาม คนรับใช้ อันนี้เป็นสิ่งที่เหมือนกับว่าทุกคนพอได้เงินมาก็จะซื้อโทรศัพท์มือถือก่อน สมัยก่อนพอเราได้เงินมาสักก้อนก็จะนึกถึงการซื้อบ้าน ไปดาวนบ้านก่อน อันนี้เป็นสิ่งที่ทางกระทรวงสาธารณสุขต้องร่วมหารือกับภาคส่วนต่างๆ ในรัฐบาล ในเรื่องการปรับค่านิยมของประชาชน ให้ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง

การอยู่เย็นเป็นสุขอีกเรื่องที่ได้ดูวิทัศน์เมื่อวาน คือการได้ช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสกว่าเรา เมื่อวานทุกท่านคงได้เห็นเด็กที่เกิดมาพิการไม่ครบ ๓๒ พ่อแม่ต้องคอยดูแลตลอดชีวิต พ่อแม่บางคนที่มีฐานะก็ไม่ค่อยห่วง ห่วงน้อยหน่อย แต่พ่อแม่บางคนฐานะยากจน พ่อทิ้งไป เหลือแต่แม่ที่มีความผูกพัน เราเห็นสายตาของเด็ก ถึงแม้จะมีความบกพร่องทางสมอง ทางร่างกาย แต่เมื่อเขาได้รับการโอบกอด ได้รับการจูบ หอม จากคุณพ่อคุณแม่ สายตาเขาแสดงอย่างชัดเจนว่าเขามีความสุข ผมเห็นแล้ว สิ่งแรกที่ผมคิดถึงคือคิดถึงลูกของผมเองที่อยู่ที่บ้าน ๒ คน ว่าบางครั้งในขณะที่เราเบื่อหน่ายกับชีวิตของเรา เบื่อหน่ายกับสิ่งที่มีมันเป็นไปในชีวิตประจำวัน ยังมีคนอีกมากมายที่เขาต้องทนทุกข์มากกว่าเรา และเขายังมีกำลังใจ เขายังรักไม่ทอดทิ้งลูกของเขาให้ความรัก ผมยังไม่เคยถูกพ่อแม่ของผมนกอดอย่างนั้นเลย ผมคิดว่าถ้าผมได้รับการกอด การดูแลเอาใจใส่ การให้ความรักขนาดนั้น ผมคิดว่าผมคงจะมีความสุขมากๆ เพราะฉะนั้น การอยู่เย็นเป็นสุขที่ผมคิดอีกอย่างหนึ่งคือ พวกเราทุกคนที่มีอาการครบ ๓๒ มีสถานะที่จะช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสมากกว่าได้ ถ้าเรามีโอกาสช่วยเหลือคนเหล่านั้น ผมก็คิดว่านั่นคือการสร้างความสุขอย่างหนึ่ง

ตัวผมเองสมัยที่ยังอยู่ภาคธุรกิจ ผมไปที่ไหน ได้เห็นผู้ด้อยโอกาส โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสที่เป็นเด็ก ผมทนไม่ได้ ภาพจะติดตาตลอดเวลา สมัยอยู่ภาคธุรกิจ ก็ได้สั่งการให้มีโครงการต่างๆ ไปช่วยไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของโรงเรียนในต่างจังหวัด พอดีธุรกิจที่ทำอยู่ในตอนนั้นเป็นธุรกิจก่อสร้าง ไปก่อสร้างแทบทุกจังหวัดของประเทศที่ไปก็จะเป็นที่ที่ทุรกันดาร ผมก็จะมอบหมายให้คนงานของผมไปสร้างโรงเรียน สร้างสนามกีฬา แจกอุปกรณ์การศึกษา ทุนการศึกษา ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทุกครั้งที่ทำ ก็กลับบ้านอย่างมีความสุข เวลาไปมอบโรงเรียนเราไม่ได้อะไรจากเขาเลย ทุกปีเวลาปีใหม่ได้ ส.ค.ส. ทำจากกระดาษ แกะแผ่นเก่าแต่เป็นลายมืออีกๆ ยี่อๆ ของเด็กๆ เหล่านั้นที่ได้ไปช่วย “ขอให้ท่านมีความสุขมากๆ พวกเราทุกคนนึกถึงท่านเสมอ” แค่นี้ครับ จะเอาของขวัญมูลค่าเป็นแสนเป็นล้านมาแลก ผมก็ไม่ยอม ของเหล่านั้นผมเก็บไว้ในตู้ เก็บไว้อย่างดี เก็บไว้ให้รุ่นลูกรุ่นหลานของผมสืบต่อ ผมออกมาจากบริษัทแล้ว ลาออกมาแล้วก็ให้ผู้บริหารที่มารับช่วงต่อ ได้เห็น ได้สืบสานนโยบายนี้ต่อไป

การทำสิ่งที่ดีก็จะทำให้เรามีจิตใจที่ดี คิดดี ทำงานออกมาก็ดี สิ่งเหล่านี้ผมอยากจะฝากให้พวกเราในสมัชชาสุขภาพแห่งนี้ ได้ร่วมกันรับทราบ เป็นการที่ผมได้มาเล่าสู่กันฟัง ว่าการสร้างความสุขเย็นเป็นสุขนั้น ไม่ใช่จะต้องมีสุขภาพแข็งแรง สุขภาพกาย สุขภาพใจ สุขภาพจิตที่ดีอย่างเดียว การที่จะมีสุขภาพดีจริงๆ นั้น เมื่อเราแข็งแรง เมื่อเรามีความพร้อมทุกอย่างแล้ว เราจะช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาสมากกว่าเราได้อย่างไร นี่คือนโยบายที่จะทำให้เกิดความสุขได้อย่างแท้จริง จะเป็นสมมติที่เกิดขึ้น เวลาที่เราได้มอบสิ่งเหล่านี้ให้แก่ผู้ด้อยโอกาส เด็กตัวเล็กๆ ตาตาๆ ที่มารับทุนการศึกษา รับมอบอุปกรณ์การศึกษา

ท่านมองตาเขาคับ ตาเขาจะมีความสุข ถึงแม้ตัวเขาจะมอมแมม แต่ตาเขาจะมีความสุข เป็นตาที่ถ้าผมสบตากับคนในหน่วยงานของผม ในสภา ผมไม่เห็นสายตานี้หรอก ผมอยากจะสบตากับสายตาเด็ก ๆ เหล่านั้น นาน ๆ ทุกวัน แล้วมันทำให้ใจเรานิ่ง ทำให้เราเกิดความสุขความปิติ อย่างหาที่ไหนไม่ได้ กลับบ้านนอนหลับด้วยความสุข มีทุกข์เมื่อไหร่ก็กลับมานึกถึงสิ่งที่เราทำ

เป็นนักการเมืองไม่มีวันไหนที่มีความสุข ถ้ามีความสุขก็เป็นนักการเมืองไม่ได้ เพราะว่ามีปัญหามากมายหลายประการเข้ามา เดี่ยวคนฝากโน่นฝากนี่ เดี่ยวมีเรื่องโน้นเรื่องนี้ แต่เมื่อมีทุกข์มาก ๆ ก็คิดถึงน้องคนหนึ่งที่ถูกไฟลวกทั้งตัวที่อยู่ริมถนน แล้วเราไปเห็น และพาเขามาในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จัดหมอ จัดพยาบาลดูแลเขา เด็กคนนี้อายุ ๔ ขวบ เป็นเด็กผู้หญิง แม่ขายขนมจีนน้ำยา ถูกน้ำยาขนมจีนทั้งหม้อที่กำลังเดือดราดเต็มตัว สิ่งที่ยังเหลือสมบูรณ์อยู่คือตา ตอนที่ถูกลวก สภาพเส้นผมไม่มีแล้ว เนื้อหนัง เอ็นต่าง ๆ ยึดติดหมด เขาทนอย่างนั้นมา ๖-๗ ปี ผมก็เรียกเด็กคนนั้นให้มาพบที่กระทรวงสาธารณสุข เด็กคนนั้นเดินเข้ามา ยิ้มมา ผมนึกถึงแล้วน้ำตาคลอ ถามเขาว่าหนูสู้ไหม ลูกจะทำให้มือของหนูยึดได้ สามารถหยิบอะไรได้ จะทำให้สวยเลย เขาบอกว่าเขาสู้ค่ะ เขาพร้อม เนื้อหนังเขามีการปะทั้งตัว ด้วยความที่ไม่ค่อยเข้าถึงระบบสาธารณสุข และฐานะไม่ดี ก็คิดว่าอยู่แค่นั้นก็อยู่ไป ดำรงชีวิตได้ เราพาเขามา มายืด มาผ่า มาตัดฟัน ทำให้ความตึงต่าง ๆ ของร่างกายเขาหย่อนลง ให้เขาสามารถมีความยืดหยุ่นของร่างกายได้ ผมไปเยี่ยมเขา คนใกล้ชิดผมป่วยบางทีผมยังไม่เคยไปเยี่ยม แต่เด็กคนนี้ผมไปเยี่ยมสี่ห้าครั้ง และทุกครั้งที่เราไปก็มีความสุข เห็นตาที่เขาสู้ เห็นรอยยิ้มของเขา เรารู้สึกว่าเขาเหมือนลูกของเราเลย และเวลาเราทุกข์ก็จะนึกถึงว่าเด็กคนนี้เขายังมีทุกข์กว่าเรามาก แยกว่าเรามาก แล้วเรามาทุกข์ มาท้อ เราอายุเด็กคนนั้นเปล่า ๆ เรายังมีร่างกายสมบูรณ์อยู่ เพราะฉะนั้นเวลาที่เรานึกถึงเด็กที่เราได้เคยไปช่วยเหลือต่าง ๆ มันก็เป็นสิ่งที่สามารถเยียวยาจิตใจของเราได้มากที่สุดทีเดียว เวลาเราป่วยทางกาย ก็มานึกว่าคนพวกนี้เขาป่วยมากกว่าเราเขายังอยู่ ยังทนได้

ผมเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดา ยังมีความท้อ บางทีเราทำสิ่งที่ถูกต้อง ทำสิ่งที่บุคคลดี ๆ พึงจะทำ แต่บางครั้งก็ได้รับคำตำ บางครั้งไม่ได้รับการตอบรับในเชิงบวก ก็ท้อ เบื่อ แต่ว่าต้องสู้ต่อไป ถ้าเราคิดว่าถูกต้องเพราะฉะนั้นถ้าเราไม่มีอะไรมายืดเหนี่ยว สุขภาพกายไม่ดี สุขภาพจิตไม่ดี และไม่มีอะไรมาเยียวยาจิตใจ ๓ วันก็ลาออก เราก็ต้องมีสิ่งที่เรายึดเหนี่ยวได้ ความสุขไม่ใช่การได้ใช้โทรศัพท์มือถือคุยกับแฟน คนที่เราคิดถึง หรือคนที่เรารัก ความสุขไม่ใช่การมีเงินทองเยอะแยะ คนรวย ๆ เท้าไหร่ก็มีความสุข ยิ่งรวยยิ่งทุกข์ เพราะไม่รู้ และคิดว่า หนึ่ง ลูกจะรักษาเงินทองที่เรามาได้หรือเปล่า สอง ถ้าเกิดเราเป็นอะไรกลางคันเมียเราจะแต่งงานใหม่ จะถูกสามีใหม่มาหลอก มาต้มตุ๋นหรือเปล่า สามีใหม่ของเมียเราจะดูแลลูกเราอย่างดีหรือเปล่า หรือทอดทิ้ง หรือเกิดเขามีลูกกันใหม่ ลูกเราจะเป็นอันดับสองหรือเปล่า ยิ่งคิดยิ่งทุกข์ คนจนไม่คิดอย่างนี้หรอกครับ เขาไม่ต้องมาห่วงกังวลเรื่องเหล่านี้ เขาสบาย เขาสอนให้ลูกเขาต่อสู้อดทน ผมเอาตัวอย่างดี ๆ เช่นเด็กที่ถูกน้ำยาขนมจีนลวก เด็กที่ยากจน ด้อยโอกาส เด็กขายพวงมาลัยตามถนน มาให้ลูกเห็นว่าถ้าลูกสู้คนเหล่านี้ไม่ได้ ก็อย่ามาเป็นลูกพ่อดีกว่า

เพราะฉะนั้น เราเลือกเกิดไม่ได้ ต่างกรรมต่างวาระ ต่างฐานะ แต่สิ่งที่เราเลือกทำได้คือ เลือกที่จะทำความดี ทำสิ่งที่ถูกต้องได้ คนรวยทำไม่ดีก็เยอะ รวยมาจากการขายฝัน ขายเฮโรอีนก็เยอะ แต่ไม่มีความสุข อยู่บ้านคืนหนึ่งต้องย้ายสามสี่หน ต้องจบชีวิตในคุกในตาราง พวกเราหาเช้ากินค่ำ กลับบ้านก็ได้พบกับลูกเมีย ได้พบกับครอบครัว มีความสุขไปวัน ๆ ยังดีกว่า อย่าไปอิจฉาคนที่มั่งมีเงินทอง อันนั้นเป็นความสุขจอมปลอม ความสุขที่ไม่ได้ผล

ตอนสงครามตีผมป่วยมาก ๆ ไม่ทราบเป็นอะไร ความดันขึ้นไปถึง ๒๐๐ ตาก็พร่าไปหมด ตอนนั้นนึกอยู่อย่างเดียวว่าเงินทองที่เรามีอยู่มันจะช่วยอะไรเราได้บ้างหรือเปล่าเราจะตายหรือเปล่า หัวใจจะหยุดเต้นหรือเปล่า ลูกเมียเราอยู่ไหน นอนอยู่คนเดียวในห้องฉุกเฉิน ไม่ได้นึกเลยว่าถ้าเรามีเงินร้อยล้านจะทำยังไง คิดอย่างเดียวว่าหมีจะทำอย่างไรให้รอดไปได้ สิ่งที่คิดตอนนั้นถ้าไม่มีเด็กชนมเงินน้ำยา ไม่มีภาพเด็กที่เคยไปให้โรงเรียน ให้อุปกรณ์กีฬา ภาพเด็กที่เคยไปเลี้ยงดูเด็กกำพร้า คนชราต่าง ๆ ตามสถานสงเคราะห์ที่ผมได้ไป ผมว่าวันนั้นผมอาจจะตายไปแล้วก็ได้ ตั้งแต่นั้นมาก็เลยรู้เลยว่าเราต้องมีชีวิตอยู่ให้นานที่สุดให้ทำความดีที่สุด ผมอยากจะมาแบ่งปันความรู้สึกทั้งหลาย ผมมั่นใจว่าท่านก็ช่วยคนมาเยอะแยะ ก็เอาสิ่งเหล่านั้นมาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้เรามีกำลังใจ มาคิดว่าเราต้องอยู่ต่อเพื่อคนเหล่านี้

อย่างที่เราเรียน ขอกราบเรียนท่านผู้มีเกียรติอีกครั้งหนึ่งคือ เราเลือกเกิดไม่ได้ เราเกิดมาตามวิภวกรรมตามกรรมเก่าที่เราทำอยู่ แต่เราเลือกที่จะทำความดีได้ และความดีนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นคนมี คนจน คนชั้นกลาง ชั้นสูง ชั้นต่ำ ทุกคนทำความดีได้ และความดีคือความสุขที่แท้จริง สังคมไทยจะอยู่เย็นเป็นสุขก็เมื่อพวกเราทุกคนประกอบคุณงามความดีอย่างถ้วนหน้า และให้ความใส่ใจเรื่องสุขภาพ ผมก็จะมีเรื่องที่จะกล่าวกับทุกท่านท่านนี้ ผมออกนอกเรื่องไปมาก เพราะผมมองในใจมีแต่เรื่อง พ.ร.บ. เรื่องกฎหมายซึ่งผมคิดว่าอันนี้ผมไปแปะไว้ที่หน้าประตูให้ท่านอ่านเอาเองก็ได้ ผมอยากเอาความรู้สึกของผมที่ดี ๆ ซึ่งผมคิดว่าทุกท่านที่อยู่ที่นี่ก็มี มาแลกเปลี่ยนกัน เขาถึงเรียกว่าสมัชชาสุขภาพ เป็นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ก็หวังว่าทุกท่านคงได้รับความเพลิดเพลิน ความรู้เพิ่มเติมจากการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติในวันนี้

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและดีใจเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มาพบกับพวกท่านและมั่นใจว่าด้วยพลังกำลังของทุกคนในที่นี้ คงจะช่วยทำให้สังคมของเราอยู่เย็นเป็นสุขมากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้นไป ผมขอจบการบรรยายของผมเพียงเท่านี้ครับ ขอกราบขอบพระคุณครับ

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ
ว่าด้วย ประเด็นย่อย ๑๓ ประเด็น

“นโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข”
๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘

ห้องย่อยที่ 6

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กับการสร้างนโยบายสาธารณะ
เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข

ห้องย่อย ๑ (MR ๒)
“ศักยภาพคนพิการ
สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข”

ห้องย่อย ๕ (MR ๘)
ยุทธศาสตร์ “เมืองไทยแข็งแรง”
สู่ประเทศไทยอยู่เย็นเป็นสุข

ห้องย่อย ๖ (MR ๙)
“ภูมิปัญญาไทย
สุขภาพวิถีไทย
สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข”

ห้องย่อย ๓ (MR ๖)
“นโยบายสาธารณะ
เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข: ลด ละ เลิก
การดื่มแอลกอฮอล์”

ห้องย่อย ๔ (MR ๗)
“สื่อกับความอยู่เย็นเป็นสุข
เติมสุขให้เต็มสื่อ
“สื่อร่วมสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข”

